Валерій Марценюк

Над Бугом-рікою

Книга друга

Вінниця 2005 рік

Валерій Марценюк

Над Бугом-рікою

Книга друга

Вінниця 2005 рік

ББК81 Укр6.4ВІН
М929

Марценюк В.П. Над Бугом-рікою, книга друга. Історико-біографічна повість. -- Вінниця; МП «Кобза», 2005.--204 с.

ISBN 966-7075-12-5

У книзі викладено нехитрі історії з життя автора, які висвітлюють певний історичний період українського побуту розпочинаючи з кінця шістдесятих років дев'ятнадцятого століття до 2005 року. Книга являється продовженням розповіді про просту українську сім'ю Марценюків розпочатої батьком автора в першій книзі "Над Бугом-рікою".

ISBN 966-7075-12-5

@ В.Марценюк, 2005
@ Видавництво „Кобза”

Епіграф до книги

Над Бугом-рікою
Росли ми з тобою

Над Бугом прийшлось
Помирати
Із пісні О.Клименко

Від автора

В першій книзі "Над Бугом-рікою" мій батько Марценюк Пантелій Іванович висловив побажання, щоб нехитра історія простої української сім'ї Марценюків була продовжена. Виконуючи волю батька я й вирішив здійснити це продовження у вигляді коротеньких історій, які трапились у нашому житті у період з моменту завершення розповіді батька і до "Помаранчевої революції". Не знаю наскільки мої історії зацікавлять читача, проте я старався висвітити в них саме ті проблеми, які тією чи іншою стороною зачіпали майже будь-якого пересічного українця.

Валерій Марценюк

Зміст

Від автора…….....4

Частина 1: У самостійне життя
Історія 1: Пригода на мотоциклі…….....7
Історія 2: Служба в армії…….....11
Історія 3: Після демобілізації ……....26

Частина 2: У місті Миколаєві
Історія 4: Перший автомобіль……....31
Історія 5: За картоплею……....35
Історія 5: Новий будинок……....44
Історія 7: Над гротом Шаляпіна……....49

Частина 3: Повернення на Вінниччину
Історія 8: Аспірантура……....55
Історія 9: Будинок у Вінниці…..……....65
Історія 10: Конкурс і квартирні питання…..73

Частина 4: Горбачовська перебудова
Історія 11: Вибори на СКТБ "Модуль”…....80
Історія 12: Перші податкові перевірки.....87
Історія 13: Про розробників та розробки…98

Частина 3: На теренах України
Історія 14: У житті, як на довгій ниві…….103
Історія 15: Любий тещин зять……....112

Історія 16: Нова сім'я та нові заробітки.....122

Частина 6: Епоха "кучманоїдів"
Історія 17: Вегетаріанські заробітки…….....129
Історія 18: Про "нових українців"…….....137
Історія 19: Відпочинок на морі…….....148
Історія 20: Головний бухгалтер……....155

Частина 7: У доросле життя
Історія 21: Смерть батька…….....163
Історія 22: Смерть матері……....175
Історія 23: Нарешті нова машина……...189
Історія 24. Помаранчева революція……...197

Епілог.....203

Частина перша: У самостійне життя

Історія 1: Пригода на мотоциклі

Після закінчення трьох курсів Львівського електротехнікуму зв'язку, у якому я навчався з першого вересня 1964 року, я отримав направлення на виробничу практику у вузол зв'язку Вінницького району. Вузол розташовувався у районі вулиці Київська міста Вінниці. Батьки мої проживали на той час у селі Витава Тиврівського району, де завершували будівництво нового будинку.

Прийняли мене на виробничу практику 13 липня 1967 року на посаду електромонтера зв'язку третього розряду і доручили працювати у групі, яка обслуговувала сільські автоматичні телефонні станції (АТС). Ці станції були на той час декадно-крокового та електромеханічного типу. Координатні станції вже з'явилися, проте в експлуатації їх ще майже не було.

Мене приставили на допомогу до одного із старших електромеханіків, усі звали його Юзиком. Разом з ним ми їздили по селах, де були встановлені АТС та займались там їх ремонтом і обслуговуванням. Я на той час вже досить непогано розбирався в електричних схемах цих станцій, а тому часто ставав у пригоді своєму наставнику. Пам'ятаю, що станції стояли у

Стрижавці, Мізяківських хуторах, Гуменному та інших селах.

Деякий час я приїжджав на роботу електричкою, для чого йшов пішим ходом на залізничну станцію у сусідньому містечку Гнівань. Ходити доводилось досить далеченько, десь кілометрів зо три - чотири. Потім сорок хвилин на електричці, потім півгодини тролейбусом до другої міської лікарні на Київській, далі хвилин десять пішим ходом. Всього на дорогу йшло більше двох годин, і це тільки в одну сторону. Тому, з часом, я вирішив їздити на роботу на мотоциклі батька. У нього тоді був мотоцикл Мінського заводу. Водійських прав він не мав, тому їздив на ньому тільки біля дому та на рибалку. А у мене права на водіння мотоцикла були, я в технікумі ходив на курси та здав екзамени.

Ото певний час я їздив зранку на роботу у місто Вінницю на мотоциклі, ставив його на території вузла зв'язку, а потім увечері діставався додому. На місце роботи по селах ми попадали по різному - то на машині з монтерами по ремонту ліній, то на "бобику" начальника вузла, то Юзик брав свій мотоцикл з коляскою. Одного разу поїхали на район разом з монтерами-кабельщиками. Десь між селами був розірваний кабель і планувалось виконати роботи по його відновленню. Монтери зайнялись кабелем, а ми з

Юзиком пішли на АТС. В обід усі зібрались разом та сіли за імпровізований стіл з ящиків, на який кожен виклав свій нехитрий "тормозок" (так ми називали пакунки з домашніми харчами). З якоїсь причини в той день на столі з'явилась і самогонка. Налили також і мені в чайній склянці грам зо сто п'ятдесят.

Робота продовжувалась до п'ятої години вечора, після чого нас доставили тією ж автомашиною назад на вузол. На той час від роботи та горілка мені вже з голови вивітрилась. Я завів мотоцикл та поволі рушив додому. Однак при повороті з вулиці Київської на перший міст через річку Буг мене несподівано зупинив міліцейський пост. Я звернув на обочину та підійшов до міліціонера, якому подав свої документи. Я знав що порушення не було, і вів себе впевнено. Коли міліціонер подивився мої документи він запитав:

- А чому це у тебе, хлопче, такі червоні очі?
- Я ж їхав на мотоциклі, так напевно вітром і надуло.

Однак така відповідь пильного стража порядку не задовольнила і мені наказали зачекати, бо незабаром повезуть на експертизу з алкоголю. Тут же біля дороги стояла чергова вантажівка на яку й закинули мій мотоцикл. Поки

ми чекали подальшого розпорядження, водій вантажівки підійшов до мене та й тихенько каже:

- Слухай, у мене тут є трубочка, ану дихни.

Коли я в ту трубочку дихнув, то водій похитав скрушно головою і знову потихеньку проказав:

- Погано, небораче, добре показує на алкоголь!

Робити було нічого, в вантажівку сів один з міліціонерів і ми поїхали. Міліціонер з водієм у кабіні, я ж на кузові біля мотоцикла. За хвилин двадцять привезли нас до міського відділу автоінспекції, що був розташований в той час на початку вулиці Пирогова, біля універмагу. Там мотоцикл зняли з вантажівки, а мене через деякий час завезли черговою машиною у наркологічний диспансер на експертизу. Експертизу ту теж робили на трубку. Однак ознак алкоголю ця експертиза вже не дала.

Чудеса та й тільки, скажете ви. Ні, чудес тут зовсім не було. Просто, я, катаючись верхи на кузові вантажівки, вирішив зробити дихальні вправи шляхом періодичного глибокого вдихання та видихання повітря. Думаю, що за час тих вправ мені і вдалося очистити від горілчаних випарів легені. А детальніших перевірок, наприклад, на вміст алкоголю у крові на той час ще не робили.

Повернувшись опісля тієї експертизи до відділу ДАІ, мені одразу віддали документи та

відпустили з богом. Була вже десята година вечора, надворі швидко темніло. А тут ще й мотоцикл як на те не захотів заводитись, напевно, коли його висаджували на вантажівку та знімали з неї, то якісь провідники і зачепили. Мені довелося знімати фару, перевіряти запалення, штовхати неслухняну машину кілометра два аж до кінця вулиці Пирогова і тільки там мотоцикл завівся. Всю дорогу до самого дому, а це біля двадцяти п'яти кілометрів, мене поливав зверху до всього того ще й дощ. Отака-то виявилась пригода на мотоциклі.

<u>Історія 2:</u> Служба в армії

Після закінчення практики навчання продовжувалось ще декілька місяців, а потім розпочалась підготовка дипломного проекту. Я взяв тему з виготовленням електронно-механічного стабілізатора напруги живлення сільської АТС. Якщо ви знаєте, що таке ЛАТР, то знаєте його принцип роботи. Там потрібно крутити рукою повзунок трансформатора, змінювати кількість витків, з яких знімається вихідна напруга, та регулювати цю напругу на рівні 220 вольт. Моя ж задача полягала в тому, що функцію руки повинен був автоматично виконувати реверсивний двигун. На виході автотрансформатора стояла

схема випрямляча напруги та електронна схема порівняння, що випрацьовувала електричний сигнал додатного чи від'ємного відхилення напруги. Цей сигнал подавався на транзисторний підсилювач потужності, який управляв напрямом руху реверсивного двигуна. Дипломна робота була комплексною, і мене довантажили ще одним студентом. Однак цей студент виконував тільки допоміжну роботу, основні ж питання мені довелось вирішувати самостійно.

В цей час я вже не проживав біля сестри Тамари, не жив і у гуртожитку, що на той час знаходився на вулиці Зеленій міста Львова, а наймав разом з двома товаришами-студентами окрему квартиру недалеко від технікуму. Один з цих товаришів був молдаванином, мав прізвище Панчев. Інший товариш був українцем на прізвище Панас. Ото Панчев інколи відвідував своїх батьків у Молдові. Коли він звідти повертався, то обов'язково привозив з собою десятилітрову каністрочку домашнього виноградного вина. Увечері після занять, ми сідали вечеряти та потроху запивали їжу тим вином. Каністрочки вистачало максимум на два-три дні. Однак п'яними ми не почувались.

Потім, буваючи у Молдавії, я часто звертав увагу і запитував себе, чому молдаванки мають такі смугляво-рум'яні обличчя? Відповідь була

простою - вони також вживають за їжею виноградне вино. Однак, напевно, вживають вони його у менших об'ємах, ніж чоловіки, про яких з того приводу ходила маса анекдотів.

Іще одна цікава деталь із мого життя у Львові стосувалась отримання паспорта. Відбулось це дещо раніше - у 1965 році. Цікавість цієї події для мене полягала у тому, що отримав я паспорт з рук однофамільця, що проживав у Львові і теж мав прізвище Марценюк. До усього того, він мав ступінь кандидата наук, чи то технічних, чи фізико-математичних - точно не пам'ятаю. В той час вручення паспорта відбувалось в урочистій обстановці і для цього запрошувались шановані люди. На цю деталь я звернув увагу набагато пізніше, коли розпочав задумуватись над деякими подіями свого життя і аналізувати їх взаємозв'язок.

На початку травня 1968 року навчання у технікумі закінчилось і, після отримання диплому, мені одразу ж видали повістку на призов у Радянську Армію. До призову залишалось біля двох тижнів і я провів їх вдома з батьками.

Армійська служба моя розпочалась у кінці травня місяця 1968 року у містечку Нестерів (тепер Жовква), що знаходиться за 25 кілометрів від Львова. Те містечко має досить цікаву історію, бо було засноване іще у 1594 році коронним гетьманом та канцлером Речі Посполитої

Станіславом Жолкевським. Гетьман Станіслав Жолкевський відзначився своїми військовими перемогами над татарами та московітами. Для будівництва міста були запрошені архітектори італійського походження, котрі і втілили у будівництво міста ідеї італійського ренесансу. Місто було побудовано у вигляді фортеці, обнесеної високими оборонними мурами та окремого замку для сім'ї гетьмана. Замок входив у лінію оборонних укріплень міста і займав площу 100х100 квадратних метрів. Доступ до міста забезпечували п'ять брам.

Будівельні роботи у місті звершились у 1620 році, однак іще у 1603 році спеціальним королівським привілеєм Жовква була визнана містом, якому було надано магдебурзьке право. У місті діяла пошта, аптека, броварня, шпиталь, притулок для старих людей, а також ремісничі цехи. В подальшому місто стало резиденцією одного із польських королів Яна III Собеського, що був за материною лінією нащадком коронного гетьмана Станіслава Жолкевського. У радянські часи місто перейменували на Нестерів, в честь відомого льотчика часів першої світової війни.

Моя служба проходила у роті зв'язку штабу округу, яка мала статус окремої частини №63349. Ця частина була сформована 2 січня 1964 року у місті Старий Самбір, а потім переведена у

містечко Нестерів. Частина мала структуру роти і складалась із чотирьох спеціалізованих взводів. Командиром частини, на початку моєї служби, був досить інтелігентний капітан на прізвище Бочарніков. Однак через декілька місяців його кудись перевели у штаб і на це місце призначили заступника - старшого лейтенанта Павла Грішова. Цей командир, на моє враження, був досить тупуватим солдафоном, який не завжди міг логічно зв'язати декілька простих речень, проте на повну відчував і показував свою владу.

Територіально частина №63349 знаходилась неподалеку від центру містечка і була огороджена високим парканом. На території частини зі сторони міської вулиці знаходилась двохповерхова казарма. Посередині території був плац для проведення стройових занять, навколо плацу розміщувались ангари в яких знаходилась автомобілі з радіостанціями та іншою технікою зв'язку. Кухня та їдальня знаходились за територією роти з іншої сторони вулиці.

Моя служба розпочалася з проходження трьохмісячного карантину. Нас тренував єфрейтор Денисов із старослужащих, якому пообіцяли відпуск за нашу хорошу підготовку. Окрім того він служив вже третій рік, а ми за новими законами мали служити тільки два. Тому ранок у нас розпочинався з гучної команди:

- Взвод! Сорок п'ять секунд - підйом!

Усі зривались з постелі і, якщо за 45 секунд хтось не встигав у стрій, то знову звучала команда:

- Взвод! Сорок п'ять секунд - відбій!

І так до тих пір, поки усі вчасно не ставали у стрій. Після цього нас виводили надвір за ворота і пропонували ранковий крос - три кілометри з голим торсом. Після такої пробіжки був ранковий туалет і нас строєм вели на сніданок. Апетит, звичайно, після таких вправ був відповідний. До цього я був досить перебірливий до харчів та мав худорляву, м'яко кажучи, статуру. Однак три місяці армійського карантину допомогли цю ваду гарно виправити. Про це свідчить фотографія наведена у батьковій частині книги.

Зі службою у роті зв'язку мені, можна вважати, пощастило. Ще у технікумі я деякий час ходив у Львівський радіоклуб на гурток по вивченню азбуки Морзе для подальшої роботи радіотелеграфом в ефірі. Гурток той вела, досить відома у радіоаматорських колах, жінка на прізвище Басіна, яку між собою ті ж радіоаматори називали „радіомама". Відвідував я той гурток не дуже регулярно, а тому і добре навчитись слуховому прийманню та передаванню телеграфної азбуки не зумів. У роті зв'язку, на

щастя, я попав у групу радистів-морзянщиків, і заняття тут вже були регулярними.

Після карантину мене розподілили у другий взвод, який спеціалізувався на обслуговуванні короткохвильових радіостанцій типу Р-102, Р-140, Р-118БМ та інших. Розпочались будні служби. В роті було тільки чотири взводи і тому в наряд ми ходили почергово - по два взводи через день. Один з нарядів нашого взводу полягав у несенні караульної служби на контрольно-пропускному пункті та біля боксів з технікою. Другий наряд випадав на обслуговування кухні.

Наш взвод на плацу частини

Найбільше не трафило тим солдатам, хто попадав на кухонну котельню. Я сам там декілька раз побував і тому повністю відчув переваги цього наряду. Котли нагрівались за допомогою вугілля в яке нагніталось вентилятором повітря, але те вугілля потрібно було якось спочатку запалити. Дров для розпалу, як правило, не було. Тому доводилось ходити на сусідню автобазу і там набирати у відро відпрацьоване мастило. Це мастило потім потроху виливали на вугілля і підпалювали. Після такої процедури кочегара було важко впізнати. Він ставав явно схожим на представника далекого африканського континенту.

На кухню, у більшості випадків відправляли тих солдат, котрі чимось завинили перед командирами. Причому ходили туди вони практично через день. Таким солдатам залишалось або зламатись, або втікати з частини. Були і у нас такі випадки. Один із солдат, який до того ж мав вищу освіту, з цієї котельні не вилазив. Може тут зіграла роль його вища освіта, може щось інше, але він утік з частини. А потім отримав додаткових півроку дисциплінарного батальйону. Другий випадок безпосередньо зачепив вже й мене.

Служив у нашому взводі такий собі солдатик єврейської національності та невеликого зросту на прізвище Хайтман. Не знаю з якої причини, але він

теж не вилазив з тієї кухні. Однак, одного дня все радикально змінилось. Цей солдатик на кухню вже не ходив, він став поступово отримувати підвищення по службі. Спочатку йому присвоїли єфрейторське звання, потім дали молодшого сержанта, потім сержанта. Зрозумілим для мене причини цього просування стали після одного цікавого випадку, що трапився особисто зі мною.

Для того, щоб уникнути постійних караулів та кухонних нарядів, я певний час ходив в наряд чергувати на радіостанцію частини. Вона періодично знаходилась то у кімнаті чергового по частині, то у автомобільному кунгу Р-118-ї радіостанції, що стояла на плацу. Я сидів на цьому чергуванні і основний приймач Р-154 був налаштований на частоту центральної станції мережі, яка періодично передавала контрольні радіограми. Запасний радіоприймач Р-311 я використовував для прослуховування аматорських радіостанцій та музики. Ото одного разу в свій записник я й занотував декілька частот і написав там - Швеція (частота), Ізраїль (частота), Італія (частота) і т.д.

Так йшов час і от одного разу записника, який зберігався у верхній кишені гімнастерки, я не знайшов. Спочатку я не звернув на ту подію жодної уваги. Подумав, що десь записник загубив (може так воно й було). Однак зовсім цієї події

забути мені не дали. Через якийсь час надійшов виклик в відділ КДБ сусіднього полку, що теж знаходився у тому ж містечку Нестерів. Мій записник, дивним чином, знайшовся у старшого лейтенанта того відділу, який і розпочав мене допитувати на предмет того, що у ньому записано. Спочатку мені дозволили надати відповідні пояснення, а після того довелося вислухати цілі нотації з приводу відсутності у мене патріотизму, як у комсомольця, і таке інше.

На щастя, на мій захист став командир нашого другого взводу лейтенант Віктор Куракін, який пояснив відповідним органам, що я цікавлюсь радіоаматорством і тому й записав ці частоти. Мене відпустили, проте історія вийшла мені в подальшому боком. Командир частини старший лейтенант Грішов, після цього випадку, мене добре запам'ятав, і усіх два роки довелося служити без відпустки. Окрім того, навіть раніше присвоєного звання єфрейтора, мені у військову книжку при демобілізації не записали.

За перший рік служби мені вдалося прямо у частині продовжити свою освіту шляхом закінчення середньої школи та отримати атестат. Справа була в тому, що для солдат старого призову, термін служби яких складав три роки, у частині, з дозволу іще капітана Бочарнікова, відкрили дев'ятий клас вечірньої школи. Коли я

попав у частину, то там вже був одинадцятий клас. Після консультації з учителями я отримав дозвіл теж учитись, щоб отримати середню освіту з усіма гуманітарними дисциплінами. Цих дисциплін не було у моїй виписці до диплому з технікуму, а я розглядав можливість в подальшому навчатись у гуманітарному вузі, наприклад, на факультеті журналістики. Вечірню школу я закінчив з однією четвіркою, яку мені поставили з алгебри, і тільки тому, що медаль видавати не було можливості (я ж навчався тільки у одному класі з трьох).

Під кінець служби довелося мені попасти у ситуацію, яка мало не підвела риску під життям. Якось у одному з чергових нарядів я стояв біля боксів на охороні. Охорона там була навіть у денний час, хоча бокси відкривались і в них проводились поточні роботи. В ці дні перед боксами прокладали якісь трубопроводи, напевно газові, і був виритий рів. А біля того рову лежали труби. Через рів для проїзду автомашин поклали дошки.

Ото я стою собі біля рову і спостерігаю, як в бокс готується заїхати автомобільний кунг на базі автомобіля ЗІЛ-130. Стою і не звертаю уваги, що цей автомобіль наїжджає заднім колесом на одну з труб і та труба розпочинає під тим колесом повільно котитись у мою сторону. Я побачив трубу

тільки коли вона вже наїхала на мою праву ногу і, кинувши мене на землю, розпочала котитись по ній. Бачив, як труба повільно та невпинно котиться поміж ногами в сторону тулуба. З несподіванки я чомусь не кричав, тільки у голові промайнуло:

- Оце так, напевно, котиться до мене смерть.

На моє щастя, поряд стояв один із солдатів нашого взводу Петро Гой. Побачивши, що відбувається Петро голосно закричав до водія з вимогою зупинити автомобіль. Автомобіль зупинився, до мене підбігли солдати і витягли з-під тієї труби. Викликали ротного фельдшера Зіновія Крупу. Йти самостійно я вже не міг, тому Зіновій взяв мене на руки, як дитину, та заніс у медичний пункт. Нога з часом розпухла і, хоча перелому не було, у ліжку я провалявся десь біля місяця. Знімків не робили, однак по своїх відчуттях я бачив, та й обстеження руками вказувало на те, що гомілкова кістка в нижній частині ноги була роздроблена. Цю подію я згадував потім доволі довго, особливо з періодичними змінами погоди.

Не пам’ятаю усіх тих солдатів, з ким довелось нести службу у нашій частині. Найбільш чітко у пам’яті залишились в основному служиві нашого відділення, яке обслуговувало радіостанцію Р-102. Ця радіостанція складалась із

двох частин – приймальної та передавальної станцій. Обидві ці станції розташовувались в окремих кунгах автомобіля ЗІЛ-130. Я служив у приймальній частині станції, екіпаж котрої складався із трьох осіб. Старшим цього екіпажу був надстроковик старший сержант Федір Микац, радіотелеграфістом був я. У екіпажі був іще водій Лукасєвич Григорій родом із міста Збараж Тернопільської області. Екіпаж передавальної частини теж складався із трьох осіб – сержанта Анатолія Обищука, радіомеханіка Василя Шевеля та шофера Петра Гоя. З інших солдатів взводу дружні взаємини по службі у мене склались також із Василем Паращаком та Анатолієм Сидоруком.

Екіпаж 102-ї радіостанції

Коротко зупинюсь на тій інформації, яка є у мене щодо тих товаришів по службі, зв'язок і з якими відновився у мене, дякуючи Василю Шевелю. Працюючи у Жовківському районному військовому комісаріаті, він зумів встановити адреси та телефони Анатолія Обищука, Василя Паращака, Петра Гоя та іще одного свого сослуживця Василя Пошелюзного. По тому ми декілька раз зустрічались. Перша така зустріч, за запрошенням Василя Шевеля, відбулась у Жовкві (колишньому Нестерові) на одне із релігійних свят.

Зустріч однополчан у Жовкві

Анатолій Обищук народився 16 квітня 1949 року та прожив основну частину свого життя у селі

Квасів Горохівського району Рівненської області. Звідти й був призваний на військову службу та пройшов навчання на сержанта у обласному місті Чернівці. По тому, у складі обмеженого контингенту радянських військ попав у Чехію під час відповідних подій 1968 року. Однак у бойових діях участі не брав, після чого був розподілений для проходження служби у військову частину №63349. Виконував обов'язки заступника командира взводу. Демобілізувався весною 1970 року, після чого проходив декілька призивів на перепідготовку, за якими отримав чергові військові звання включно до капітана. Працював механізатором, бригадиром у місцевому колгоспі, на пенсію вийшов із посади голови сільської ради села Квасів.

Василь Шевель народився 20 травня 1950 року у селі Грицики Красилівського району Хмельницької області. Після закінчення школи навчався у Чорно-Острівському ПТУ-16, по закінченню якого у листопаді 1968 року був призваний у ряди Радянської армії. Службу розпочав у навчальному центрі військової частини №75271 у селищі Старичі Яворівського району Львівської області. У травні 1969 року був направлений для подальшого проходження служби у військову частину №63349 міста Нестерів. Був звільнений у запас у грудні 1970

року, після чого наступного року уклав контракт на надстрокову службу та отримав звання прапорщика. В подальшому, після виходу у 1993 році на пенсію, працював начальником ВОХР та службовцем Жовківського районного військомату.

Військова частина №63349, де ми проходили строкову службу у 1986 році була перетворена на полк зв'язку і передислокована у місто Львів. У 1993 році полк був переформатований на батальйон з дислокацією у місті Щирець, де й був розформований у 2005 році.

<u>Історія 3:</u> Після демобілізації

Десь у травні місяці 1970 року я повернувся із служби в Радянській армії та здав екзамени у Вінницький політехнічний інститут на факультет радіотехніки. В цей же час на початку зими 1971 року, я оженився на Галині Лоєвській, яка проживала у, сусідньому з моїми батьками, будинку села Витава. Вона тільки що закінчила середню школу, була на чотири роки від мене молодша і мала тільки вісімнадцять років. Після весілля ми працювали обоє у Вінниці, проживали на найманих квартирах і 18 квітня 1972 році у нас народилась дочка Олена. В політехнічному інституті я навчався на вечірньому факультеті, а тому йшов на роботу о восьмій годині ранку, потім

на вісімнадцяту годину поспішав на заняття і тільки біля десятої вечора повертався додому. І так кожен день, окрім вихідних.

В цей час я отримав свій перший аматорський позивний третьої категорії UB5NAP і часто працював в ефірі, найчастіше на діапазоні 7 мегагерц. У якості приймача використовував американський армійський приймач АР-88, який купив у комісійному магазині ще навчаючись у місті Львів. Передавач зробив самостійно на двох лампах типу 6Ж5П та 6П13П. Його потужність у телеграфному режимі досягала двадцяти-тридцяти ват. Антеною служив довгий провід закинутий на дерево. Довжина антени не перевищувала двадцяти метрів, однак я з такою апаратурою проводив впевнені зв'язки з усією соціалістичною Європою та республіками Союзу. На той час нам не рекомендувалось проводити зв'язки з країнами "загниваючого" капіталізму.

Цікавість до радіоаматорства проявилась у мене іще в школі. Десь у класі шостому я зробив свій перший детекторний приймач, ще на основі саморобного контактного детектора з залізних ошурків. Хто знає, що це таке, той зрозуміє радість моменту, коли з телефонів залунали сигнали першої радіостанції. Це захоплення і вирішило напрям моєї подальшої освіти.

Вже навчаючись у технікумі я, приїжджаючи на канікули у село до батьків, побудував свою першу "хуліганську" радіостанцію, що працювала на верхній частині середньохвильового діапазону. В цей час багато хто з сільської молоді захопився будівництвом таких станцій. Вони конструювались на базі радіомовного лампового приймача, або радіоли у вигляді передавальної приставки з амплітудною модуляцією. Пам'ятаю, що я побудував свою приставку на лампі 6П3С і під'єднав її до телевізійного комбайна, який на той час купили батьки. Телекомбайн мав у своєму складі телевізор, радіоприймач та програвач вінілових дисків.

Ми забавлялись розмовами в ефірі, крутили музичні платівки. Однак ці забавки інколи завершувались конфіскацією апаратури та штрафами. На щастя така доля на той час мене оминула, тому після повернення із армії я вирішив отримати офіціальний дозвіл на роботу в ефірі, а не займатись радіохуліганством. Хочеться однак зауважити, що радіохулігани за тих тридцять років чомусь з ефіру так і не зникли. І в цьому легко можна пересвідчитись покрутивши ручку приймача на ділянці від двох до чотирьох мегагерц.

Моє перше робоче місце після армії було у кросі станції "двійки" Вінницької АТС, що знаходилась на вулиці Леніна (тепер Соборна), 10.

Мене прийняли старшим електромеханіком кроса. Крос являв собою велике приміщення десь метрів на двісті квадратних. У цьому приміщенні станційні кабелі з'єднувались з лінійною мережею. Там же відбувались і комутації абонента з певним станційним номером шляхом "кросування" - двохпровідних ліній. У цьому ж приміщенні стояли пульти операторів лінійного контролю, які взаємодіяли з електромонтерами на лінії.

Крос був окремою структурною ланкою станції і під моєю командою було зо півтора десятка електромонтерів кроса у вигляді колективу жінок від пенсійного віку до мого. Не буду детально пояснювати, що означає керівництво таким жіночим колективом у віці двадцяти одного року, думаю що це зрозуміло і так. Скажу тільки, що якщо якесь моє розпорядження комусь з підлеглих не подобалось, то одразу ж у арбітри запрошувався начальник станції.

Так я пропрацював рік, а потім перейшов на поверх вище у станційний зал. Там на цей час розпочав налагодження роботи АПА (автоматична перевірочна апаратура) старший інженер Круковський і мене перевели йому на допомогу інженером АПА.

Коли ми з Галиною приїжджали до батьків у село, то виходило так, що вона йшла до своїх

батьків, а я був у своїх. Це не дуже мені подобалось, але що робити – батьки Галини проживали у одній з половин сусіднього будинку. Цю частину будинку виділили їм батьки батька Галини - дід Казимир з бабкою Марценею. Тут теж цікава подробиця - бабку моєї першої дружини звали Марценя, а наше прізвище - Марценюк.

З часом, дивлячись на таку історію, мої батьки надумали продати у Витаві хату та купити її біля Вінниці, щоб і ми там могли проживати. Обійшли вони всю Вінницю, Старе місто, Великі і Малі Хутори та не змогли знайти за ті гроші, що їм давали (дванадцять тисяч карбованців) чогось підходящого. Це могла бути тільки, або старенька хата, або недобудована. Однак вони тільки, що закінчили будуватись і не мали бажання та сил одразу ж повторити цей подвиг.

Обоє вони вже були на пенсії. Батько, як вчитель із стажем, навіть вийшов на дольову пенсію раніше на два роки. Отож, якось у пошуках будинку вони зустріли жінку, яка раніше проживала на нашій вулиці, а потім переїхала у Миколаївську область, де будинки були дешевші. Батьки порадились зі мною відносно переїзду, потім поїхали в Миколаїв та знайшли за ті дванадцять тисяч непоганий будиночок у мікрорайоні Широка Балка по вулиці Толстого, 19.

Частина друга: У місті Миколаєві

Історія 4: Перший автомобіль

Таким чином я став жителем обласного центру Миколаїв з чотирьохсоттисячним населенням. Освоївшись на новому місці проживання ми з часом вирішили купити автомобіль. Звичайно на новий автомобіль у нас коштів не було. На той час (1974 рік) навіть і не нові машини обходились досить дорого. Ото ми вирішили зорієнтуватись по наших грошах, а це було десь півтори тисячі карбованців, на автомобіль типу "Москвич-401".

Такі "Москвичі" на той час ще були в ходу і, навіть, деякі непогано виглядали. Вони порівняно з "Москвичем-400" вже мали четверо дверей. У свій час ці "Москвичі-400" були скопійовані після війни з німецьких "Опелів" і мали двоє дверей. Однак коли в таку машину якось сів Сталін, то він розпорядився негайно доопрацювати цю модель і зробити її з чотирма дверима.

В наших пошуках "Москвичі-401", які мали гарний вигляд, бо мало експлуатувались і більше стояли в гаражі, коштували не менше двох-трьох тисяч карбованців. Ото врешті–решт ми таки знайшли за свої гроші підходящий "Москвич-401". Це була вже не нова машина з крашеним кузовом, проте їздила і нас це влаштувало. Приїхали ми на

ній додому і з неї я розпочав свій автомобільний лікбез.

Перш за все, при огляді машини, щось мені не сподобався колір масла у двигуні, він був занадто чорний. І я вирішив те масло замінити. Купив свіже масло марки АС-8, спустив старе масло та залив нове. Після цього завів двигун та виїхав за ворота на вулицю. Проїхавши трохи, вирішив оглянутися назад і, о боже, побачив за машиною широкий чорний шлейф диму, що стелився по усій вулиці. Тут ми з батьком зрозуміли, що попались на вудочку шахрая. Двигун потребував капітального ремонту, але, щоб продати машину і покупці нічого не запідозрили, він залив у двигун авіаційного масла. Це масло має набагато більшу в'язкість ніж звичайне і через кільця у вихлопні гази воно майже не проходило.

Їдемо ми з батьком до того хитрого болгарина, що так нас надув з машиною. Він жив десь у районі Соляних. Приїжджаємо та кажемо:

- Що ж ти нам продав! Двигун потрібно ж зразу віддавати у капітальний ремонт!

Він собі так спокійно відповідає:

- Так, я знаю, його потрібно ремонтувати. Он і блок до нього під нові циліндри розточені, - і показує блок головок, який лежить тут же на подвір'ї.

Я кажу:

- То чого ж ви його зразу нам не віддав!

Болгарин знову спокійно відповідає:

- То давайте гроші і беріть собі.

- Які гроші? Май совість, ти ж нам всунув непотріб, – відповідаємо.

Але наші доводи так і не подіяли. Для того болгарина гроші важили набагато більше аніж совість. Тому довелося доплатити за той блок ще біля ста карбованців та зайнятись самотужки ремонтом двигуна.

З тим ремонтом теж була оказія. Ну, блок під нові кільця та циліндри було розточені і з деякою напругою ми їх у нього вставили. Проте, коли дійшла черга до шатунів та колінчатого вала, то виявилось, що там не ремонтні вкладиші, як на сучасних автомобілях, а залитий бобіт. Цей старий бобіт потрібно спочатку вискребти з шатунів, потім залити новим та відшліфувати. Також в подальшому потрібно розточити колінчатий вал на відповідний розмір.

До кого з ремонтників ми не звертались з тим питанням, ніхто таку роботу вже не робив. Довелось шукати інші варіанти. На той час я вже придбав книги по ремонту та взаємозаміні деталей з більш сучасними моделями. І там вичитав, що замість бобіту можна використати вкладиші від "Москвича-402", проте з його ж колінчатим валом.

Довелось шукати такий колінвал, однак знайшли ми його тільки на двигуні, який потребував ремонту. Вкладиші купили нові, переставили колінвал, зібрали двигун і встановили його на автомобіль.

Заводити той двигун довелося неділі зо дві. Акумулятор був слабкий, то крутили ми з батьком той двигун навпереміну заводною ручкою. Зараз про цю ручку вже стали й забувати, на нових моделях вона взагалі відсутня. А тоді ми крутили її до посиніння. Двигун інколи чмихав, але толку було мало. Декілька раз ми той двигун знімали з автомобіля, потім знову ставили. Не допомагало. Довелось знову читати книжки та розбиратись. Причина виявилась досить простою. Неправильно був встановлений порядок увімкнення свічок від розподілювача іскри запалювання. Він повинен бути не простий, типу 1-2-3-4, як виставив я, а спеціальний, наприклад, 1-3-4-2. Переставляю порядок, і, о чудо, двигун заводиться.

Той двигун ми обкатували місяці зо два, проїдемо з кілометр – він заклинить. Зупиняємось, чекаємо поки охолоне – і знову кілометр. Так і обкатали.

<u>Історія 5:</u> За картоплею

Пройшов деякий час. За цей час я нарешті отримав права на водіння автомобіля. У мене до того вже були права на водіння мотоцикла. Деякий час, ще при проходженні практики під час навчання в технікумі, я навіть їздив на роботу з села Витава, де ми на той час проживали, у Вінницю на батьковому мотоциклі. Але на водіння автомобіля категорії у тих правах не було.

Ото другою задачею, опісля ремонту, стало отримати права на управління автомобілем. Перший раз я вирішив здавати екзамен на своєму "Москвичу". Потренувавшись у водінні та визубривши правила я відправився на екзамен. Після здачі теоретичних правил розпочалась здача водіння. До мене у машину підсів старший лейтенант і ми вирушили. Інспекція розташовувалась у центрі Миколаєва і рух був досить жвавий. Я виїхав на перехрестя і став у правий ряд перед світлофором для повороту направо. Однак коли загорілося зелене світло, мені дуже довго довелося вмикати передачу, машина заглухла і тоді міліціонер сказав:

- Давай до обочини. Вже приїхали.

По тому я зрозумів, що екзамен провалив. Довелося йти на платні курси водіїв категорії "В", щоб здавати водіння на нормальній машині. Коли

їздив з інструктором, вже на "Москвичі-412", то той сказав:

- Ти ж вмієш їздити, чому не здавав сам.

Я не став пояснювати у чому справа. А справа була в тому, що моїй машині на той час було вже двадцять три роки (вона була 1952 року випуску) і у ній не тільки передачі (ручка перемикання передач розміщувалась на рульовій колонці) погано вмикались, а й люфт у рульовій колонці був такий, що з швидкістю більшою п'ятидесяти кілометрів їздити було небезпечно.

Однак машина у нас вже була і ми її використовували досить широко. Так, наприклад, літом ми їздили на ній на позаміський город. Декілька років ми користувались городом, що розміщувався кілометрів зо двадцять за містом. Той город нам віддав у користування сусід, який жив через хату. Йому землю виділили на роботі, але він не бажав її обробляти, то й запропонував нам. Мої батьки звикли до землі, а біля самої хати землі для городу було сотих зо п'ять, та й ті з часом пішли частково під новий будинок. Ото ми узяли ту землю за містом і садили там картоплю, помідори, кавуни, дині. Картоплю садили тільки ранню, бо вже в червні земля висихала і рости могли тільки південні культури.

Окрім заміського городу на нашій машині ми восени їхали на поля. Поля за містом на той час

оброблялись усі, однак урожай повністю не збирали. Не вистачало людей, хоча і з міських підприємств восени часто мобілізовували цілі загони. Дуже часто поля, на яких ще було дуже багато помідорів, невеликих кавунів, цибулі, переорювали. Ото ми й підбирали ці дари степових полів і користувались ними. Помідори квасили, робили сік. Кавуни частково вживали свіжими, частково теж квасили. Хто не їв квашених кавунів, той багато втратив! Цибулю ми використовували більш продуктивно - ми її зберігали до весни, а потім вирощували у теплиці на зелене перо.

Невелику скляну теплицю з пічним опаленням батько зробив на городі. Деякий час, особливо під час заморозків, я ставив там на ніч електровентилятор. Висаджували ми цибулю в лютому-березні в землю, одна біля одної, і трішки прикривали зверху дерев'яними спилками. Потім поливали, на ніч пропалювали і вже за три-п'ять тижнів можна було знімати урожай. Ту цибулю ми виривали, очищали від шкірки та в'язали у пучки. Батько з мамою потім набирали ці пучки цибулі у корзини і везли на ринок.

На ринок доводилось їхати через усе місто. Десь за кілометра півтора від нашого будинку розвертався трамвай номер п'ять, який їхав до центрального ринку. Ця трамвайна колія йшла

через усе місто до ринку в сторону мікрорайону Ліски. Їхати доводилось біля години.

Після цибулі у теплицю висаджували розсаду помідорів, яку попередньо сіяли та підрощували у ящиках. Ящики ставили у хаті біля вікон. А після розсади помідор, яка теж йшла на ринок, висаджували з горщечків огірки.

Ця робота йшла, в основному, весною. А восени батько інколи їздив у Вінницьку область до сестер Лариси та Віри, щоб допомогти їм у копанні картоплі. Одного разу після такої поїздки він і говорить мені:

- Тітка Лариса пообіцяла дати нам шість мішків картоплі, то може ми поїдемо своєю машиною та й заберемо її.

Не довго думаючи, я погодився. І от під один з вихідних днів на початку листопада з п'ятниці на суботу ми вирушили у дорогу. Виїхали ми після обіду, коли я прийшов з роботи, фактично на ніч. Дорога на Вінниччину, десь біля чотирьохсот п'ятидесяти кілометрів, пройшла досить спокійно. Їхали ми з швидкістю не більше п'ятидесяти кілометрів за годину і були у селі Никифорівці, де проживала сестра батька тітка Лариса, біля другої години ночі.

Наступного дня ми відіспались, а потім завантажили у машину шість, чи сім мішків

картоплі і вирушили у зворотну дорогу. Ту дорогу нам потім ще довго довелось згадувати.

Виїхали ми десь біля другої години дня і ще до вечора проїхали біля двохсот кілометрів через Немирів, Гайсин, Умань. І от по одеській трасі, трохи не доїжджаючи до села Курячі Лози, перед поворотом на містечко Криве Озеро, нам потрібно було виїхати на досить круту гору. Однак посередині тієї гори машина розпочала зупинятись. Я жму на педаль газу, двигун реве, а машина продовжує зупинятись. Довелось з'їхати на обочину і заглушити двигун. Я вийшов з машини, обійшов навкруг, підняв капот, заглянув під днище кузова, і нічого незвичайного не помітив. Навкруги вже вечоріло. Зрозумівши, що в темноті нічого і не вдасться зробити, я кажу батькові:

- Виходьте з машини. Доведеться тут заночувати.

Батько вийшов і ми розпочали готуватись до ночівлі. На нашу біду різко змінилась погода. Перед цим стояли теплі осінні дні і ми виїхали тільки в одних піджачках. А тут зірвався дуже холодний вітер з добрячим морозцем. Холоднеча заставила нас розвести біля дороги багаття і грітись біля нього. Однак усю ніч біля багаття не просидиш. Потрібно було якось і поспати. Але як у такому холоді заснути?

Досвід у батька з цього питання був великий, він же пройшов у свій час через німецькі табори і там вижив. Тому він запропонував використати вільні мішки, як спальні, набивши їх сухим листям. Так ми і зробили та провели залишок ночі, зарившись у мішки з тим листям. Однак і у мішках було теж не жарко. Батько цілу ніч крутився на сидінні та дригонів. Мені було навіть дивно, що він такий нетерплячий, як же він переніс ті табори? Там, по його розповідям, було набагато гірше під відкритим небом і часто під дощем. А тут ми сиділи у тих мішках у машині, захищені від вітру та дощу. Однак, напевно, те дригоніння якось його таки зігрівало.

Ранком, як тільки засіріло, ми вийшли з машини та розпочали розглядатись, що сталось. Виявилось, що з правої сторони з моста вийшло заднє колесо. Я зразу ж взяв книжку по ремонту М-401, возив її з собою, і з неї зрозумів, що це назовні вийшла напіввісь. Там колеса сидять на двох напіввісях, які запресовуються гарячим пресуванням у міст. Видно у свій час, хтось з попередніх хазяїв, запресував цю вісь у холодному стані і вона під збільшеним навантаженням вийшла з моста.

Я вирішив забити цю вісь молотком на місце. Великого молотка не було і довелось зупинити якусь машину, здається, марки "Побєда". Узявши

молоток та піднявши домкратом машину, я забив ту вісь на місце. Здавалось справу зроблено і можна їхати. Завів я двигун, увімкнув передачу, машина зрушила з місця. Однак радість виявилась передчасною, проїхавши метрів сто п'ятдесят машина знову зупинилась. Огляд показав, що колесо знову трохи вийшло назовні і міст його не крутить.

Після недовгих роздумів ми вирішили зупиняти якусь вантажну машину, щоб узяв нас на причіп. То була, як виявилось потім, майже фатальна помилка. Зупинили ми попутний ГАЗ-53 із критим кузовом і умовили шофера затягти нас у Миколаїв. Причепили трос і перед тим як вирушити, шофер нам каже:

- Якщо там щось буде не так, то будете миготіти фарами.

Одразу збагнути мені не вдалось, як він за своєю машиною ті фари побачить, але про це потім. Вирушили. Той водій, буквально з розгону, взяв швидкість сімдесят кілометрів на годину. А наш "Москвич" більше п'ятидесяти і своїм ходом не їздив. Однак я протримався за ним десь кілометрів зо три. А потім вирішив виглянути на ліву сторону, відкривши трохи двері. Глянув і бачу, що моє колесо вийшло вже сантиметрів на десять за машину. Я зрозумів, що воно от-от вивалиться і ми підемо шкереберть на цьому причепі по дорозі.

Я розпочав миготіти фарами - реакції звичайно не було.

Потім, побачивши, що фари не допомагають, я вивернув машину на ліву сторону дороги. Тут водій ГАЗ-53 мене вже побачив у дзеркало заднього виду та розпочав гальмувати. Пробував гальмувати і я, та де там, гальма не працювали. Колесо вже не держало гальмівний привід і все було марно.

Перший раз ми вдарились у ліву сторону вантажівки, нас відкинуло назад і другий удар був вже у задню частину кузова. Машини зупинились. Ми з батьком обійшлись легким переляком, однак наш "Москвич" постраждав здорово. Передок розвернуло в сторону, радіатор зігнуло, праве переднє крило зірвало, колесо перекосило. Машина стала схожа на кусок металолому. Потрібно було терміново вирішувати, що робити далі.

Слава Богу, десь метрів за сто по трасі знаходився ресторанчик під назвою "Курячі Лози". Ото ми закотили нашу машину на господарський двір того ресторану, перевантажили на ГАЗ-53 мішки з картоплею та й вирушили додому.

Через дві неділі ми з батьком вирішили повернутись за нашою машиною. Сіли на автобус Херсон-Вінниця і приїхали біля одинадцятої години в Курячі Лози. Наш "Москвич" стояв на

тому ж місці, де ми його й залишили. Стан його був досить жалюгідний, проте основні агрегати були цілими. Поставивши на місце радіатор, крила та підправивши передню частину я завів двигун. Однак їхати було практично неможливо, праве колесо стояло боком під кутом сорок п'ять градусів і поверталось дуже незначно. Придивившись, я побачив, що колесо та диск були у порядку, а зігнута була балка переднього моста. Дома у нас була ще одна балка, не знаю де вона взялась, напевно дав у запчастини болгарин.

Ото ми вирішили, що батько поїде назад у Миколаїв, візьме ту балку та привезе у Курячі Лози. Так і зробили. Наступного дня батько привіз ту балку. Однак, коли ми її встановили, то виявилось, що вона зігнута з іншої сторони. Стало зрозуміло, що своїм ходом додому ми вже не доберемось. Порадившись, ми зупинили вантажний ЗІЛ-130, закотили на його кузов нашого „Москвича” і так доставили його додому.

Після тієї пригоди батько заявив, що в цю машину він більше не сідатиме. Однак час пройшов і з ним ті свої слова він успішно забув. А на тому "Москвичу", після його ремонту, ми ще їздили довгий час, аж до повернення у Вінницю. Перед переїздом батько його навіть продав за тисячу карбованців.

Історія 6: Новий будинок

До переїзду у Миколаїв я закінчив чотири курси вечірнього факультету по спеціальності радіотехніка Вінницького політехнічного інституту. Після переїзду довелось перевестись у Одеський електротехнічний інститут зв'язку на заочний факультет по спеціальності радіозв'язок та радіомовлення, який і закінчив у 1977 році. Навчатись довелось на рік більше, ніж по звичайному плану. Це сталось тому, що при переводі мене залишили на четвертому курсі із-за різниці у річних планах дисциплін. Я пробував переконати, що я здам ці дисципліни додатково до плану, однак це була Одеса, і там у вжитку були інші аргументи. А я був молодий, недосвідчений, і тому рік втратив.

Перший час після переїзду я став працювати у КБ "Чорноморсудопроект" конструктором третьої категорії у секторі, який займався розміщенням електрообладнання на морських суднах. Судна виготовлялись на суднобудівельних заводах міст Миколаєва, Херсона, Ленінграда. Мені доводилось періодично їздити на ці заводи для супроводження проектів. В цьому КБ я відпрацював півтора роки. Їздити на роботу доводилось на іншу сторону міста і з часом я розпочав підшукувати роботу по спеціальності ближче до дому. У другій половині 1975 року пошуки увінчались успіхом і я став

працювати у відділі електронного забезпечення досліджень ПКБ "Електрогідравліки".

ПКБ "Електрогідравліки" знаходилось на відстані біля двох кілометрів від нашого будинку, причому до нього можна було їхати як автобусом, так і трамваєм. Я став працювати у секторі розробників під керівництвом Генадія Милушкіна. Він став моїм першим наставником у області електронних розробок і я завжди згадую його з вдячністю. В секторі я працював разом з Сашею Дичко, Іваном Морозовим і займався розробкою аналого-цифрових перетворювачів для забезпечення цифрового вимірювання параметрів гідроакустичних розрядів у воді.

Десь у середині 1976 року між центральною дорогою Широкої Балки, що йде від Миколаєва до містечка Жовтневе, та нашою вулицею Толстого прорізали додаткову вулицю. Цю вулицю назвали провулком Колективним і на ній розпочалось будівництво житлових будинків. Щоб у нас примусово не забрали половину земельної ділянки, ми вирішили взяти документи на будівництво нового будинку для моєї сім'ї.

Будівництвом загорівся і батько, бо між нами періодично велись розмови про можливе повернення назад у Вінницю шляхом подальшого продажу обох будинків та купівлі за ці гроші там спільного будинку. В цей час я мав заробіток на

рівні ста двадцяти - ста тридцяти карбованців і особливої можливості будуватись не мав. Тому основні будівельні роботи виконували ми вдвох з батьком самотужки - викопали котлован, забутовували та поклали з каменю фундамент, викинули дах, покрили його спочатку руберойдом а потім шифером, підбивали стелю та штукатурили. Наймали майстрів тільки на кладку стін. Гроші, які були потрібні на будівельні матеріали отримували шляхом вирощування та реалізації на ринку вигонки цибулі, розсади перцю та помідор.

В цьому будівельному марафоні стався один цікавий випадок взаємодії з місцевою радянською владою. Перший раз покрівлю будинку ми покрили руберойдом і з часом планували перекрити шифером. Однак шиферу в той час у вільній продажі не було і потрібно було для його отримання ставати на чергу у райкомунхозі. Ото я і став на ту чергу шляхом написання заяви на 60 листів шиферу і розпочав чекати повідомлення про можливість отримати той шифер на складі будівельних матеріалів. Однак час йшов, вже пройшло півроку, а повідомлення все не надходило. Довелося знову йти знову у райкомунхоз - знаходився він у нашому районному центрі, містечку Жовтневе.

Там однак виявилось, що моя заява десь щезла і довелось писати ще одну. Коли ще через півроку я знову не отримав звісток, то пішов вже на особистий прийом завідуючого райкомунхозу. В кабінеті розвалившись за письмовим столом сидів опецькуватий чоловічок з гарним животиком. Коли я зайшов і, після привітання, виклав йому суть питання та свої претензії, то той чоловічок розпочав мені детально пояснювати, що сьогодні дуже багато будуються, усім потрібен шифер і тому потрібно чогось чекати. Скільки і чого чекати він не казав. Мої аргументи, що я вже чекаю більше року, причому моя перша заява просто була десь загублена, не справили на нього жодного враження. Він вже звик до таких відвідувачів і до таких промов. Побачивши, що справи не буде, я пригрозив, що буду жалітись у відповідні інстанції. Чоловічок на те обурився і заявив:

- Можеш скаржитись! Та май на увазі, що там де ти на мене сядеш, там з мене і злізеш!

Про що було більше тут говорити. Я повернувся та вийшов з кабінету.

Недалеко від райкомунхозу знаходилась будівля райкому партії. Не відкладаючи справу у довгий ящик, я зразу ж написав відповідну заяву на ім'я першого секретаря райкому. У заяві ж виклав усі обставини справи та навів пряму мову

районного радянського керівника та ще й члена партії про "де сядеш, там і злізеш". Написавши заяву я пішов у приймальну партійного "боса". Однак в приймальні секретарка заявила, що першого секретаря райкому на місці немає і невідомо, коли він буде. Трохи почекавши, я віддав секретарці заяву для реєстрації, і пішов додому.

Наступного дня, я зранку поїхав на роботу. Увечері, повернувшись додому, отримав інформацію від батьків, що до нашого будівництва за адресою провулок Колективний, 40 завітала комісія з райкомунхозу і мене викликають туди на завтра. Довелось відпрошуватись з роботи і наступного дня я знову з'явився у кабінеті завідуючого райкомунхозом. Моя заява лежала у нього на столі (думаю, що вона так і не встигла попасти до рук секретаря райкому - секретарка відпрацювала).

Начальственний муж розпочав мене виховувати, що ж це я там в тій заяві написав, та ще й передав його слова про "де сядеш, там і злізеш". Після виховувального вступу він перейшов до суті питання і повідомив, що є люди які мали б отримати шифер, але ще не побудували навіть стін. Тому комісією було вирішено видати наряд не тим людям, а мені. Ну

я, звичайно, не заперечував, подякував та, узявши наряд, пішов додому.

Тут хотілось би зробити деяке порівняння з тим часом, коли пишуться ці стрічки (грудень 2004 року). З свого досвіду, а це був не одиничний випадок, можу зазначити, що в часи радянської влади, коли людина відчувала свою правоту, звичайно підтверджену законом, можна було спірні питання з часом вирішити, хоча б шляхом звертань у партійні інстанції. У часи ж влади "кучманоїдів" законні вимоги громадянина нічого вже не значили (маю надію, що це буде в подальшому тільки в минулому часі). Про це я також можу заявляти авторитетно, тому що наша з батьком п'ятирічна тяжба з міською владою міста Вінниці з приводу приватизації присадибної земельної ділянки, що базувалась на нормах тогочасного Земельного Кодексу, не дала жодних юридичних наслідків (окрім стосу відписок та документів). Навіть на рівні Верховного Суду України правового рішення не було.

Тому мені до болю зрозумілі ті надії на зміни, які згуртували народ України, особливо молодь, на майдані Незалежності в тринадцяту річницю цієї незалежності.

Історія 7: Над гротом Шаляпіна

Моя робота в ПКБ "Електрогідравліки" полягала в розробці електронних засобів, які забезпечували цифрову обробку гідроакустичних сигналів досліджень електричного розряду у воді. Частина цих досліджень полягала в отримані характеристик розрядних апаратів, які планувались до застосування для захисту підводних човнів від ворожих військових надводних суден. Суть задачі захисту полягала в тому, що за підводним човном тягнули на тросу електророзрядний апарат. Цей апарат повинен був генерувати сигнали схожі, за спектральним складом, на сигнали двигуна підводного човна. Наша ж задача полягала в розробці електронних засобів, що забезпечували дослідження таких гідроакустичних сигналів за допомогою, перш за все, цифрових методів.

Розробку цих засобів ми проводили в стаціонарних умовах, а дослідження проводили в виїзному режимі. Для цього на балансі конструкторського бюро було морське судно типу траулера, яке було переобладнано для цієї мети. На цьому судні в море на експедицію виходили збірні команди з матросів та дослідників. В одну з таких експедицій вдалось попасти і мені.

Експедиція вийшла у напрямі Чорного моря через Бузький лиман. Відстань від Миколаєва до

Чорного моря у шістдесят кілометрів траулер без проблем подолав до вечора і став на ночівлю ще в гирлі на якір. Під вечір деякі з нас розпочали рибалити на вечерю бички. Слід зазначити, що бички бувають в основному двох типів - темно-жовті та чорні. Причому перші живуть у піскуватих ямах, а другі - ховаються під каміння. Мені надовго запам'яталась риболовля одного з колег - він ловив бички руками під камінням. Незвичайним виявився навіть не спосіб риболовлі, так і у нас на Вінниччині ловлять раків. Незвичним було те, що він цих бичків зразу ж споживав у сирому вигляді, навіть не випускаючи кишок.

Море зустріло нас досить вороже. Була друга половина жовтня і там в цей час розпочинаються осінні шторми. На шляху до південного узбережжя Криму у район міста Судак нас супроводжував досить сильний шторм. Корабель повільно рухався вперед, провалюючись між хвилями, та лягаючи по черзі на один та на інший борт. Команда розділилась на дві частини. Штатні моряки досить легко переносили цю негоду. В той же час дослідницька частина команди лежала пластом на своїх спальних місцях і піднімалась тільки на сніданок, обід та вечерю. Морська хвороба дістала їх усіх, в тому рахунку і мене. Шторм закінчився тільки через два дні на підході до Кримського берега. Проте з

дослідницької частини на берег було зразу-ж висаджено двоє з її представників. У них від морської хвороби відкрились язви шлунку.

Після деякого відпочинку ми приступили до досліджень. Для цього зранку траулер відходив від берега на більш глибокі місця десь на відстань більше кілометра. У морську воду опускались розрядні апарати, гідроакустичні датчики-приймачі та здійснювались відповідні роботи. Після проведення робіт під вечір ми повертались на місце стоянки.

У неділю ми відпочивали. У мене зафіксувалась у пам'яті одна пригода, що сталась у один з таких недільних днів відпочинку. Після сніданку, команда сіла на шлюпку-бот і відправилась на берег. Хоча була середина листопада, погода була сонячна та тепла. Водночас температура води не була великою, тому купались тільки деякі. Я ж не купався і з групою колег вирушив до місця, яке називалось "Грот Шаляпіна".

Цей грот знаходився у береговому гірському кряжі, що лежить десь на відстані біля кілометра від міста Судак. Ми підійшли до гори, де знаходився грот і зайшли у нього. Це була невелика та невисока печера, досить брудна на вигляд, з купами сміття та висохлих екскрементів. На стінах були відповідні надписи, залишені на

пам'ять попередніми відвідувачами. Ми в гроті довго не затримались і після виходу з печери, група розділилась. Частина людей вирушила в прогулянку берегом, а три чоловіка, в тому числі і я, вирішили дістатись на вершину гори, що височіла над гротом.

Я та ще один товариш, уважно обдивившись перспективу над собою, вирішили дістатись вершини гори не прямо в лоб, а трішки стороною. А один пішов штурмувати гору прямо. Ми вдвох крок за кроком, долаючи уступи гори, вилізли на вершину і розпочали оглядати краєвид. З вершини відкривався чудовий краєвид моря, морського берега, міста Судака та нашого судна на горизонті. Деякий час ми стояли на вершині в очікуванні третього супутника. Однак його не було і, в подальшому, ми вирішили, що він нас обігнав та вже зійшов з гори у напрямі міста Судак.

Через деякий час, коли звечоріло, усі зібрались біля шлюпки з тим, щоб повертатись на судно. Однак тут виявилось, що наш третій колега-альпініст біля шлюпки не з'явився. Після години очікування товариство вирішило йти на його пошуки. Ми повернулись до грота, знову вилізли на вершину і знову нічого не побачили. В той же час шлюпка відправилась на пошуки по морі навколо берегової лінії. Спостерігаючи за берегом з бінокля, з шлюпки побачили, що посередині гори

хтось махає білою хустинкою. Шлюпка пішла до судна, де взяли довгий канат та доставили його до берега. Декілька матросів вилізли на вершину, опустили вниз канат і витягли горе-скалелаза наверх.

Як виявилось, наш альпініст, а був це судовий радист, вирішив підкорити гору і поліз наверх по її найстрімкішій частині. Однак піднявшись на середину гори, він зрозумів, що вище піднятись йому не вдасться. Проте і опуститись вниз він теж побоявся. Тому в подальшому забрався в одну з тріщин і там став чекати допомоги.

Частина третя: Повернення на Вінничину

Історія 8: Аспірантура

Моя робота в ПКБ "Електрогідравліки" вимагала постійної роботи з технічними літературними джерелами. На початку цієї роботи я детально відпрацьовував, доступні через бібліотеку конструкторського бюро, журнали. Так я проглянув усі наявні номери журналів "Приборы и техника эксперимента", "Электроника", "Приборы и системы управления" та ряду інших. Отриману інформацію я широко використовував при проведені своїх розробок - перш за все аналого-цифрових перетворювачів і цифрового вимірювача акустичної енергії.

Після закінчення Одеського електротехнічного інституту зв'язку через деякий час я вирішив продовжити навчання у аспірантурі Інституту Кібернетики імені Глушкова у місті Києві. Для цього у 1979 році подав документи на навчання у аспірантурі до доктора технічних наук, професора Кондалєва Андрія Івановича. Андрій Іванович на той час працював завідуючим відділом перетворювачів форми інформації у інституті Кібернетики. Після здачі екзаменів я приступив до навчання у заочній аспірантурі.

В той же час я мав інформацію, що проблемами перетворення форми інформації з

аналогової у цифрову займаються і у Вінницькому політехнічному інституті на кафедрі обчислювальної техніки під керівництвом професора Стахова Олексія Петровича. Тому я вирішив поїхати туди і переговорити, тому що у ПКБ ця проблема стояла тільки у практичній площині. А мені потрібно було проводити і теоретичні дослідження, що при існуючому завантажені здавалось мало реальним.

Після відвідання Вінницького політехнічного, розмови з Олексієм Петровичем Стаховим та порадившись з батьками я вирішив повернутись до Вінниці. Там мені запропонували посаду старшого наукового співробітника у лабораторії кафедри обчислювальної техніки з зарплатою у 180 карбованців. Слід тут сказати, що у ПКБ на той час моя зарплата старшого інженера складала всього 160 карбованців. Так що і з матеріальної сторони теж був деякий прогрес.

З батьками та дружиною ми домовились, що перший час вони поживуть самі до тих пір доки не продадуть обидва будинки, старий та побудований, і на ті гроші ми придбаємо один будинок у Вінниці для спільного проживання. Однак тут виникла ще одна проблема по виїзду з Миколаєва. Справа була у тому, на сусідній вулиці Новаторів батьки розпочали будівництво будинку для сестри Тамари, що на той час проживала у

місті Львові. Там вони з чоловіком Михайлом мали однокімнатну квартиру та двоє дітей, що підростали. У тій квартирі навіть деякий час, під час навчання у технікумі, проживав і я.

З якихось причин батько, не порадившись з нами, написав Тамарі листа у якому запропонував будувати спільно новий будинок на вулиці Толстого на дві половини. Одну половину він планував мені з сім'єю, а іншу сім'ї Тамари. Однак після нашої розмови він змінив свою думку і запропонував Тамарі будувати окремий будинок на ділянці, що продавалась на сусідній вулиці Новаторів. Вони з Михайлом погодились і те будівництво розпочалось.

Тамара з Михайлом надсилали гроші, а батьки закуповували будівельні матеріали та наймали людей для виконання робіт. Перш ніж вирішити питання повернення у Вінницю я запитував Тамару, чи буде вона переїжджати у Миколаїв на постійне проживання, проте чіткої відповіді так і не отримав. Тому і вирішив, що будинок вони в подальшому продадуть, а з Львова не поїдуть. Так думали і батьки. З часом однак ситуація змінилась і тепер Тамара, Михайло та їхні діти - Володя та Оксана проживають у Миколаєві (нижче на фотографії ми з батьками та сім'я Тамари).

Після повернення весною 1980 року у Вінницю я працював у науково-дослідній лабораторії перетворювачів форми інформації при кафедрі обчислювальної техніки, де займався розробкою аналогової частини високоточного самокоригованого перетворювача. На той час групою розробників під керівництвом аспіранта Азарова Олексія Дмитровича була розроблена концепція коригування похибок лінійності характеристики перетворення на базі використання надлишкових кодів Фібоначчі. Також була укладена угода з одним із московських інститутів на розробку та виготовлення макета такого перетворювача на 14 двійкових розрядів. На той час це була дуже серйозна задача.

Найбільш недослідженою на момент переходу залишалась аналогова частина цього перетворювача і ця задача лягла на мої плечі. Допомагав мені у цьому технік Володя Бондар. Працювати доводилось до восьмої-дев'ятої години вечора, часто і у вихідні. Завдання я своє виконав і перетворювач з дозволяючою здатністю у 17 двійкових розрядів запрацював. Однак після цього я попав на півроку у лікарню з початковою формою туберкульозу.

Перебування у облтубдиспансері, що розташований за п'ять кілометрів від Вінниці, у лісі недалеко від села Агрономічного, я використав для підготовки двох розділів кандидатської дисертації. Попередні матеріали були напрацьовані у лабораторії, а у лікарні я виконав їх обробку та оформлення.

Після чотирьох місяців лікування у облтубдиспансері мені пропонували зробити операцію з видалення з легень остаточних явищ у вигляді туберкулом (це така область локалізації запалення). Проте я на цю пропозицію відповів відмовою і не жалкую. Відомо як робляться операції, зате не завжди можна прогнозувати їх наслідки. В той же час мені було відомо, що ці області з часом розсмоктуються самостійно. Після лікування у диспансері на два місяці мене направили на доліковування у санаторій, який

знаходився у поселенні Чорноморка, що під містом Одесою.

По завершенні лікування я знову повернувся на роботу та продовжив працю над дисертацією. Здав екзамени кандидатського мінімуму та наприкінці 1983 року підготував усі розділи дисертації.

Пригадую одну цікаву особливість усіх моїх вступних екзаменів та екзаменів кандидатського мінімуму. Чомусь в усіх цих випадках мої оцінки в сумі складали цифру дванадцять - п'ять, чотири та

три. Це було на вступних екзаменах у технікум, інститут, аспірантуру і на екзаменах кандидатського мінімуму. Поки, що мені не вдалось знайти логічне пояснення цій цікавій нумерологічній арифметиці.

Після завершення роботи над дисертацією довелось трішки відкоригувати її тему. Це було пов'язано з необхідністю впровадження результатів, яке відбулось у Запоріжжі в КБ, що займалось розробкою систем зважування та дозування у металургійній промисловості.

Для цієї мети була укладена невелика угода, за якою було розроблено та виготовлено для того КБ модуль високолінійного АЦ перетворювача з

самокоригуванням під управлінням системного мікропроцесора. Практичну реалізацію цієї роботи забезпечувала група інженерів лабораторії перетворювачів форми інформації (дивись вищенаведене фото).

Захист дисертації розпочинається, як правило, після представлення її основних положень на науковому семінарі підрозділу, де працює науковий керівник. Тому наприкінці 1983 року я зробив доповідь на науковому семінарі відділу перетворювачів форми інформації Інституту Кібернетики. За результатами доповіді та враховуючи зауваження наукового керівника довелось доопрацьовувати дисертацію ще півроку, після чого у 1984 року я успішно її захистив з результатом 14 (за) - 0 (проти).

В цей час Олексію Петровичу Стахову вдалося отримати досить значне замовлення на науково-дослідну роботу вартістю у 12 мільйонів карбованців і її виконання постановою уряду було покладено на Вінницький політехнічний інститут. Ректор інституту Іван Васильович Кузьмін досить неоднозначно відносився до О.П.Стахова. Хоча він був керівником його докторської дисертації та запросив на посаду завідуючого кафедри, однак намагався тримати його під повним контролем. І тому він довгий час чинив перешкоди виконанню вищеназваної науково-дослідної роботи. Однак з

часом протидіяти урядовій постанові І.В.Кузьмін не наважився і тому видав наказ про утворення науково-дослідного відділу у складі СКТБ "Модуль".

Спеціальне конструкторсько-технологіче бюро "Модуль" знаходилось на той час у структурі Вінницького політехнічного інституту, однак також одночасно підпорядковувалось науково-дослідному управлінню Міністерства освіти. Для збереження внутрішньої підпорядкованості ректор одночасно виконував обов'язки директора СКТБ. Для Івана Васильовича ця функція полягала у відвідуванні один раз на тиждень так званої "планьорки", де він ставив загальні задачі та робив накачку недбайливим. Одного разу і я попав під його гарячу руку.

Сталося це невдовзі після захисту дисертації. Я виконував обов'язки завідуючого сектором, а завідуючим відділом у нас був на той час Вячеслав Мойсєєв. Під час відсутності завідуючого відділом його обов'язки виконував я і ходив на ці зібрання. Як і багато хто з керівників радянського періоду, Іван Васильович любив на початку ділової частини робити вступ у вигляді різноманітних політичних напучувань з того, чи іншого приводу. Так було і на цей раз - Іван Васильович розводив свої сентенції, а я слухав та дивився на нього скептичним поглядом. Ректор

побачив мій погляд і зразу ж переніс свою увагу на мене:

- Що це ти дивишся так на мене своїм гострим поглядом?! Сумніваєшся у тому що я кажу?

Він ще багато щось говорив у цьому напрямі, але закінчив тим, що пообіцяв відкликати мої документи про захист дисертації, які тільки, що були направлені у ВАК.

Ця новина мене дуже збентежила, тому що це могло бути не тільки погрозою. І тоді коту під хвіст п'ятирічні зусилля. Трохи подумавши, я зателефонував моєму керівникові Андрію Івановичу Кондалєву і виклав без прикрас обставини, що склалися. Слід віддати належне Андрію Івановичу - він в той же вечір зателефонував Кузьміну та провів з ним розмову у наступному контексті:

- Іван Васильович! Я розумію, що може Марценюк не зовсім коректно себе повів (хоча я ніяк себе не вів і показав своє відношення навіть не словами, чи обличчям, а тільки поглядом). Ви могли б йому зробити зауваження, навіть покарати. Але для чого робити такі радикальні заяви? Я ж теж можу відповідно поставитись до дисертації Кожем’яко!

На цей час Андрій Іванович готувався опонувати докторську дисертацію Володимира

Прокоповича Кожем'яко, керівником якої був І.В.Кузьмін.

Андрій Іванович передав мені суть розмови і я чекав реакції Кузьміна. Ця реакція проявилась по завершенні засідання наступного тижня. Після засідання Іван Васильович звернувся до мене у коридорі з такими словами:

- Я вирішив не відкликати твоєї справи з ВАК! Дякуй за це Андрію Івановичу!

Я звичайно, до самого завершення свого життя буду з вдячністю пам'ятати Андрія Івановича, хай земля буде йому пухом. Але вдячність моя йому не тільки за цей випадок, а й за те батьківське відношення, яке він виявляв до мене протягом навчання в аспірантурі, під час захисту дисертації та й опісля.

Історія 9: Будинок у Вінниці

Повернувшись трішки назад у часі хочу згадати ще одну історію взаємодії з радянськими органами початку дев'яностих років минулого століття. Історія ця розпочалась після мого повернення у Вінницю. Сім'я та батьки на той час ще проживали у Миколаєві. Однак ми вже думали про переїзд і готувались до нього.

З цього приводу десь влітку 1980 року батько приїхав у Вінницю і ми з ним спробували знайти

підходящий будинок. Однак в процесі пошуку вияснилось, що чомусь у Вінниці можна було придбати будинок тільки тоді, коли маєш вінницьку прописку. Що за абсурд, скажете ви, для цього й купляється будинок, щоб у ньому прописатись (чи зареєструватись, як на даний час).

Виявилось, що цим питанням відає інспектор по землевпорядкуванню міськвиконкому. І тому ми з батьком подались до нього на прийом. Не пам'ятаю, як той прийом проходив, але вирішення свого питання ми не отримали. Існувало якесь, не зовсім законне (як тепер кажуть, нелегітимне) рішення міськвиконкому про обмеження напливу мешканців у місто Вінницю і цей інспектор, аки цербер, стояв на його захисті від громадян.

Зрозумівши, що в лоб питання не вирішиш, я вирішив йти в обхід і підготував листа за підписом ректора на ім'я голови виконавчого комітету міськради Одноколова. А потім з цим листом записався на особистий прийом голови. Коли я зайшов у приймальну кімнату, то побачив невисокого літнього лисуватого чоловіка, що сидів за столом. Після привітання той чоловік запитав у чому полягає суть моєї справи. Я подав йому листа та коротко розповів про що та йдеться. Голова міськвиконкому досить уважно прочитав лист і лише сказав:

- Ми розберемось і дамо вам відповідь.

Аудієнція на тому закінчилась і я пішов на роботу.

Однак вже наступного дня мені зателефонував вищезгаданий інспектор по землеустрою і запросив прийти до нього. Коли я прийшов, то мова цього відповідального мужа, відносно попереднього разу, явно змінилась. Тепер він став детально мені пояснювати, що у Вінниці мало будується житла, а є дуже багато бажаючих купити аварійну хибарку і стати на чергу. А тому і існує неофіційне рішення міськради про обмеження напливу сторонніх у місто. Однак, враховуючи те, що я вже працюю у Вінниці та не маю де жити, то для нас буде зроблене виключення. Тому ми можемо спокійно розшукувати підходящий будинок, а коли знайдемо, то підійдемо до нього і він все вирішить. На тому й розійшлись.

Пройшло декілька місяців і батьки таки знайшли такий будинок на третьому провулку Тухачевського в районі Малих Хуторів. Зупинились вони на ньому тому, що там було багато, як на Вінницю, землі. Земельна ділянка разом з будинком займала тридцять сотих, мала невеликий сад та дозволяла вирощувати городину, що мало неабияке значення для життя. У Миколаєві на той час батьки свій будинок вже

продали і жили у нашому новому будинку, на який теж був покупець.

Завершивши всі перемовини з хазяйкою будинку Матіїшиною (Матроною Дмитрівною), ми разом з нею та батьком (мама залишалась на господарстві у Миколаєві) пішли на прийом до вищезгаданого інспектора. Той приймав на цей раз десь у Староміському районі і коли ми зайшли у приймальну кімнату, то знову почули знайомі сентенції про прописку і таке інше. Я знову попробував йому, щось пояснювати, але він, очевидно, усе забув. Тут я зірвався і сказав, що якщо йому відмовила пам'ять за нашу домовленість, то доведеться її відновити.

Грюкнувши дверима, я вийшов з приймальної кімнати. Батько з хазяйкою там поки що залишились. Інспектор на той час, напевно, вже згадав мене, але не захотів виглядати забудькуватим і розпочав радити батьку з хазяйкою, як вирішити полюбовно це питання. За його порадами потрібно було батьку спочатку прописатись у хазяйки, а потім вже оформити купівлю-продаж будинку.

Я був досить таки роздратований такою поведінкою міського клерка, але батько умовив мене трохи зачекати, щоб вирішити те питання згідно з порадами. Коли вже так не вирішиться, то тоді будемо знову розпочинати писати скарги. На

тому й порішили, а за декілька тижнів та проблема успішно завершилась і ми розпочали облаштовуватись у новому будинку.

Будинок був побудований на кам'яному фундаменті з дильованими глинобитними стінами та обкладений червоною цеглою. Там було чотири кімнати та веранда з коридорчиком і двома кімнатками. Одна кімнатка слугувала кухнею, а у іншій розташовувався котел опалення. По своєму розташуванню кімнати разом з внутрішнім коридорчиком поділяли будинок на дві половини. В одній з цих половин (спочатку у лівій, а останніми роками їх життя у правій) розташувались батьки, а в іншій ми з дружиною та дочкою Оленою. Син Вадим народився вже у цьому будинку третього вересня 1982 року.

Окрім будинку на подвір'ї ближче до вулиці знаходилась літня кухня суміщена з льохом, викопаним у землі, та сарай для птиці і худоби. Кухню ми з часом розбили на три кімнатки. У більшій кімнатці я облаштував собі майстерню, поставив диван, два столи та шафу. Середня кімнатка слугувала вхідним приміщенням, а у крайній кімнатці облаштували пічку з плитою та ванну з котлом для підігрівання води. З часом за кошти, що зостались як різниця між вартістю будинків, ми купили автомобіль "Москвич-408" з

кузовом М412-го та прибудували до сараю дерев'яний гараж.

З тим автомобілем з часом була ще одна цікава історія, яка відбулась десь у вісімдесят шостому році. На той час ми проїздили на тому "Москвичу-408" біля двадцяти тисяч кілометрів і мав він пробіг біля шістдесяти восьми тисяч кілометрів. На жаль двигуни М408 недовговічні і після 60 тисяч кілометрів вже потребують капітального ремонту. Вони пропускають масло, димлять і тому подібне. Окрім того, у того нашого двигуна щось погано працював третій циліндр. Він погано працював ще з моменту покупки, але я так і їздив. Коли двигун поставили на ремонт, то виявилось, що у випускному клапані третього циліндра була щербина.

Коли підійшов час робити капітальний ремонт, то я вирішив за краще купити новий двигун, а старий віддати в ремонт. Гроші на той час у нас були, то так і зробили. Пішли ми з батьком на Вишеньку. Там на той час було СТО по Москвичам і купили новий двигун М408. Однак виявилось, що ставити той двигун на той саме час було нікому, а потрібно почекати.

Ну я собі подумав:

- Невже ж не зможу сам його поставити після тих епопей з "Москвичем-401"?

Як виявилось потім, то була, якщо і не фатальна, то досить значна помилка.

Коли ми привезли двигун додому, то за вихідні я його встановив без особливих проблем. Двигун завівся майже одразу і так тихо працював, що ми з батьком навіть зраділи. Однак у мене зразу ж виникло запитання, чому нічого не показує прилад тиску масла. Думав, що може десь не під'єднав трубопроводи, чи ще щось таке. Однак все було на місці, а тиску масла так і немає. Довелось глушити двигун, щоб не запороти та звертатись знову на СТО. На цей раз ми повезли автомобіль туди на буксирі. Там подивились і сказали, що напевно в блоці не просвердлені якісь маслоподаючі канали, тому потрібно двигун міняти, але вже через гарантійну станцію.

Коли ми звернулись на гарантійку, то почули, що проблема тут надовго, тому що вони двигуни отримують раз в півроку і потрібно робити запит на Москву. Я навіть взяв номер телефону московського офісу і періодично туди телефонував. Проте віз так і стояв на місці.

Чекали ми невідомо чого місяці зо три, а потім вирішили йти на прийом до начальника вінницьких СТО, що на той час знаходився на вулиці Ватутіна. Коли ми зайшли в кабінет, то той начальник уважно проглянув наші документи і розпочав телефонувати начальнику Вишенського

СТО. З їх розмови стало зрозуміло, що в документах на продажу нам двигуна немає підпису майстра про його встановлення, а отже продажна ситуація була незавершеною і нас відправили на гарантійну станцію зарано. Була отримана вказівка Вишенському СТО терміново встановити новий двигун.

Знову поїхали ми на Вишеньку, де увесь цей час стояв наш "Москвич". На цей раз проблема стала вирішуватись більш позитивно. Зняли попередній двигун, привезли зі складу та поставили новий. Цей двигун теж завівся одразу і працював знову ж таки гарно. Однак коли механік захотів вивести машину з боксу, то виявилось, що в ній не вмикаються передачі.

Отака-то оказія, знову проблема. Копирсались з тим двигуном десь зо дві години, а потім нам сказали, що видно там якась несоосність двигуна з коробкою передач і знову чогось потрібно чекати. В цей час на Вишенському СТО з'являється старший гарантійного СТО. Як я потім зрозумів, була якась напружена ситуація з тим, що в ці дні з Києва приїхала перевірка. І було важливо забрати нас з можливого контакту з перевіряючими.

В результаті борюкання з коробкою передач її таки вдалося увімкнути на першу передачу з якою ми поїхали на гарантійну СТО по вулиці

Першотравневій. Там знову поставили машину на яму і через півгодини проблема успішно врегулювалась. Виявилось, що там не було ніякої несоосності, а просто неправильно виставлені гайки на корзині зчеплення. Коли через певний час ситуація повторилась, то я вже знав причину, відрегулював ті гайки самостійно та закернив.

Історія 10: Квартирна епопея

Пройшов певний час після захисту дисертації, який я працював завідуючим науково-дослідним сектором в СКТБ "Модуль". За період після захисту у нас декілька раз змінювались головні інженери, що по суті виконували функції директора, оскільки Іван Васильович займався, в основному, політехнічним інститутом.

Певний період головним інженером був кандидат технічних наук на прізвище Павленко (ім'я та по-батькові я, на жаль, забув). Керував він "Модулем" років зо два і якось, посварившись з ректором, звільнився з посади. Після звільнення він перейшов працювати завідуючи відділом у Житомирський філіал науково-дослідного інституту систем зв'язку. Той інститут тільки організовувався і потребував кадрів. А для заохочення припливу кадрів керівництво області виділяло інституту квартири.

І ось одного разу Павленко прибув до Вінниці та запропонував мені перейти на роботу до нього у відділ завідуючим сектором з перспективою на протязі двох-трьох місяців отримати у Житомирі трьохкімнатну квартиру. Переговоривши з батьками та жінкою, я погодився і подав документи на конкурс. Конкурс завершився успішно і мені прийшла телеграма-виклик: "Сообщаем решением конкурсной комиссии вы утверждены замещаемую должность просим сообщить срок прибытия Рябина Кравец".

Отримавши телеграму, я 28 жовтня 1985 року написав заяву на звільнення, завізував її у завідуючого відділом Мойсєєва В.І. та виконуючого обов'язки головного інженера Андрієнко В.Ф. (обидва були проти звільнення) і подав її у приймальну Івана Васильовича. Однак коли наступного дня зайшов за тією заявою, то побачив на ній резолюцію: "На співбесіду". Довелось записуватись на прийом.

У день прийому я, згідно з чергою, зайшов у кабінет ректора-директора. Іван Васильович чинно сидів за столом, проте з моїм приходом піднявся, вийшов за столу та, потиснувши мені руку, запросив сідати. Потім розпочав розпитувати у чому причина моєї заяви.

Коли я розповів йому суть цієї причини, Кузьмін став мене переконувати, що цього робити

не слід. Він завів мову, про те, що у мене старі батьки і негоже їх тут самих залишати. А відносно квартири, то це питання вирішиться і у Вінниці, причому не більш, як протягом півроку. Він сказав, що інститут закінчує будівництво гуртожитку з квартирами малосімейного типу і там мені дадуть на початку двохкімнатну квартирку. У ній я пропишусь, стану на чергу і через рік-півтора отримаю нормальну квартиру.

Аргументи Івана Васильовича видались мені досить переконливими. Дійсно, подумав я, Житомир далекувато і часто не наїздишся до батьків. А тут, хоч трохи з часом, я отримаю ту ж квартиру і це буде у Вінниці. Порадившись дома я у Житомир не поїхав.

Однак з часом виявилось, що зробив я, у певному розумінні, помилку не врахувавши політичну ситуацію що існувала на той час у Союзі. Саме тоді розпочались часи Горбачовської перебудови і деяких процесів гласності. І коли раніше Кузьмін однією своєю усною вказівкою легко вирішував аналогічні проблеми, то тут він вже розпочав страхуватись та закриватись рішеннями колегіальних органів, типу профкому та парткому. Головою профспілкового комітету на той час була підконтрольна Івану Васильовичу людина, однак і він вже (бережучи свій зад) став

дотримуватись певних формальних вимог законодавства, постанов уряду чи інструкцій.

Коли прийшов час вирішувати питання розподілу квартир у малосімейці Кузьмін мене направив у профком, а там формально поставили питання про те, що ці квартири розподіляються співробітникам, які стоять у черзі на житло. Я ж у такій черзі не стояв, тому що частка житла на члена сім'ї разом з батьками у будинку перевищувала встановлену норму. Мені було запропоновано спочатку стати на чергу, а потім моє питання буде вирішене.

Це була перша відмова у змальованому Іван Васильовичем алгоритмі отримання житла у Вінниці. Однак шанс отримати його у Житомирі я вже втратив і довелось рухатись в цьому напрямі тут у Вінниці. Для цього було потрібно вирішити питання черги у Вінниці. Довелось податись на прийом до зама міського голови на прізвище Кучерін. З пояснень цього радянського мужа мені стало зрозуміло, що вирішити це питання можна тільки шляхом розподілу спільного будинку на два частини, причому моя частка будинку повинна давати забезпечення норми на одного члена сім'ї (це було десь менше семи метрів). Тоді базуючись на документах з зафіксованою площею, наприклад, 20 метрів на чотири члена сім'ї, я

отримував достатньо низьку норму і міг стати на чергу.

Однак виявилось, що і тут не обійдеться без проблем. Найменшою проблемою було умовити батьків на дарування мені частки будинку з двох кімнаток по десять квадратних метрів та кухоньки. По суті ця частина і так належала мені, тому, що була куплена за гроші отримані після продажі нового будинку у Миколаєві. Проблема виявилась у іншому - договір дарування відмовився оформляти нотаріус.

Коли ми з батьком прийшли у нотаріальну контору, то нотаріус, а це була миловидна жіночка середніх років, сказала, що підготувати договір дарування на таку частину будинку при моїх чотирьох членах сім'ї вона не зможе. І не зможе тому, що існує відповідне рішення Вінницького міськвиконкому, яке обмежує у цьому її дії. Знову ж таки потрібно мати відповідну площу, що є не меншою норми прийняття на чергу на житло. Круг замкнувся, однак я зразу ж задав запитання:

- А як же бути з Житловим Кодексом, у якому така заборона не передбачена?

На що отримав дуже ясну і ґрунтовну відповідь, що закон законом, а через рішення міськради вона перестрибнути не може, хоча воно по своїй суті і незаконне. Від себе вона додала, що змушена відмовляти з цього приводу багатьом

людям і була б рада, якби його відмінили. Вона навіть показала нам копію вищезгаданого рішення. Зрозумівши, що місцева влада для цього нотаріуса вища за закон держави, ми вийшли з нотаріальної контори.

Проте далеко ми не пішли. Я згадав що поряд є міська прокуратура, в той час вона знаходилась на вулиці Леніна, недалеко від поштамту. Ми з батьком зайшли на другий поверх приміщення прокуратури, написали тут же заяву про порушення законодавства України міськвиконкомом і записались на прийом до прокурора. Чекати довелось недовго, нас прийняв черговий прокурор, взяв заяву і прочитав її. Однак, уважно вивчивши заяву, він сказав нам трохи зачекати в коридорі і пішов з нею у інший кабінет, напевно за консультацією більш досвідченого співробітника. Через хвилин десять цей представник прокуратури повернувся і повідомив, що відповідь на заяву надійде нам на поштову адресу.

Коли пройшов місяць, відведений на таку відповідь, я став готувати наступну заяву з приводу попередньої, однак занести не встиг. В цей час відповідь прокуратури таки надійшла і в ній повідомлялось, що:

- "Прокуратурою міста Вінниці проведена перевірка вашої заяви на необґрунтованість

рішення Вінницького міськвиконкому в частині заборони на здійснення нотаріальних дій по відчуженню частини будинку при наявності жилої площі менш 7.8 кв.м. на кожного члена сім'ї.

За пропозицією прокурора міста на засіданні міськвиконкому 25.08.1988 року п.6 рішення міськвиконкому №79 від 26.02.87 року "Про порядок прописки та виписки громадян в місті Вінниця", відмінено, як незаконний.

Для оформлення договору купівлі-продажу частини будинку Вам необхідно звернутись в нотаріальну контору по місцю проживання

Пом. прокурора м.Вінниці О.А. Кравченко"

Отримавши таку відповідь батько зразу ж оформив мені договір дарування, після чого я подав документи та став на квартирну чергу. Однак час пройшов і момент був втрачений. З тої квартирної черги так нічого і не вийшло, пішла перебудова, потім незалежність з її інфляцією. А потім я вже, після одруження Олени та мого розлучення з дружиною, й зовсім перестав звертати на цю проблему увагу.

Частина 4: Горбачовська перебудова

Історія 11: Вибори на СКТБ "Модуль"

Після початку горбачовської перебудови, яка з часом закінчилась розвалом такої потужної держави як Союз Радянських Соціалістичних Республік, були прийняті закони, що дозволяли розвиток малого підприємництва. Це була досить вірна і потрібна ініціатива уряду Рижкова, яка призвела до певного пожвавлення економічної діяльності в країні. У цьому напрямку і потрібно було в подальшому рухатись, щоб спочатку піднести економічний добробут людей, а вже потім переходити до поступових політичних реформ.

Так зробив в свій час Ден Сяо Пін в Китаї і ми сьогодні бачимо відповідні результати. А наші горе-реформатори Єльцин з Кравчуком, при безпорадному Горбачові, переслідуючи свої особисті інтереси розвалили Союз та відкрили митні кордони для закордонного непотребу. Тим самим була вщент розгромлена вітчизняна промисловість, перш за все електронна. Та й інші цілих десять років рачки виповзали з колапсу.

Тут трохи відступ про електронну промисловість. Напевно всім відомо, що сучасне виробництво, машинобудування та військово-промисловий комплекс без електроніки це ніщо. І що відбувається, коли електронна промисловість

повністю розвалена?! Відбувається перехід у абсолютну військово-політичну залежність до держав, які цю електроніку виробляють та поставляють. Інакше кажучи, про яку незалежність можна говорити, коли технічне забезпечення військ насичене чужою електронікою, яку цілком реально поставити під зовнішній контроль, аж до ситуації ініціювання відмов.

У свій час з преси мені стало відомо, що після приходу до влади в Росії Володимира Путіна, він відвідав Новосибірське академічне містечко і там йому чітко пояснили подальший розвиток ситуації. Ну, а що це значить для Росії пояснювати необхідності немає. Тоді Путін заявив:

- Ми будемо продавати нафту та газ і на ці кошти будемо закуповувати електронні технології.

Тут слід зауважити, що теоретична електроніка в Союзі мала досить високий рівень розвитку, однак значно відставала в технологічному напрямку. Однак у 1988 році перебудова ще йшла у вірному напрямі, стимулюючи та розвиваючи мале підприємництво.

Ознайомившись з новим законодавством я вирішив організувати при нашому СКТБ "Модуль" науково-технічний кооператив під назвою "Модулевський". Отримавши згоду директора, а на той час директором у нас був Стахов Олексій

Петрович, я підготував статутні документи та зареєстрував кооператив. Стахов погодився тому, що хотів впроваджувати наші винаходи на самокориговані аналого-цифрові перетворювачі, а це простіше було робити через кооператив. Членами кооперативу стали провідні спеціалісти відділів обчислювальних систем та систем реєстрації інформації Стейскал Віктор, Волков Валерій, Герасимчук Валентин, Чешковський Микола та деякі інші. Багатьох інших ми запрошували до співпраці через договори підряду.

Свою діяльність кооператив розпочав з розробки та виготовлення навчальних посібників для шкіл, училищ та технікумів. Перше замовлення нам зробив політехнічний технікум, що на вулиці Привокзальній. Я пішов до замісника директора по навчальній частині, прізвище його було, здається, Кучерук і він направив мене до одного з викладачів з обчислювальної техніки та автоматики. Цей викладач сформулював завдання на макети. Пам'ятаю, що першим нашим навчальним стендом був діючий макет обчислювальної машини, який розробив Володимир Майстришин (так, ви не помиляєтесь, це саме той Майстришин, що з часом став депутатом ВР). Після цього ми розробили навчальний наочний посібник (стенд) для взаємодії з програмованим мікрокалькулятором

МК-61 та ряд інших. Стенд для вивчення МК-61 навіть випускався невеликими серіями і поставлявся по території усього Союзу.

На початку своєї діяльності навчальні посібники МК-61 ми випускали прямо на території СКТБ "Модуль". Існувала також домовленість розгорнути виробництво в селі Зарванці в приміщенні правління колгоспу, однак вона нічим реальним не завершилась. Ми замовляли друковані плати на виробничій частині "Модуля" та комплектацію через його відділ постачання. В подальшому Микола Чешковський виготовляв корпус та монтував у ньому лампочки підсвітки. Плата встановлювалась в корпус, під'єднувалась до трансформатора, мережі лампочок та рознімача. Потім до рознімача через кабель під'єднувався сам мікрокалькулятор, що управляв роботою плати і стенда в цілому. Стенд був розміром 1200х1000 мм і розміщувався на стінці класу рядом з дошкою, або столом викладача. Передня панель стенда виконувалась з оргскла і фарбувалась у вигляді передньої панелі МК.

З часом, коли об'єми виробництва збільшились і стало складно виносити продукцію з території "Модуля", довелось орендувати площі за його межами. Перша така оренда була у школі №35, що в кінці вулиці Василя Порика. Школа мала зовнішню будівлю у вигляді господарського

приміщення з тепличною надбудовою зверху. Так от внутрішні приміщення цієї будівлі ми і орендували на п'ять років оплативши оренду шляхом встановлення в школі навчальних стендів калькуляторів та декількох комп'ютерів власного виробництва.

Так, я не обмовився, в той час у 1988-1990 роках ми розробили та поставляли в школи області навчальні комп'ютерні класи. Була розроблена системна плата на базі персонального комп'ютера "Радіо-86". Її вбудували в герконову клавіатуру виробництва вінницького ПО "Термінал", доукомплектували відеомонітором "Електроніка" Хмельницького заводу "Катіон" та магнітофоном "Електроніка-312". Такі комп'ютерні класи ми встановили в школах сіл Сутиски, Селищі та містечку Гнівань Тиврівського району.

Окрім навчальних посібників кооперативом випускався базовий блок трансивера "Радіо-76М" для радіоаматорів, які працюють в ефірі. Розробив його за моїм проханням Віктор Харитончук. Зробивши рекламну об'яву в журнал "Радіо" ми по усьому Союзі розіслали накладною платою по пошті більше п'ятидесяти цих базових блоків.

В цей час також розпочали надходити замовлення на самокориговані аналого-цифрові перетворювачі, однак прибутків від них ще практично не було. В той же час з цього приводу у

мене з Олексієм Петровичем Стаховим навіть виникла певна суперечка. Справа була у тому, що Олексій Петрович з якихось причин вирішив залишити посаду директора СКТБ "Модуль" та повернутись на посаду завідуючого кафедрою в Вінницький політехнічний інститут. В цей час був період виборності керівників вищої освіти та підприємств і Івана Васильовича Кузьміна на посаді ректора змінив Мокін Борис Іванович. У зв'язку з відкритою вакансією посади директора СКТБ "Модуль" і у нас розгорнулась передвиборча боротьба. Не оминула ця боротьба і мене.

На той час я був головним конструктором-завідуючим відділом систем реєстрації інформації, Володимир Лужецький був замісником директора по науці, а Мойсеєв В’ячеслав був завідуючим відділом обчислювальних систем. Це була команда, яка в свій час перейшла з О.П.Стаховим на "Модуль" і ми розуміли, що якщо директором стане головний інженер Козак Андрій Андрійович, то від наших тем і відділів вже через рік мало що залишиться. Однак Андрій Андрійович заручився підтримкою Олексія Петровича і вважав справу вже вирішеною.

Проте ситуація змінилась і тут вже вирішував трудовий колектив, а не окремі особи. Тому ми надумали об'єднатись і йти на вибори директора двома кандидатами, всупереч думці наукового

керівника. Одним з кандидатів став я, а іншим Мойсеєв, причому задум був такий, що в кінці передвиборного марафону я зніму свою кандидатуру, а В'ячеслав зостанеться. В той же час дві кандидатури дозволяли провести більш широку роз'яснювально-агітаційну роботу.

Вибори були досить бурхливими з елементами, так званих, брудних технологій. Так Козак А.А. став обвинувачувати нас у тому, що ми не віддаємо роботи з кооперативу на "Модуль" і цим погіршуємо його фінансове становище. Тут слід сказати, що СКТБ "Модуль" був госпрозрахунковою організацією і існував за рахунок договірного фінансування. Ми шукали аргументи у відповідь і тут до нас підходить одна з працівниць планового відділу з повідомленням про те, що сам Козак А.А. віддає значну частину об'ємів з "Модуля" на свою приватну фірму. Цей зустрічний аргумент вже був досить вагомим. Ми ж своїми навчальними посібниками додатково надавали роботу та завантажували виробництво і за це відповідно платили, а він навпаки забирав гроші з "Модуля".

Взаємні обвинувачення дійшли до того, що для розборів була призначена комісія і арбітром на збори трудового колективу був запрошений сам ректор Мокін Борис Іванович. На цих зборах на підтримку Козака А.А. виступив Олексій Петрович.

Мене ж він звинуватив у тому, що я без його згоди на використання винаходів випускаю кооперативом і продаю АЦП. Однак я вже був готовий до таких заяв і показав всім офіціальний договір між кооперативом і авторами, де Стахов О.П. своїм підписом надавав кооперативу таке право.

На завершення я взяв слово і сказав, що якщо Борис Іванович виступить гарантом того, що ці передвиборні розбори будуть припинені і вибори пройдуть в нормальній спокійній обстановці, то я згоден зняти свою кандидатуру. Борис Іванович дав таку гарантію і в результаті голосування директором "Модуля" обрали В'ячеслава Мойсеєва.

Історія 12: Перші податкові перевірки

Після першого року існування кооперативу до нас завітав податковий інспектор, це була Валентина Скорич. Бухгалтером на той час у нас була Ніна Іванівна, жінка одного з членів кооперативу Миколи Чешковського, яка одночасно працювала головним бухгалтером "Модуля". Вона була досить досвідченим бухгалтером зі стажем і я мало звертав увагу на бухгалтерські документи, хоча і контролював загальні цифри звітності.

Після трьох днів перевірки інспектор Скорич розпочала готувати акт. Коли той акт принесли мені на підпис, то там було десь зо десять сторінок тексту на яких вона зафіксувала з десяток різноманітних порушень та нарахувала штрафних санкцій на дев'ять тисяч (!) карбованців (а це була аж ніяк на гривня). Уважно прочитавши той акт я схопився за голову та й кажу:

- А де ж шановна Валентина Батьківна ви набрали цих критеріїв по яких рахували санкції?! Тут можна лише дещо погодитись з недонарахуванням прибуткового податку на зарплату, а все інше виссане з пальця!

Шановна пані Скорич стала мені розповідати, що немовби існують офіційні інструкції з тих питань однак показати їх одразу не змогла. Я відмовився підписувати акт і вимагав документального підтвердження. Через декілька днів вона принесла таки ті "офіційні інструкції", які виявились простими відповідями на запитання з якоїсь конференції по оподаткуванню. Це було звичайно дуже смішно, але сміху не було, тому що на той час рішення податкової було практично неможливо оскаржити. Вона мала право шляхом авізо самостійно знімати будь які кошти з рахунку підприємства.

Акт я підписав вказавши, що категорично не згоден з результатами перевірки. Після перевірки

ми штрафних санкцій не перераховуємо, Скорич сама їх теж не знімає. Так пройшло три місяці, до тих пір поки не довелось нести квартальний звіт у податкову. На той час існувала практика, коли інспектор може не прийняти звіт, коли їй там щось не сподобалось, або щось там не сплачено. А потім знову санкції за незданий звіт. Порадившись з колективом кооперативу, ми вирішили ті кошти все таки перерахувати. На наше щастя (чи нещастя?) вони у нас на рахунку були, що напевно і зафіксувала пані інспектор перед написанням акта.

Тепер, на відстані часу, мені здається, що не потрібно було робити цього перерахування, бо дев'ять тисяч на дорозі не валялись і краще було б витратити їх на розвиток фірми, а не викидати на підтримання іміджу пані Скорич. Як стало мені відомо, з часом вона таки піднялась по службовій драбині, напевно завдячуючи не тільки нашій грошовій підтримці. Проте в той час ситуація була, напевно, зовсім інакшою і ми на неї відреагували саме так.

Що було дуже цікаво і характерно з точки зору порівняння з часом правління "кучманоїда", що ми навіть мови тоді про дачу якогось хабара податковому інспектору між собою не вели. Нам і на думку не спадав такий шлях вирішення проблеми. Майже аналогічним чином пройшла і

моя друга податкова перевірка в часи Радянського Союзу.

Ця перевірка відбулась у колективному підприємстві "Румб", яке я створив у грудні 1990 році на базі кооперативу. На той час форма кооперативу трохи втратила свою актуальність порівняно з формою малого підприємства, тому що доводилось взаємодіяти з серйозними державними підприємствами і сама назва "кооператив" там погано сприймалась. Початок діяльності підприємства започаткували збори з тринадцяти вкладників в статутний фонд, які десятого грудня 1990 року затвердили текст "Договору-свідоцтва про вклад в статутний фонд підприємства" та вибрали раду підприємства у складі трьох осіб. На перших зборах були присутні Марценюк В.П., Герасимчук В.А., Волков В.В., Лисюк В.В., Косічук А.С., Кравченко С.І., Стейскал В.Я., Конверський В.В., Пилипчак В.І., Балицький О.О., Чешковський М.П., Майстришин В.

Підприємство "Румб" проводило свою основну виробничу діяльність на орендованих у 35-й школи площах. Там був обладнаний виробничий підрозділ, який очолив Сергій Кравченко. Цей підрозділ налагодив серійний випуск стендів мікрокалькуляторів МК-61. З часом виробничі площі були додатково орендовані у дитячої спортивної радіошколи по вулиці

Немирівське шоссе, 12. На цих площах в подальшому працював підрозділ, який займався виготовленням по замовленню Калинівського ремонтно-механічного заводу автоматики для електроопалювальних котлів. Цим підрозділом після переходу з "Модуля" певний час керував Владислав Конверський.

Колективне мале підприємство "Румб" проіснувало до червня 1994 року і було ліквідоване рішенням Ради підприємства від першого липня 1994 року. В рішенні вказувалось "Враховуючи кризову економічну ситуацію на Україні, придушення виробників податками та зборами, а також враховуючи відсутність у підприємства договорів та замовлень:

Вирішили

1. Ліквідувати мале промислове підприємство "Румб". Термін ліквідації встановити з 1 липня 1994 року по 30 вересня 1994 року.

2. Призначити ліквідаційну комісію у складі Герасимчука В.А., Марценюка В.П., Касян В.П.

3. Звільнити Марценюка В.П. від обов'язків директора у зв'язку з переходом на іншу роботу.

4. Ліквідаційній комісії скласти ліквідаційний баланс і завершити роботу до 30 вересня 1994 року".

Ліквідація підприємства "Румб" відбулась усього через півтора року після утворення

незалежної України, хоча в період з 1990 по 1992 рік воно активно працювало. І, якщо і не процвітало, то знаходилось у хорошому фінансовому стані, про що говорять результати другої моєї податкової перевірки. Ця перевірка відбулась 16 грудня 1991 року. Для підвищення достовірності інформації нижче повністю наведено зміст акту перевірки.

"Акт перевірки фінансово-господарської діяльності малого підприємства "Румб" за 9 місяців 1991 року.

Перевірка проведена головним податковим ревізором-інспектором Кушнірською Р.Д. з відома директора малого підприємства Марценюк В.П. в присутності бухгалтера Косічук А.С.

Перевірка проведена по наступному переліку питань:

1.Місцезнаходження малого підприємства, відповідність статутній діяльності, чисельності працюючих, відповідність статусу малого підприємства.

2.Достовірність звітних даних по прибутку за 9 місяців поточного року, правильність віднесення витрат на собівартість реалізованої продукції.

3.Правильність нарахування і своєчасність надання розрахунків по податку з продаж

4.Своєчасність і правильність перерахувань в республіканський фонд стабілізації економіки, пенсійний фонд.

5.Правильність утримання і своєчасність перерахування податків з заробітної плати працівників підприємства.

Статут малого підприємства "Румб" зареєстровано рішенням Староміського райвиконкому №281 від 10.10.1990 року. Згідно договору засновування від 20 вересня 1990 року засновником малого підприємства являється центр науково-технічних послуг "Супутник", який вносить статутний внесок у статутний фонд в розмірі 40.0 тисяч крб. Фактично ЦНТУ "Супутник" не вносились кошти в статутний фонд малого підприємства, а його формування виконувалось повністю за рахунок пайових внесків працюючих.

Мале підприємство "Румб" орендувало в поточному році в Староміському районі за адресою пров.Глінки, 19 дві кімнати, де розмішується одна з виробничих дільниць підприємства.

Адміністративно-управлінський персонал підприємства знаходиться на СКТБ "Модуль" по вул. Хмельницьке шосе.

На момент перевірки чисельність працюючих на підприємстві складає 92 чоловіки, з них за договорами підряду 86 чоловік. По чисельності

працюючих підприємство відповідає статусу "малого".

По договору оренди з ДЮСТШ ДОСААФ від липня 1991 року мале підприємство орендує приміщення площею 171 кв.м. по вул. Немирівське шосе, 12.

У відповідності до зареєстрованого статуту, мале підприємство займається проведенням дослідних, дослідно-конструкторських робіт, створенням засобів інформаційно-вимірювальної та обчислювальної техніки, випуском товарів народного споживання, в тому рахунку учбових посібників.

За перший квартал поточного року виручка від реалізації продукції, робіт, послуг склала 71,4 тис.крб, в тому рахунку від виконання впроваджувальних робіт 51 тис.крб., або 71% загального об'єму.

Витрати на виробництво реалізованої продукції склали 45,6 тис.крб.. Прибуток від реалізації за 1-й квартал складає 25,8 тис.крб., що відповідає звітним даним МПП.

Перевищення граничного рівня рентабельності в першому кварталі не було. Так як впроваджувальні роботи в першому кварталі склали 71% загального об'єму робіт, то податок на прибуток не нараховується.

За 2-й квартал виручка від реалізації продукції (без податку з продаж) склала 66,106 тис.крб., витрати 50,607 тис.крб., прибуток від реалізації - 15,499 тис.крб., що відповідає звітним даним підприємства. Прибуток другого кварталу не льготується, так як впроваджувальних робіт в цьому кварталі не було.

За третій квартал поточного року виручка від реалізації (без податку з продаж) склала 61.938 тис.крб., витрати на виробництво реалізованої продукції - 49,848 тис.крб., По даним звіту підприємства витрати цього квартала склали 51.045 тис.крб., і занижені на 1197 карбованців.

Розходження пояснюється тим, що в витрати по 26 рахунку була включена орендна плата за приміщення за вересень місяць в сумі 2127 карбованців. При цьому розмір плати за один квадратний метр нежилої площі згідно договору з ДЮСТШ ДОСААФ складає 12 карбованців, згідно рішення облвиконкому №278 від 23.08.91 року ставка орендної плати по вулиці Немирівське шоссе складає 5 карбованців за 1м.кв. На собівартість реалізованої продукції потрібно відносити орендну плату в межах встановлених норм в сумі 930 карбованців, а іншу частину потрібно відносити за рахунок прибутку, що зостається у розпорядженні підприємства.

Прибуток за третій квартал складе 12089 карбованців, по даним звіту підприємства - 10982, таким чином занижений на 1197 карбованців.

Всього за 9 місяців 1991 року балансовий прибуток підприємства склав 53.2 тис.крб., по даним підприємства - 52.1 тис.крб., таким чином занижена на 1.1 тис.крб. Податок на прибуток за 9 місяців склав 2398 крб, сплачено в бюджет 2301 крб., доплата податку на прибуток - 97 крб.

Перевіркою правильності складання розрахунків по податку з продаж встановлено, що за перший квартал рахувалось дебетове сальдо по податку з продаж в сумі 688 крб., що відповідає звітним даним.

Розрахунки за шість місяців поточного року і за третій квартал складені вірно. Всього за 9 місяців нараховані 1318 карбованців податку з продаж, який повністю перераховано в бюджет.

Підприємством в поточному році проводились відрахування в республіканський фонд стабілізації економіки. Сума відрахувань за 9 місяців склала 2211 крб. і перерахована в фонд стабілізації повністю. Однак перерахування платежів проводилось не помісячно, за що нараховані 28 крб. пені.

На винагороду, що виплачується членам ВТК не проводиться відрахування на соціальне

страхування і відрахування в фонд стабілізації економіки.

Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться по журнально-ордерній системі з веденням головної книги.

Пропозиції по акту перевірки

1.Перерахувати в бюджет податок на прибуток за 9 місяців поточного року - 97 крб., розрахунковий рахунок 010130805 р6, п.4.

2.Перерахувати в республіканський фонд стабілізації пеню в сумі 28 крб. на рахунок 090104631.

3.Враховуючи, що ЦНТУ "Супутник" не виконало умови засновницького договору від 20.09.1990 року і не внесені кошти в статутний фонд малого підприємства, переглянути засновницький договір.

Розрахунок фінансових санкцій

Згідно закону УРСР "Про податкову службу в УРСР" ст.11, п.? Перерахувати в бюджет занижений прибуток за 9 місяців - 1197 карбованців на р6 п.4 рахунок 010130805".

Отака то була перевірка - в кінці серпня була прийнята якась постанова облвиконкому абсолютно не доведена до відома підприємств і нате будь-ласка "у вас прибуток занижено". А дальше іще краще - занижений прибуток повністю перерахувати в бюджет?! Ну і що тут було робити?

Тим же податковим інспекторам була негласно встановлена норма штрафних санкцій, які вони повинні були обов'язково знайти. А якщо противишся, то повторна перевірка знайде на пустому місці ще більше порушень. Доводилось йти на компроміс і підписувати такі от, м'яко кажучи, акти. Ну та це тільки квіточки перлів податкових перевірок, про ягідки я вам повідаю трохи пізніше.

Історія 13: Про розробників та розробки

Наше СКТБ "Модуль" працювало, в основному, на військові замовлення, хоча і через посередників. Цими посередниками були для мого відділу, наприклад, ВО "Радіоприлад" у місті Москва, ВО імені .Леніна в місті Бельци, військові інститути у Балаклаві та Ленінграді.

Для "Радіоприладу" ми розробляли пристрій канального кодування "чорного ящика" космічних апаратів та досліджували мікромодулі пам'яті на циліндричних магнітних доменах. Для робіт по покращенню характеристик "чорного ящика", а це був звичайний багатоканальний магнітофон з записом цифрової інформації на широку магнітну стрічку, нам навіть передали в тимчасове користування один з таких апаратів. Він мав титановий корпус та важив більше як 50 кілограм.

В цьому апараті використовувалось класичне канальне кодування в групових кодах 4/5. Ми ж пропонували використати наш код Каутса-Фібоначчі 8/9. Цей код дозволяв майже на порядок підвищити достовірність процесу запису-читання, що в свою чергу дозволяло підняти густину запису інформації на плівку. Макет такого кодера-декодера було виготовлено інженером В.Степаненко і продемонстровано в Москві нашим замовникам.

Аналогічне замовлення у свій час було отримано відділом реєстрації інформації за ініціативи військового інституту, що розміщувався в Балаклавській бухті біля Севастополя та досліджував там підводного човна з якимось секретним двигуном. Для проведення таких досліджень потрібно було модернізувати інформаційно-вимірювальну систему реєстрації інформації з переведенням її на цифрові методи отримання інформації та її обробки. Цю систему супроводжував один з підрозділів "Модуля", проте він не мав досвіду роботи з цифровими елементами. Тому в один з приїздів на "Модуль" капітана 2 рангу Віктора Харитонова, він, дізнавшись про наші розробки, прийшов у відділ. З того часу у нас з'явилось досить потужне і цікаве замовлення.

Це замовлення полягало в тому, що потрібно було розробити та виготовити повністю цифрову систему реєстрації інформації про параметри підводного човна з можливістю її архівації та стикування з персональним комп'ютером типу IBM PC. Ця робота була нам вже під силу, тому що у свій час ми розробляли аналогічний реєстратор для одного Ленінградського військового інституту.

Цю роботу у свій час взяв при підтримці О.П.Стахова давно вже покійний Юрій Сторожук. Він тоді готував кандидатську дисертацію і йому потрібно було впровадження. Однак повністю справитись з цією роботою йому було не під силу і тому її виробничу частину під шифром теми "Консерватор" передали нам на "Модуль". Під цю задачу у штаті відділу обчислювальних систем була створена спеціальна група розробників у складі Валерія Пилипчака та Олега Пленсака, які й зайнялись цими проблемами. З часом група була розширена за рахунок Володимира Степаненко, Леоніда Медончака та інших і на її базі створено відділ реєстрації інформації. Куратором теми "Консерватор" у Ленінграді був капітан тоді третього рангу Захаров.

На жаль тема "Консерватор" не була доведена до того технічного рівня, що поставив нам замовник. Це пояснювалось тим, що по перше трагічно загинув під колесами автомобіля Юрій

Сторожук, а по друге - ця задача була нам ще не під силу, хоча б з точки зору технічного забезпечення. Та й досвіду особливого в частині магнітного запису на відеомагнітофонну плівку на початку теми ще не було.

Суть задачі полягала в створенні високоякісного цифрового реєстратора аналогової інформації на базі відеомагнітофона. На початку роботи "Консерватор" навіть самого відеомагнітофона не було можливості дістати. В Союзі такі відеомагнітофони типу "Електроніка ВМ12" розпочали тільки-но випускатись в Новгороді за заводі "Спектр" і розподілялись буквально штучно по рознарядці з Москви. Довелось встановлювати прямі зв'язки з заводом, щоб отримати декілька відеомагнітофонів, і то тільки для виконання певної роботи в інтересах заводу.

Після закінчення теми "Консерватор" ми роботу над цифровим магнітофоном не припиняли і група продовжувала працювали за рахунок фінансування по інших темах, наприклад по темі "Лаванда", що взяв О.П.Стахов через ПО "Радіоприлад". А тому до початку робіт для Севастополя по темі "Ікар-М" ми були практично повністю готові.

Система "Ікар-М" структурно складалась з багатоканального аналого-цифрового інтерфейсу

з 12 розрядним АЦП, блоку кодування-декодування з інтерфейсом з ПК та відеомагнітофона. Ця система встановлювалась на борту підводного човна та під'єднувалась до первинних перетворювачів з попередніми підсилювачами рівня. Інформація в процесі дослідження підводного човна накопичувалась на відеокасетах, а потім ці касети передавались на берег в лабораторію обробки. Там ставився відеомагнітофон та блок декодування, що під'єднувався до ПК, і інформація оброблялась по спеціальному алгоритму.

По замовленню ПО імені Леніна, що знаходилось в молдавському місті Бєльци, ми розробляли цифрові реєстратори для ехолотів, причому одна з задач полягала в створенні реєстратора для ехолота підводного човна на базі циліндричних магнітних доменів. На той час існувала думка, що ці домени мало чутливі до радіаційного впливу. Ми навіть встигли виготовити експериментальний зразок такого реєстратора із змінними касетами на модулях циліндричних магнітних доменів.

Частина 5: На теренах незалежної України

Історія 14: У житті, як на довгій ниві

Початковий період нашого життя в незалежній Україні ознаменувався для нас розробників електронної техніки фатальним зменшення об'ємів замовлень, перш за все на СКТБ "Модуль". Росія розпочала різке скорочення військових замовлень, в першу чергу тих, що розміщувались на українських підприємствах. Не оминула ця біда і наш відділ реєстрації - довелось розпочати поступове скорочення штатного розкладу. Частина людей побачивши таку ситуацію звільнялась самостійно, частині я пропонував роботу на малому підприємстві "Румб". Перейти на посаду бухгалтера МП я запропонував техніку одного з секторів відділу Лілії Бабичевій. Вона закінчила курси бухгалтерів і, хоча і не мала відповідного досвіду роботи бухгалтером, під моїм керівництвом могла виконувати основну частину цієї роботи.

На той час з посади головного бухгалтера звільнилась А.Косічук. Це була жінка під шістдесят років, яка, вийшовши на пенсію, працювала у нас головним бухгалтером. Однак постійні зміни законодавства і необхідність працювати в нових умовах заставила її звільнитись з цієї посади. Вона працювала у нас біля року і я, перед здачею

звітності в податкову та підписом документів, уважно продивлявся всі документи та цифри. Перші два квартали так воно і було, а от за третій квартал вона принесла мені документи звітності і каже, що звіт вже в податкову зданий, а потрібно тільки підписати наш екземпляр. Ну, звичайно, я показав своє незадоволення таким підходом і тому вже звіт за четвертий квартал здавав самостійно без бухгалтера.

Довелось зайнятись бухгалтерською самоосвітою і виявилось, що проблема А.Косічук полягала в тому, що вона на змогла чітко звести баланс. Пасив з активом у неї не зійшовся на 100 карбованців, що призвело до подачі заяви на звільнення. В подальшому з приходом на цю посаду Лілії Бабичевої, яка теж самостійно не могла підготувати звітність в податкову та інші фонди, це практично доводилось робити мені. З часом Лілія розпочала вимагати у мене підвищення зарплатні погрожуючи перейти на іншу роботу. Однак таке підвищення не було можливості здійснити у зв'язку з складною економічною обстановкою. Тоді вона заявила, що знайшла роботу і за місяць звільниться.

Домовившись про такий варіант вирішення питання я розпочав підшукувати заміну. Взяти бухгалтера зі стажем і досвідом на гарну зарплату я не міг, а от взяти випускницю нашого

політехнічного інституту можливість з'явилась. У однієї з моїх дипломниць була подруга Вікторія Касян, яка згодилась після випуску прийти до нас на роботу.

Проте коли пройшов місяць і настав час вирішувати це питання Лілія заявила, що вона нікуди вже не йде, вона передумала і знову розпочала вимагати з мене підвищення. Мені довелось знову відповісти, що такої можливості у мене немає, хіба що тільки віддати їй частину своєї зарплати. Однак я вже домовився з людиною про це місце і питання так, чи інакше потрібно було вирішувати. Але якщо вона на піде самостійно, то доведеться вирішити це питання через професійну відповідність, тому що звітів я готувати більше не буду і це доведеться їй робити самостійно. На цьому розмову ми й завершили.

Наступного дня, коли всі вже розійшлись з роботи, я трохи затримався в приміщені, бо приїжджав на Немирівське шосе після завершення роботи в інституті. І в цей час у мене з'явилась додаткова проблема у вигляді Лілії у супроводі двох мужиків, один з яких був її чоловіком. Розмова розпочалась з того, що я немов би пропонував Лілії половину своєї зарплати за певні відносини, а інакше погрозив її звільнити. Хлопці пристали до мене з погрозами та розпочали хватати за барки. Після якогось часу борюкання та

побачивши, що я не дуже злякався цих погроз перейшли на вияснення відносин. Коли я пояснив своє бачення ситуації, розпочались переговори, у яких прийшли до згоди, що я ще закриваю поточний квартальний звіт, а Лілія на протязі місяця звільниться за власним бажанням.

Щоб ця ситуація не мала продовження я наступного дня написав заяву і ознайомив з нею декілька працівників підприємства. Ось текст цієї заяви:

" Я, Марценюк Валерій Пантелеймонович, знаходячись при повному розумі, цим заявляю, що першого липня 1993 року був шантажований та підданий погрозам з боку Бабичевої Лілії Петрівни, її чоловіка та "друга сім'ї" Толіка в період з 18.30 до 19.30 на території ДЮСТШ в приміщені орендованому МПП "Румб", директором якого я являюсь.

Бабічева Л.П., являючись штатним співробітником МПП "Румб" на посаді головного бухгалтера не раз заявляла мені, як директору підприємства, що звільниться із-за низької зарплати і постійно вимагала її підвищення. В той же час плани поставок підприємства по різних причинах не виконувались, що не дозволяло значно піднімати зарплату. Так в квітні план не був виконаний зовсім, в травні виконання склало 60%. Так як зарплата Бабічевої Л.П. на підприємстві

"Румб" не відповідала її запитам, що зостались від занять індивідуальною комерційною діяльністю, то вона постійно шантажувала мене з метою її збільшення, аж до пропозицій співжиття, при умові значного її збільшення (називалась цифра 150 тисяч купоно-карбованців в місяць). Побічним підтвердженням цього являється її особиста пояснювальна записка на моє ім'я, як директора, з приводу запізнень на роботу.

Не досягнувши свого вона на початку червня сказала, щоб я шукав її заміну, так як вона працює тільки до кінця червня і знайшла роботу з набагато більшою оплатою. Коли я таку заміну знайшов, то Бабічева Л.П. звільнятись роздумала. В той же час своїй посаді головного бухгалтера вона зовсім не відповідає. Зрозумівши, що виконувати її роботу головного бухгалтера з багатьох питань я більше не буду, вона призвала собі на допомогу для мого „увещеванія" свого чоловіка та "друга сім'ї" Толіка. Причому для створення відповідного настрою, вона заявила чоловіку, що я пропонував з нею зустрічатись за половину своєї місячної зарплати.

Шляхом погроз фізичної розправи її чоловік, а ще в більшій степені "друг сім'ї" Толік, заставили мене пообіцяти, що я виконаю замість Бабичевої Л.П. основну частину її безпосередньої роботи по підготовці документів підприємства за 2й квартал 1993 року, при умові, що вона звільниться з

підприємства на протязі липня місяця. Думаю однак, що і ця домовленість, як і попередня, буде Бабичевою Л.П. порушена.

Всі ці розбори призвели до того, що нас працівники ДЮСТШ закрили всередині приміщення і довелось виймати залізну решітку та вилазити через вікно на територію автошколи. Нас біля 19.30 бачив черговий. Я підходив до нього, щоб зателефонувати по телефону, який однак не працював. Інша трійця йшла позаду."

З заявою були ознайомлені В.В.Конверський, В.А.Герасимчук та М.П.Чешковський. Ознайомлюючи їх з заявою я мав на увазі, що інформація про наявність такої заяви дійде й до зацікавлених сторін і не залишить їм шляху для відступу. Додатково я ознайомив вищеназваних осіб з пояснювальною запискою, про яку згадував у своїй заяві:

"Директору МПП "Румб" Марценюку В.П. від Бабічевої Л.П.

Пояснювальна записка.

Я, Бабічева Л.П., 21 травня цього року запізнилась на роботу (МПП "Румб") і знаходячись в підлеглому стані пояснюю свої дії. Ранком 21 травня 1993 року (8.34 ранку) мій чоловік, Бабічев К.А. (в шлюбі знаходимося сім років) незаплановано попросив мене виконати свої шлюбні обов'язки. Я будучи відповідальною

дружиною не мала можливості йому відмовити і добросовісно виконала свій шлюбний обов'язок. Всі наступні дії зайняли у мене 00.37 хвилин.

У зв'язку з цим і враховуючи рух міського транспорту, я запізнилась на роботу. Свою вину признаю. В подальшому свій час зобов'язуюсь використовувати раціонально. 21.05.93р. Підпис: Бабічева Л.П."

Думаю, що не варто більш пояснювати ситуацію, яка виникла з цією людиною. Та й всю цю оповідь я привів тільки для того, щоб обґрунтувати твердження, що періодично в житті зустрічаються люди з якими зовсім не варто мати ніяких справ. На моє щастя, за все своє життя небагато я зустрів таких людей, десь не більше чотирьох-п'яти, однак і такої кількості для мене виявилась забагато. Як правило, такі люди проявляють своє справжнє обличчя в екстремальних ситуаціях.

Звичайно бажано знати це обличчя наперед, але його не завжди вдається розгледіти. Ото працюєш, працюєш з людиною, буває не один десяток років і не роздивишся його внутрішньої суті. А от трапилась ситуація близька до екстремальної і дивись - тебе і здали. Щось подібне сталось у мене в цей період і на "Модулі" з В’ячеславом Мойсеєвим.

Після виборів директором СКТБ "Модуль" став Мойсеев і з часом він став обтяжуватись нашими стосунками. Працювали ми разом з 1980 року і, здається, були в дружніх відносинах. Я, враховуючи його потяг до начальницьких посад, ніколи не ліз вперед і навіть на посаду директора "Модуля" він потрапив дякуючи мені. Однак, чи то він побоювався мого авторитету, чи то ректор його дістав з приводу діяльності на "Модулі" сторонньої організації, але через рік після виборів він допоміг мені успішно з "Модуля" звільнитись. Трапилось це таким чином.

Початок 1993 року був явно не сприятливим, як для України в цілому, так і для нашого відділу реєстрації інформації. Наші теми майже завершились, близького продовження не передбачалось у зв'язку з розвалом Союзу і відсутністю військових замовлень. Певні кошти отримав від Держтелерадіо, дякуючи моїй підтримці у свій час, відділ Віктора Стейскала. Віктор змінив В’ячеслава Мойсеєва на цій посаді, після того як той став директором. Однак, незважаючи на моє звертання, Віктор не допоміг мені, як у свій час це зробив я. І хоча він отримав замовлення розвиваючи тему, яку я ж йому у свій час дав та фінансував, проте зустрічної підтримки не надав посилаючись на думку колективу відділу.

Бог йому суддя, хоча і тут проявилась та ж тенденція - люди пізнаються в біді!

Однак мова тут йшла дещо про інше. Одного разу мене запросив до себе Мойсеєв. Коли я зайшов в кабінет директора, то побачив там окрім В'ячеслава іще якогось лисуватого та незнайомого мені чоловіка. Виявилось, що це кандидат технічних наук Б. і приїхав він до нас у Вінницю з відомого вже нам молдавського міста Бельци. Там він довгий час працював на ПО імені Леніна, але коли розпався Союз, то вирішив повернутись на Україну. У нього є брат, який хоче дати нам замовлення, і мені пропонується взяти це замовлення у свій відділ. На той момент, я ще не зрозумів, що це йде мені підстава, щоб вижити з "Модуля" і тому погодився взяти замовлення разом з цією підставою. Зрозумів я це тільки тоді, коли через деякий час, використавши заворуху у відділі, яку організував Олег Пленсак при завуальованій підтримці Мойсеєва, мене змусили прийняти рішення про звільнення з "Модуля" за власним бажанням.

Таким чином 10 березня 1993 року я звільнився з СКТБ "Модуль", після більш як тринадцяти років цікавої та плідної роботи. Звільнився я по переводу на посаду головного інженера ЦНТУ "Супутник". Цей науково-технічний центр я теж у свій час організував для

забезпечення виконання ряду науково-дослідних робіт. Обов'язки директора у ньому виконував Валентин Герасимчук. На посаді головного інженера ЦНТУ я пропрацював до третього травня і звільнився у зв'язку з переходом на посаду старшого викладача кафедри програмування та обчислювальних систем Вінницького політехнічного інституту. Завідуючим кафедрою на той час був, уже відомий вам, доктор технічних наук, професор Стахов Олексій Петрович. Через два роки мене запросив до себе на кафедру обчислювальної техніки Олексій Азаров і на цій кафедрі я пропрацював наступних десять років на посадах старшого викладача та доцента.

Історія 15: Любий тещин зять

В 1992 році розпалась моя перша сім'я. Як кажуть люди, що одна біда поодинці не ходить, а завжди другу за собою водить. Так воно й сталось зі мною в період 1992-1993 років. Перед тим у 1991 році вийшла заміж дочка Олена. Їй вже виповнилось дев'ятнадцять років, вона закінчила Тульчинський культпросвітній технікум по спеціальності „бібліотекар”. Туди, майже по протекції влаштувала її мати, яка на цей час, закінчивши Миколаївський інститут культури по тій

же спеціальності, працювала завідувачкою бібліотечної системи Вінницького району.

Якось Олена гуляла в центрі Вінниці і познайомилась з хлопцем, який провів її додому. Звали його Віктором і був він родом з Ямпільського району. На перший погляд це був гарний хлопець і на перших порах він себе гарно й поводив. Навіть я, маючи досить значний досвід роботи з людьми не розгледів у ньому внутрішньої суті. І навіть приклав деяке зусилля, щоб прискорити подальшу розв'язку.

А дружині Віктор дуже сподобався. Тут було таке шалене (назвемо його платонічним) захоплення, яке навіть я вже не зміг побороти. В неї були і перед тим схожі захоплення, які з часом проходили, і про які не дуже хочеться згадувати, хоча одне з них було моїм племінником. А тут було щось неймовірне - таке щось на зразок спорідненості душ. І вона приклала всі зусилля до того, щоб якомога швидше організувати весілля.

Попервах Олена навіть мала бажання з Віктором розлучитись. Однак вже тут я по своїй дурості піддався на тиск дружини і зупинив цей процес. Так одного разу приходить Віктор до нас додому, а Олени немає. Вона зібралась і поїхала на автовокзал, щоб відвідати одну з подруг. Дружина буквально примусила мене взяти

машину, щоб поїхати за Оленою на автовокзал та повернути її додому. Так воно й сталось.

Відгуляли ми те весілля у нас і за наш рахунок, хоча наших гостей було менше ніж їх приїхало із Ямполя. Після весілля ми з батьком затіяли прибудову до будинку, бо потрібно десь молодих буде поселити. До того часу вони розміщувались у великій кімнаті. Ну, а три сім'ї у одній хаті це вже трохи забагато. На початку проживання у нас Віктор ще демонстрував якусь повагу до мене та батьків, проте потім побачивши постійну підтримку тещі розпочав показувати характер. У мене навіть стали виникати підозри, що з часом вони зберуться разом і втрьох будуть мене бити, якщо, не дай Боже, будуть виникати якісь конфлікти.

Віктор на той час працював шофером на вантажному автомобілі та розпочав, навіть без мого дозволу ставити його у двір. Весною він так роздовбав подвір'я, що там утворились ями і я порадив йому перебазувати той автомобіль на стоянку. Він для відводу очей пообіцяв, однак продовжував розбивати подвір'я. Пройшов місяць і я не витримав. Одного разу, вже в різкій формі я сказав, щоб з сьогоднішнього дня автомобіля в дворі не повинно бути.

Це була, здається, субота, бо він посадив в машину Олену і кудись поїхав. Однак під вечір,

коли надворі розпочало темніти, до воріт знову під'їхала машина і Віктор розпочав відкривати ворота.

Тут я вже не витримав, вибіг надвір і заявив, що на подвір'я він більше не заїде. Однак, не зважаючи на таку мою заяву, Віктор спокійно сідає за руль і їде заднім ходом прямо на мене. Довелось відскочити, щоб не виявитись під колесами. Заїхавши на подвір'я він вийшов із кабіни і з агресивним виглядом підійшов до мене. Зрозумівши, що по хорошому тут справи не вирішити, я провокаційно взяв його обома руками за комір, щоб перевірити реакцію на нормальність. Нормальна людина, напевно, виявила б деяку повагу до батька своєї дружини, і не вступала з ним у розбори. Однак я не на того попав. Віктор теж схопив мене за одежину і ми розпочинаємо борюкатись по подвір'ю. Оцінивши ситуацію, я через декілька хвилин відштовхую його від себе і кажу.

- Ото ти себе й показав, хлопче! А тепер я не хочу тебе тут бачити. Вимітайся із мого дому.

Він щось там огризався, казав що живе у тещі, а не у мене і таке інше. Коли протягом декількох годин я зрозумів, що він йти не збирається, бо бачить явну підтримку дружини і Олени, то заявив:

- Або ти зараз підеш з цієї хати, або я викликаю міліцію!

Ця заява на Віктора вже подіяла, напевно до того часу він не один раз мав справу з міліцією, тому, що одразу ж зібрався і пішов. Наступного дня зібралась і пішла з дому Олена. Я зрозумів, що вони перебрались жити до баби Віктусі у Витаву.

Однак, буквально через день кудись зібралась і дружина. Вона напекла пиріжків, поклала більшість з них у пакет і кудись подалась. І якщо раніше вона реагувала на мої заперечення, то тут реакція чомусь різко зникла. А ще через декілька днів я зрозумів, що вона вирішила залишити мене, щоб жити із зятем. Дружина розпочала збиратись, спаковувати речі, в домі знову з'явився Віктор допомагаючи у зборах. Я пробував її переконувати, говорив і з Оленою. Однак тут була глуха стіна, вони мене не чули. А любий тещин зять тільки сказав:

- Ви будете дуже жалкувати, що так зробили!

На третій день я приходжу з роботи і застаю пустку в тих кімнатах, які ми займали. Теща із зятем пригнали "Камаз" та вивантажили на нього все, що зуміли забрати (навіть зламали замок у моїй майстерні і винесли звідти бутильок самогону).

На щастя, моїх батьків на тих розборах не було. Вони на той час зібрались на декілька неділь у Миколаїв до сестри Тамари і взяли з собою Вадима. До приїзду батьків я купив собі новий диван, щоб було на чому спати та поставив для Вадима ліжко, яке переселенці чомусь забули зняти з горища.

На перших порах Вадим зайняв мою сторону і немов би бажав залишитись зі мною. Галина навіть прибігала на вокзал, щоб умовити сина залишитись з нею. Це було тоді, коли я взяв одного разу Вадима з собою в Київ. На той час це не подіяло, напевно Київ допоміг. Однак через якийсь тиждень я бачу, що дитина сумує за мамою і вирішив відпустити його на два дні до неї. Ми домовились, що я приїду в Витаву та заберу його назад. Однак ситуація змінилась, за тих два дні Вадим піддався на умовляння. Нічого дивного, ну що ж візьмеш з дитини десяти років.

По тому дружина, не гаючи часу, подала мене на розлучення. Я казав Вадиму:

- Якщо, ти залишишся зі мною, то я мамі не дам згоди на розлучення.

Він навіть щось таке написав на цю тему типу заяви, але то виявилось пустим. Слова він не стримав. Мати його цьому не вчила. Навпаки, вона вчила його тому, що можна говорити одне, а

робити інше. Навіть ще в період нашого спільного проживання вона говорила йому:

- Ти звертайся до папи на ви, і до мене при ньому теж. А коли ми самі, то можеш казати мені - "ти".

Потім Вадим більше року навчався в ПТУ-5, а мені говорив при зустрічах, що ходить в дев'ятий клас школи №13. І це тому, що я хотів, щоб він закінчив 11 класів та поступав в інститут. Він і до цього часу не завжди говорить мені правду. До мене ж він приходив тільки тоді, коли йому було щось потрібно, наприклад, гроші, або коли хотів погратись у комп'ютерні ігри.

В той же час, за його ж словами, він в подальшому витратив на своїх сумнівних друзів більше сотні тисяч гривень (??!) "позичивши" їх у фірмах на яких працював, опісля закінчення ПТУ. Йому повезло, що це не були вже радянські часи, за яких він давно вже б розглядав світ через грати. В той же час йому завжди не вистачало коштів, щоб прийти на день народження до батька з якимось, хоча б символічним подарунком. На жаль мій життєвий досвід підтвердився відносно власного сина - дитина, яка виховується без батька у значному відсотку випадків, м'яко кажучи, має психологічні відхилення.

На своє виправдання хочу сказати, що я пробував боротись за сина і пройшов після

розлучення декілька судових розглядів, однак так нічого і не досяг. Це свідчить про явну недосконалість нашого судочинства у справах сім'ї та виховання дітей. Наша судова система декларуючи рівні права обох батьків, надає явну перевагу матерям перед батьками, що по своїй суті призводить до певної деградації суспільства. І хоча я просив у суді тільки надати мені один-два дні на тиждень, щоб виховувати сина, та мені було у цьому відмовлено. Я до цього часу зберігаю судове рішення.

"Староміський районний суд м. Вінниці розглянувши у відкритому судовому засіданні справу за позовом Марценюка Валерія Пантелеймоновича до Марценюк Галини Іванівни про визначення порядку участі батьків в вихованні дитини

ВСТАНОВИВ

Марценюк В.П. звернувся в суд з заявою, в якій вказав, що у них виникли розбіжності з приводу виховання сина, так як відповідач по справі перестала надавати йому можливість зустрічатись з сином, він звернувся в опікунську раду. Рішенням останньої йому надана можливість зустрічатись з ним по вихідних днях. Однак Марценюк Г.І. ігнорує рішення ради, тому він змушений звернутись в суд і просить винести рішення, яким визначити порядок його участі у

виховані неповнолітнього сина Марценюка Вадима.

В судовому засіданні Марценюк В.П. підтримав свою заяву і вважає, що Марценюк Г.І. перешкоджає йому у вихованні сина і не виконує вимоги, поставлені опікунською радою. Син повинен приходити до нього додому, а якщо він не бажає того робити, то сина повинна приводити Марценюк Г.І., оскільки він є неповнолітнім. В крайньому випадку він може його забирати на зупинці міського транспорту, а туди його повинна приводити мати. Приходити на місце проживання колишньої дружини для зустрічі там з сином він не бажає. Вважає, що Марценюк Г.І. налаштовує сина проти нього. Просить позов задовольнити.

Марценюк Г.І. позов не признала, сказала, що зразу після розірвання шлюбу він не став проживати з нею. Вона ніколи не заважала колишньому чоловіку і не заважає зустрічатись з сином, так як це його батько.

Марценюк В.П. завжди хотів, щоб син приходив до нього на провулок Тухачевського, так як до них він не приходив. Так і було до повторного одруження Марценюка В.П.. З цього моменту син перестав зустрічатись з батьком з-за його другої жінки. Рішення ради вона завжди виконувала. Вона навіть згодна йти з дому, коли до них буде приходити для зустрічі з сином

колишній чоловік. Рахує, що цією заявою чоловік хотів зробити їй боляче, справа зовсім не в сині. Просить в заяві відмовити"

І в такому ж ключі весь подальший розгляд який закінчився відмовою у задоволенні моєї заяви. Так от хто може мені пояснити, як можна виховувати сина на вулиці, або обов'язково по місцю проживання колишньої дружини і тільки при його бажанні виховуватись. А якщо він не бажає виховуватись?! Бо легше керувати матір'ю, яка, щоб син була не пішов до батька, задовольняє усі примхи синочка. Отак воно в результаті й вийшло. Син виріс, виросли й примхи і мати стала вже не в змозі їх усі задовольняти...

Залишивши мене Галина вивезла наше майно до своїх батьків у село Витаву (тепер це місто Гнівань). Вона вибралась, розраховуючи вселитись разом з зятем та дочкою у дві кімнатки, що були в будиночку типу гуртожитку в селі Зарванцях. Цей будиночок був у розпорядженні районної бібліотечної системи. Там потрібно було спочатку зробити невеликий ремонт. Напевно теща розраховувала в цьому на зятя. Однак, не на того напала, цей "любий зять" звик в основному жити "на халяву". Він на більшості із своїх робіт не затримувався більше, як на півроку.

В той же час за цю квартиру виник конфлікт з однією з працівниць тієї ж бібліотечної системи,

батько якої був на той час головою колгоспу. Зрозуміло, хто у цій справі переміг, тим більше, що на мою допомогу, як це було при працевлаштуванні в ту ж бібліотечну систему Вінницького району, розраховувати вже не доводилось. Так що з того гарного розуму Галина залишилась на бобах і тільки з часом, за допомогою своєї тітки Людмили, отримала маленьку кімнатку в гуртожитку насіннєвого заводу, де й проживає на час написання цих стрічок.

Історія 16: Нова сім'я та нові заробітки

Після розлучення теща із своїм "любим зятем" поселилась на квартирі по вулиці Щукіна, що знаходиться неподалік від політехнічного технікуму і недалеко від нас. В цей час ще інколи Вадим приходив до нас додому і один раз навіть мене затягнув на ту квартиру. Галина, здавалось, нарешті зрозуміла свою помилку і я пропонував їй, щоб поверталась додому, однак сказав, що зятя там бачити не бажаю. В той же час без зятя вона вже не могла жити і ці розмови на тому й закінчились.

Я ж з цього всього зрозумів, що мені потрібно обзаводитись іншою сім'єю і розпочав деякі кроки у цьому напрямку. Тут і мама

розпочала підшукувати мені партію. Перша її пропозиція була з нашою далекою родичкою з села Медвежа, що у Немирівському районі. Я знав цю родичку, у неї був вже дорослий син, чоловік помер, ми там були декілька раз у гостях. Однак вона мені зовсім не підходила по рівню спілкування. Це була звичайна сільська жінка основні думки якої знаходились на рівні господарства та домашніх проблем. Я не кажу, що це погано, але мені хотілось чогось оригінальнішого.

Потім до справи підключилась Раїса Кирилівна, батькова племінниця з Немирова. Вона познайомила мене своєю сусідкою на ім'я Марія. Та працювала у Пенсійному фонді, мала вищу освіту, проте двох зустрічей нам вистачило, щоб наше знайомство перервалось. Були ще декілька знайомств, які теж завершились безрезультатно.

Таким чином десь більше року я йшов за течією у пошуках майбутнього. А тоді вирішив дати об'яву через газету "33-й канал". В цій об'яві я писав, що шукаю супутницю життя, яка не боїться труднощів. Під труднощами я мав на увазі пристарілих батьків та 30 сотих городу, які на той час вже доводилось обробляти в ручному режимі лопатою. На цю об'яву було декілька відгуків, проте один лист прийшов двічі і на нього я дав

відповідь з пропозицією про зустріч у парку імені Горького.

Ми зустрілись біля телефону-автомата під середньою аркою. ЇЇ звали Тетяною і вона мала на той час 34 роки. Це ім'я з певних причин мені дуже імпонувало і ми розпочали прогулюватись по парку та обмінюватись інформацією. Я розказав про свої проблеми з розлученням, з батьками, не втаїв, що маю обузу у вигляді домашнього господарства та 30-ти сотих присадибної ділянки. Мені імпонувало у ній розуміння відносно моїх пристарілих батьків, яких я не можу кинути напризволяще.

Вона теж бажала створити нову сім'ю та мати в ній спільну дитину (від першого шлюбу у неї була дочка 16 років). На той час наші бажання співпадали, вона мені сподобалась як зовні, так і з розмов (характер з першої зустрічі, звичайно не розпізнаєш). І я запросив її прийти в гості до мене додому де й познайомив з батьками. Батькам на той час вона теж сподобалась. Так ми зійшлись для спільного проживання, а десь через рік, коли Тетяна завагітніла і розписались. Таким чином у мене знову з'явилась сім'я і 27 березня 1995 року у нас народилась дочка Валентина.

Після переходу в політехнічний інститут, хоча я й отримав стабільне фінансове забезпечення, однак по суті це було не так, тому

що виплата зарплат затримувалась до півроку. Тому доводилось ходити на роботу майже безоплатно, але за щось потрібно було й жити. Вирішувати цю проблему доводилось через різноманітні бізнесові прожекти.

Одним з перших таких прожектів була реєстрація малого приватного підприємства "Мегатрон". Справа була в тому, що внаслідок звертання робіт, а потім і ліквідації МПП "Румб" існувала загроза невиконання замовлення Калинівського машиноремонтного заводу на виробництво автоматики для електрокотлів. Це замовлення на початку 1993 року було досить серйозне і я навіть закупив за свої кошти, знявши їх наприкінці 1992 року з своїх рахунків в Ощадбанку, досить велику партію радіоелементів. Значна їх частина так і зависла у мене на домашньому складі до цього часу. Періодично я їх потроху реалізую, що все таки трохи краще аніж дивитися з надією на ощадні книжки законсервовані вже більше тринадцяти років.

Виконання на себе цього замовлення з кінця 1993 - початку 1994 року перебрало на себе МПП "Мегатрон". Проте процес виробництва в кінці 1994 році розпочав різко скорочуватись внаслідок значних інфляційних процесів. Враховуючи це довелось відмовитись від орендних площ, перенести офіс на дім та виробничу діяльність

проводити по місцю проживання працівників. В 1995 році проводилась тільки реалізація заводу невеликих партій автоматики, причому оплата здійснювалась по бартеру, наприклад цукром.

В цей час виробництво вже припинилось і я вирішив спробувати щастя в оптовій торгівлі. Для цього були розміщені в газетах України об'яви про запрошення до співпраці регіональних представників. Тим, хто відгукнувся, були надані прайси вінницьких товарів для пошуку замовлень. Один з таких представників знайшов у Києві замовлення на поставку десяти тонн туалетного мила. Отримавши таке замовлення я пропрацював вінницькі фірми-посередники Масложиркомбінату (бо прямо туди попасти було майже неможливо). Знайшов одну з фірм, яка таке мило реалізувала і уклав з ними офіційний договір на відповідну поставку.

Після того був укладений договір з Києвом і здійснена проплата на розрахунковий рахунок 670 мільйонів купоно-карбованців (це десь біля п'яти тисяч доларів). Зразу ж ці кошти були перераховані на рахунок фірми-поставника. Однак пройшло декілька днів, а поставки не було. Виявилось, що ця фірма мала отримати поставку в оплату за встановлення на Масложиркомбінаті персональних комп'ютерів, однак не виконала своїх зобов'язань і пролетіла з черговою партією. І

в той же час я знаю, що у них на складі є цих десять тон туалетного мила з попередніх поставок.

Телефоную директору і ставлю вимогу виконати умови договору. На це чую відповідь:

- Зараз йде інфляційна зміна цін і ми не маємо бажання втрачати кошти.

- А як же договір?! Ви ж отримали наші кошти на рахунок?!

- А я вам їх поверну!

Я телефоную в Київ та повідомляю ситуацію. А вона полягає в тому, що нова офіціальна ціна заводу значно зростає і поставка по зафіксованих цінах вже неможлива. Ми можемо повернути кошти назад. На що чую у відповідь:

- Ми згодні на це, однак тільки з умовою компенсації подвійної курсової маржі обміну доларів на карбованці і навпаки. Ніхто ж зараз не держить коштів у карбованцях.

Знову виникає проблема, бо де ж я візьму цю різницю. А Київ грозиться прислати хлопчиків з палицями для розборів на місці. Я телефоную вінницькому колезі, який в свою чергу обіцяє виставити хлопців з пушечками. Ситуація розпочинає нагріватись, я вже майже тиждень нормально не сплю.

На це звертає увагу Тетяна. Вона розпочинає телефонувати знайомим і

виявляється, що її недалека родичка працює замісником начальника відділу збуту на цьому ж Масложиркомбінаті. Терміново йдемо на переговори, які завершились обіцянкою виписати ці десять тон туалетного мила за середньою ціною. Вже не стара ціна, але ще й не нова, яка буде введена на днях.

Знову терміново телефоную в Київ і повідомляю партнеру (судячи по всьому він такий же посередник як і я), що за отримані кошти вийде не десять, а дев'ять тон мила. Він бере тайм-аут на півгодини після чого телефонує і каже, що вони згодні і післязавтра за тим милом приїде Камаз. Ми беремо рахунок та терміново перераховуємо тих 650 мільйонів, що вже нам повернули (напевно під впливом обіцянок з Києва) на Масложиркомбінат.

Наступного дня довелось увесь день простояти в черзі на завантаження і тільки в годин дев'ять вечора ми той Камаз відправили на Київ. Наш заробіток склав 1 мільйон 650 тисяч карбованців та три ящички мила. Ті карбованці я перерахував представнику, а мило зосталось у нас. Більше ж в такі афери я зарікся встрявати.

Частина шоста: Епоха "кучманоїдів"

Історія 17: Вегетаріанські заробітки

Однак жити, чи то пак - існувати, якось було потрібно. Тому на той час я повернувся знову, як і у Миколаєві, до занять по вирощуванню цибулі та розсади. Для цього побудував плівкову теплицю та три парники. Однак цей процес розпочинався тільки в лютому місяці, а хотілось і Новий рік зустрічати з накритим столом. Тому ми Тетяною восени закупляли на ринку по мінімальним цінам залишки цибулі на машинах, яку десь в середині листопада висаджували в ящики.

Після здачі орендованих приміщень я привіз додому всі столи, парти стільці, незавершені напівфабрикати виробів, обладнання та комплектацію. Ото використовуючи це підручний матеріал, я брав чотири парти, ставив їх у великій кімнаті біля вікна одну на іншу. На цих партах розташовувалось чотири ящики. Ящики розміром 100 на 120 сантиметрів брались теж з виробничого процесу - це були каркаси для корпусів макетів стендів для вивчення мікрокалькуляторів. В ящики стелилась на дно тирса, або вата і висаджувались цибулини одна біля одної.

Таким чином десь через місяць у нас була вигонка зеленої цибулі, яку ми несли на

центральний ринок щоб мати 80-100 гривень на Новорічний стіл. Пам'ятаю, що коли ми вперше принесли цю вигонку на ринок Вінниці, здається це було у 1995 році, то там ще її ніхто взагалі не продавав. Ми були у цій справі піонерами. Однак вже наступного року з'явились інші послідовники і тепер ринки перед Новим роком забитий вигонкою зеленої цибулі.

Піонерами ми були і в питанні забезпечення сільського населення товарами першої необхідності. Сталось так, що певний період в сільських магазинах полки були зовсім пусті, відбулась жорстка інфляція, а кредитні кошти не надавались. До того часу ми продали свій "Москвич-408", який у свій час з батьком купили після повернення з Миколаєва на залишки грошей від придбання хати у Вінниці. Замість "Москвича" купили автомобіль „Таврія". Ото на тій „Таврії" десь зо три місяці у вільні від роботи дні снували приватними підприємцями по області. Тетяна була на цей час у декретній відпустці, а я в окремі дні мав вікна від занять.

Ми закупляли на ринку оцет, мило, свічки, сигарети, спеції, сірники і таке інше та вирушали з цим товаром на райони. Наш заробіток за один такий рейд досягав двадцяти-двадцяти п'яти доларів, що на той час було зовсім непогано. Однак описана ситуація протрималась тільки до

Нового року, а потім у магазинах став з'являтись товар і торгувати стало складніше. Проте ми припинили цю діяльність зовсім з іншої причини.

В одну з таких поїздок ми вирушили в Тиврівський район по маршруту Тиврів, Онитківці, Жахнівка, Івонівці, Рогізна, Мала Вулига. Велика Вулига. Там ми періодично зупинялись в селах, Тетяна брала корзину з товаром, йшла по вулицях і розпродувала товар. Я ж стояв біля машини і обслуговував тих хто підходив. Інколи Тетяна заходила в магазини, де продавці теж часто брали товар для реалізації. На в'їзді в Малу Вулигу ми побачили невеликий магазин і туди Тетяна теж зайшла.

Краще було б цього не робити, однак якби знати де впадеш, то й соломки б підстелив. А так з того магазину одразу був дзвінок на Тиврів у податкову інспекцію і за нами терміново виїхав хвіст. Ми ж цього не знали і спокійно собі розташувались в центрі села для продажу товарів. Я підняв ззаду машини багажник для огляду товару, а Тетяна вже налаштувалась йти з корзиною по вулиці. Однак, тут біля нас зупиняється автомобіль і з нього виходять три статурних хлопці.

Хлопці неквапом підходять до нас і старший запитує, чи маємо ми дозвіл на торгівлю. Ну звичайно ніякого дозволу у нас не було. Я знав,

що на виїзну торгівлю потрібно брати патент, але поки що вдавалось без цього обходитись, бо на селах - яка там податкова? В той же час не тушуюсь і запитую про їх повноваження. Старший показує своє посвідчення податкового інспектора. Я беру блокнот і записую туди його координати, просто на всяк випадок, бо куди б я пішов скаржитись. "Даху" ж у мене немає.

Побачивши, що я не дуже перелякався, старший з цієї групи запитує:

- А може у вас є сімнадцять гривень, щоб придбати разовий патент?

Я проглядаю своє фінанси і підтверджую платіжну спроможність. Патент виписують тут же на дорозі і вручають нам. Хлопці поїхали, а ми хоч і з патентом, вже теж довго не торгували. З того часу цей бізнесовий напрямок припинився.

В подальшому ми перейшли на розсаду та торгівлю біля залізничного вокзалу кислими огірками, капустою, кислими яблукам і таке інше. Для цього закупили пя'ть столітрових бочок для квашення яблук та капусти і біля двадцяти десятилітрових бутлів для огірків. Весною до цього товару добавлялась розсада помідор, капусти, перцю, а літом все інше, що було в саду та на городі. Періодично, з метою отримання оборотних коштів, я продавав обладнання та комплектацію, яка залишилась від занять підприємницькою

діяльністю. На той час особливим успіхом користувались конденсатори типу КМ-5 та КМ-6. В них був паладій і їх скуповували на вагу по досить значним цінам. Так і виживали до 1997 року, коли уряд Ющенко-Тимошенко потроху став бюджетникам платити заробітну плату.

На фото мій батько із дочкою Валею

В цей же період ми придбали стареньку хатинку селі Колюхів (рідне село батька). Сталось так, що одного разу ми поїхали вдвох із батьком в сторону Колюхова, та зайшли в гості до його родички тітки Марії. Вона жила одна в своєму будиночку, чоловік помер, а дітей у неї ніколи не було. Тітка Марія поставила на стіл якесь вгощення і за розмовами ми домовились, що вона

нам вділить десять з своїх сорока соток землі для вирощування картоплі. Наш город у Вінниці був на той час досить виснаженим, а картоплі йшло багато, бо то була на той час основна страва. При цьому ми пообіцяли допомагати їй в обробітку інших 30 сотих її ділянки.

Коли дійшла справа до посадки, то виявилось, що тітка нам вділила найгіршу частину своєї ділянки. І на тій частині землю доводилось прямо таки довбати. Однак з тою роботою ми справились і в свою чергу допомогли обробити та викопати іншу частину городу. В той же час така позиція тітки Марії мені не сподобалась. Я чомусь запам'ятав ще з дитинства випадок, коли вона мені щось там пообіцяла, проте коли я до неї прийшов, то обіцяного не дала. Тому я більше до цієї тітки і не ходив.

Аналогічно було і на цей раз. Я вирішив, що знайду можливість купити свою садибу для вирощування городини. На той час після реалізації обладнання та комплектації у мене було декілька сотень доларів і ми купили у жінки Олександра Муля її спадщину - старенький будиночок по вулиці Чапаєва у Колюхові. Будиночок був старенький, однак в пристойному стані з перспективою простояти пару десятків років. А в подальшому ми планували побудувати новий, навіть фундамент заклали, поки батько ще жив.

Батько часто їздив в село, бо любив рибалити, а там тільки в одному Колюхові було шість ставків. Майже поряд, десь за півтора кілометра протікав Південний Буг в якому і соми водились. А ми з Тетяною тим часом боролись з городньою ділянкою. Ділянка не оброблялась з півтора десятка років і була вщент запирієна. Після оранки нам вдалося побороти половину з сорока сотих витаскавши на межі декілька Камазів пирію. Там ми посадили картоплю, а іншу частину засіяли пшеницею.

Той пирій нам й до цього часу не вдалося побороти і боюсь, що тепер тим більше, з того нічого не буде. У 2004-му році ми посадили там тільки десять сотих картоплі, а залишок ділянки засіяли ячменем. Однак майже весь урожай збили сусідські гуси, бо комбайна для збирання нам так і не вдалось знайти.

Якщо попередні роки в цьому не було особливих проблем, то тут все змінилось. В селі залишився один комбайн, хазяїн якого послав його з бригадою на заробітки на десяті села. А своє село залишилось без комбайна і багато урожаю у людей так і пропало.

Тут мені хочеться пройтись по Кучмівським реформам на селі. За тих десять років, який провів цей "діяч" при владі було пограбовано його поплічниками весь український народ, і вщент

розвалено українське село. Для прикладу взяти той же Колюхів. Перед цим там був, якщо і не процвітаючий, проте досить потужний колгосп. Мав півдесятка комбайнів, десяток автомобілів та тракторів, ферму, дві виділених бригади у сусідніх селах Канава та Соколинці.

Потім настала кумівська "реформа" і землю поділили на паї. Щоб не ділити техніку та приміщення селяни об'єдналися у колективне сільськогосподарське господарство. Тих селян, які змогли працювати на землі в селі залишилось не більше половини від попереднього складу, інші пенсіонери. На загальних зборах обрали голову КСП. Ним став місцевий фермер Василенко.

Звідки ж з'явився у селі цей фермер? А був він зятем гарного сільського бджоляра на прізвище Подолян. Мед тестя дозволив цьому фермеру на початку перебудови купити свій трактор та деякий інший сільськогосподарський реманент. Окрім того, поряд із тестем проживав багатолітній сільський голова Петро Ткачук. Ото і тут мед тестя допоміг отримати цьому фермеру біля десятка гектарів сільських угідь, що входили в землі сільської ради і тому майже не оброблялись. Здається, так і повинно бути - все гарно та правильно.

Однак ситуація різко змінилась, коли фермер став головою КСП. Не маючи особливого досвіду в

управлінні досить великим господарством він набрав кредитів, щоб засіяти поля і не зміг їх погасити. Не забезпечив він і своїх обіцянок перед людьми по оплаті оренди паїв.

В той же час, все що можна було (машини, залишки худоби, металобрухт, тощо) він швидко перевів на баланс свого приватного малого підприємства і, коли запахло жареним, терміново виїхав в Америку. І це незважаючи на те, що сім'я тестя, та непевно і він сам, відносились до общини євангелистів-суботників (про цю сільську общину в своїй книзі писав ще мій батько). Вірування не заважали цьому горе-керівнику глушити горілку стаканами та їздити по полям на колгоспному бобику у супроводі молодих працівниць правління КСП.

Історія 18: Про "нових українців"

У часи, так званого "кучманоїдського" правління зі мною сталось ще три аналогічних пригоди з такими ж горе-бізнесменами, вже вінницького пошибу. Дві з цих історій пов'язані з працевлаштування дочки Тетяни - Валерії, а третя з продажем мною фірми "Мегатрон".

Після закінчення середньої школи Валерія більше року ніде не працювала і не навчалась. Тому мені довелось прикласти чимало зусиль,

щоб змінити цю ситуацію. Вдалось умовити маму умовити дочку закінчити хоч якісь курси, наприклад, бухгалтерів, щоб отримати хоч якусь роботу. На той час в 1995-1997 роках професія бухгалтера була досить престижною, тому що новоявлені "нові українці" з'являлись, як гриби після дощу, а у економіці та бухгалтерії вони зовсім нічого не петрали.

Ото Валерія закінчила ті курси і ми знайшли їй роботу у одного такого „бізнесмена”. На етапі працевлаштування мені самому довелося йти до нього та обіцяти, що я буду допомагати їй у роботі, перш за все зі звітами у податкову. Цей бізнесмен займався на той час оптовими поставками у Вінницю партій соди. У нього приватним підприємцем на ринку працював рідний брат, і вони на пару прокручували ту соду, та непогано на ній заробляли (на той час був значний дефіцит). Валерія вела їхню поточну бухгалтерську документацію, ходила в банк, виписувала накладні, здавала звіти у податкову, які я ж готував.

Так продовжувалось десь з півроку, до тих пір поки держава не ввела податкову міліцію. Одна з перших оперативних перевірок на ринку захомутала брата нашого бізнесмена. Піймали його, як кажуть, на жадібності. На точці стояла продавщиця, а брат десь там вертівся біля неї з

дипломатом в руках. Коли податківці запросили у продавщиці документи, то побачили різницю в наявному товарі і тому, що документально задекларовано. Товару виявилось більше. Продавщиця підкликала брата-підприємця і той, відкривши дипломат, став розшукувати відповідні документи. На цьому дипломаті його і взяли та виявили там багато накладних фірми другого брата, які виявились офіціально не врахованими.

За інформацією Валерії можна було від тих податківців зразу ж відкупитись заплативши сотню баксів, але бізнесмени пожалкували і розпочалась катавасія. Було нараховані більше декількох десятків тисяч доларів штрафу, відбулось три суди, перший з яких присудив повну конфіскацію майна. Другий та третій суди зменшили присуд, проте бізнесмену довелось продавати дім та машину, щоб закрити проблему.

Валерію теж викликали декілька разів до слідчого на допит, одного разу навіть я її супроводжував. Довелось писати пояснювальні, навіть були претензії з приводу внесення в касу фірми готівкових грошей, невідомо звідки взятих. Це були звичайно гроші вийняті з чорного обігу та отримані за реалізацію товару, але я, підозрюючи такий можливий розвиток подій, показав їх в документах як внесок в статутний фонд. А де

беруться кошти для внеску в статутні фонди запитують не у бухгалтерів, а у власників.

Після того пройшло десь з півроку і ми знову вирішили дати об'яву на нове працевлаштування Валерії. Це було якраз перед Новим роком. Зателефонував якийсь бізнесмен, назвався Іван Івановичем, і запропонував роботу головного бухгалтера. Але питання стояло так, що йому потрібно підготувати податкові звіти за четвертий квартал і за рік, а можливо і за третій квартал. Виявилось, що його головна бухгалтерка полишила роботу безпосередньо перед кінцем кварталу та року. Я сказав, що якщо Іван Іванович візьме Валерію на роботу, то питання із звітами буде вирішено, звичайно, не безкоштовно. Він погодився і наступного дня мені привезли бухгалтерські документи, а Валерія розпочала працювати в офісі бізнесмена.

Не пройшло й тижня, як мені телефонує Іван Іванович і запитує про результати. Довелось задати йому зустрічне запитання - чи хоч раз він сам робив щось подібне? Виявилось, що такого не було, але звіт йому потрібен терміново. Домовились, що через тиждень звіт буде завершений і ще вистачить часу, щоб його здати в податкову.

Через тиждень я завершив звіт та поніс його в офіс фірми. Той офіс знаходився у приватній

квартирі по вулиці Ширшова. Квартира, як виявилось, належала Іван Івановичу. Однак директором фірми там зовсім є інша людина, такий собі підставний директор з відповідною довідкою. Ото цей директор бере у мене звіт, але просить зачекати, тому що Іван Івановича ще на фірмі немає. Я сідаю в крісло на коридорі та розпочинаю очікувати бізнесмена. Десь хвилин через двадцять прибуває шановний Іван Іванович. Він заходить, бачить мене в коридорі, але не впізнає. Підходить ближче, подає руку і з таким підлабузницьким тоном каже:

- Здраствуйте! Ваня!

Він напевно подумав, що це якийсь замовник його очікує. Я ж відповідаю:

- Валера, проте ми вже знайомі.

Бачу, що Іван Іванович мене не зрозумів, але він більше нічого не каже і проходить у свій кабінет, переобладнаний з спальної кімнати. Туди заходить і пан директор із моїми звітами. Хвилин через десять двері широко розчиняються і звідти чути надривний крик Івана Івановича:

- Ви мені тут нарахуєте! Зайдіть!

Заходжу в кабінет. Там окрім підставного та фактичного директора, який офіційно до фірми ніякого відношення не має, знаходиться якась незнайома мені жінка років під п'ятдесят. Вона розглядає мій звіт і робить звідти виписки.

Виявляється, що це запрошена бухгалтерка з досвідом, вона вже продивилась мій звіт і знайшла, що я занизив податок на прибуток на цілих 800 гривень. Я ж нарахував сімсот гривень податку, вона ж усіх півтори тисячі.

Коли ми звірили свої розрахунки, то я зрозумів, що ця дуже досвідчена контролерка просто неправильно врахувала матеріальні ресурси. В цей час саме змінився закон про податок на прибуток і там ввели поняття приросту та вибуття матеріальних ресурсів. В розрахунок вставляється тільки дельта „плюс”, чи дельта „мінус”. Я ж все рахував по старій методиці, от тільки привів свої розрахунки до нової форми відображення. А вона пішла по рекомендованому кимось варіанту і переплутала плюс з мінусом. Однак, я не став дуже наполягати на своєму варіанті і кажу:

- Тут вирішує директор і якщо він бажає заплатити більше, то нехай платить - це його справа.

Проте наш Ваня й сам вже засумнівався. Він, виявляється, раніше на пальцях вирахував, що податок має бути десь біля семисот гривень, а тут його переконують, що доведеться заплатити у два рази більше.

Досвідчену бухгалтерку відпустили, а мій новий "бос" стоїть і чеше ріпу. Стояв, він так стояв,

а потім розпочав телефонувати своєму знайомому, який працює начальником відділу у податковій інспекції. Розказав тому суть питання і чую, що запрошує він того начальника відділу до себе на консультацію. Однак звідти чутно, що в начальника зовсім відсутнє бажання сюди їхати. Виявляється що закон новий, іще не освоєний і він теж до кінця не розібрався в ньому. Так вони перемовлялись хвилин зо десять, а потім порозумілись на тому, що до нас приїде інспекторка, яка в законі вже розібралась.

Надсилає Іван Іванович за тією інспекторкою свій персональний автомобіль із персональним шофером. Привозять вони через півгодини ту інспекторку, і ми знову розпочинаємо вивчення звіту. Я все їй детально пояснюю, вона уважно мене вислуховує, а в кінці заявляє:

- Приношу свої вибачення, однак я забула взяти з собою мою табличку!

Виявляється їм там у податковій інспекції роздали спеціальні таблички у які потрібно підставляти цифри бухгалтерського звіту та отримувати необхідний результат. Ну що тут поробиш, довелось домовлятись за зустріч з тією табличкою наступного дня.

Наступного дня ми знову сіли за роботу. Підставила та інспекторка названі мною цифри в свою табличку і виявилось, що мої розрахунки

були вірними. Я вийшов із кабінету, а інспекторка підтвердила „неофіційному” директору фірми достовірність мого звіту. На тому перевірку й завершили. Заплатив він мені сто доларів, що було половиною суми. Іншу ж половину віддав після здачі звіту в податкову (однак тільки після особистого його відвідання Тетяною).

Як виявилось, на цьому епопея з бізнесменом "Ванею" ще не закінчилась. Валерія залишилась працювати бухгалтером на фірмі і пройшло тієї роботи десь біля двох тижнів. Здається, в одну з п'ятниць ми зібрались їхати на дачу в Колюхів. Перед тим я мав зайти на роботу, тому залишив машину з Тетяною на проспекті Юності, а сам пішов на кафедру. Коли повернувся, то застав біля машини ще і Валерію в сльозах. Виявляється наш Іван Іванович обвинуватив її в тому, що вони на пару з мамою вкрали у нього тисячу гривень. Коли я вияснив, звідки взялась ця тисяча гривень, то зрозумілою стала повна дрімучість цього бізнесмена також і в банківських справах.

Виявив він пропажу тисячі гривень, проглядаючи виписки з банку, які в черговий раз принесла йому на ознайомлення Валерія. І якби мав елементарне поняття в тих справах, то повинен був зрозуміти неможливість зняття коштів з банківського рахунку без чекової книжки, без

печатки та без відповідних підписів. Однак, не розуміючи цих азів, він влаштував Валерії цілий феєрверк обвинувачень, після чого вона в подальшому від тієї роботи відмовилась (тут уже проявився її "левовий" характер) і навіть не пішла по зарплату за відпрацьований час.

Зрозумівши абсурдність звинувачень "бізнесмена" я послав маму з дочкою до оператора банку. В цей час змінювалась нумерація банківських рахунків і було зрозуміло, що це могла бути тільки помилка банку. Так воно і вийшло.

Третя схожа історія відбулась, як наслідок продажу мною малого підприємства "Мегатрон". Коли всі мої виробничі та бізнесові прожекти (типу "мильної оперетки") вичерпались, то це підприємство приносило тільки додаткові проблеми, пов’язані із поквартальною здачею пустих звітів. Тому з часом я вивів ліквідаційний баланс, пройшов перевірку податкової і вирішив його продати. Було корисно повернути хоча б кошти витрачені на реєстрацію та не витрачати нових коштів на його повну ліквідацію. По тому відповідна об'ява була розміщена у газеті РІА і я став чекати дзвінків клієнтів.

Клієнт, а вірніше клієнтка, таки з'явився. Це була жінка на прізвище Малиновська, а звали її Тетяна. Вона, як виявляється, хоче зробити

своєму другові (як в подальшому виявилось, за його ж кошти) подарунок у вигляді малого підприємства. Ну, мені що з того, роби подарунок, чи так просто віддавай - без проблем! Домовились ми за оплату тієї операції в сумі двохсот доларів і звернулись до нотаріуса.

Втім, нотаріус забажав бачити друга Тетяни особисто, оскільки фірма оформлялась безпосередньо на нього. Той прийшов, після чого були нотаріально оформлені заяви про те, що я складаю з себе повноваження власника, а він їх приймає. З своєї сторони я настояв, щоб додатково був оформлений договір по якому я передаю конкретні реквізити, печатку та документи підприємства, а він їх приймає. Окрім того в договорі було прописано, що на протязі одного кварталу новий власник реєструє відповідні зміни у статуті підприємства.

Пройшов рік і на мою домашню адресу, де була раніше зареєстрована юридична адреса МПП "Мегатрон", надійшла претензія від Золотоніського лікеро-горілчаного заводу більш, як на сто тисяч гривень (це по тогочасному курсу долара складало дещо більше пя'тидесяти тисяч доларів). Я терміново знімаю копії документів і відсилаю їх на завод з попередженням, що претензія надіслана не за адресою. Втім, потік попереджень не вщухає. З часом відкривається

судове провадження, йдуть папери про виконання судових рішень. І так протягом цілих трьох років.

З цього ж приводу мене спробували зачепити і в податковій, мовляв неправильно провів передачу підприємства, і тому все ще за нього відповідаю. Коли я став пояснювати, що там давно інший власник, то виявилось, що його вже давно розшукують, але він десь щез. Аналізуючи деяку відому мені інформацію, я прийшов до висновку, що той чоловік на прізвище Педос (Ігор) під приводом організації козацьких підрозділів отримав на Золотоніському заводі партію лікеро-горілчаних виробів. Отримав він її без передоплати, немов би на реалізацію, за простим дорученням.

Частину тієї партії він пустив, напевно, на потреби козацьких рад та нарад (а як там оплачувалась випивка при вербуванні у лави козаків, ми можемо тільки здогадуватись). Не виключено, що деяку іншу частину горілчаних виробів він реалізував через готівкові кошти і зник, змінивши прізвище, наприклад, на Малиновський.

Виходячи з наявної інформації про те, під чиєю егідою на той час формувались козацькі формування, можна допустити, що і керівництво заводу отримало відповідну вказівку. І їм не так вже і кортіло відкривати кримінальну справу, фактично проти самих себе. От і тягнулась роками

ця катавасія з претензіями, судами, виконанням рішень і таке інше.

Історія 19: Відпочинок на морі

В ході цих не зовсім приємних історій мого життя інколи відбувались і більш приємні події. До таких подій слід віднести поїздки на море. Перша така поїздка відбулась десь у 1997 році, коли Валентині виповнилось два роки. Особливих коштів для такої поїздки у нас ще не було, тому вирішили їхати під приводом реалізації ранніх яблук. Проти такого варіанту не заперечували і батьки. Того року яблука вродили дуже рясно, а реалізувати їх за нормальними цінами у Вінниці було досить складно.

Ото ми обриваємо дві ранніх яблуні, завантажуємо тими яблуками багажний відсік нашого ВАЗ-2102 і в понеділок вирушаємо у напрямку Одеси. Валю влаштовуємо між передніми та заднім сидіннями, стелячи їй там постіль. До Одеси ми доїхали без особливих проблем та заїхали на ринок, щоб там реалізувати яблука. Однак тих яблук на ринок навезли і без сусідньої Молдавії.

Подумали ми, подумали і вирішили їхати в сторону Миколаєва, до сестри Тамари. Там, якщо і доведеться провести якийсь час на ринку, то хоча

б буде де зупинитись. Так і вирішили, а по тому виїхали на трасу в сторону Миколаєва.

Відстань від Одеси до Миколаєва складає десь біля ста двадцяти кілометрів. Посередині цієї відстані розташоване приморське селище Коблево. До самого Коблево від Одеси дорога йде досить близько від моря. Коли на горизонті з'явилось Коблево, то ми вирішили з'їхати з дороги та заїхати на пляж. Щоб бути біля моря та не вмочити в нього ноги?

Під'їхати нам вдалося майже до самого пляжу. Ми закрили машину і пішли купатись на море. Пляж простягався до самого селища Коблево, яке знаходилось на відстані десь з півтора кілометра. По березі моря в радянські часи було побудована значна кількість баз відпочинку різноманітних організацій. З цих баз на пляжі купалось та загорало досить багато людей. Ото Тетяна й каже:

- А ну, наклади мені в корзину яблук, і я пройдусь з ними по пляжу.

Я набрав корзину яблук і вона пішла їх продавати. Не встигли ми ще з Валею, знову залізти в море, як Тетяна вже повернулась з пустим кошиком. Я знову завантажую корзину яблуками, і справа пішла на лад.

Під вечір ми вирішили, що напевно тут залишимось ще на декілька днів. Тому потрібно

було знайти квартиру для проживання та ще й таку, щоб можна було поставити машину. Поїхали ми дальше в напрямку Коблево і там, майже одразу, зовсім близько від траси знайшли підходящу квартиру в приватному будинку. Прямо на подвір'ї біля будинку розмістили і машину.

Кожен наступний ранок ми виїжджали на пляж, продавали яблука, купались, загоряли, а ввечері повертались на квартиру і відпочивали. На шостий день, це була субота, усі яблука були продані і ми, нарешті, вибрались в сторону Миколаєва. Тамара з Мішею жили в будинку на той час самі, Оксана з сім'єю іще була у Росії.

Під вечір приїхав Володя з дружиною та запросив нас поїхати з ними у кафе. На той час він заявив про себе, як про директора крутої фірми, їздив на "Волзі-3110" з найманим шофером. Дивлячись на той форс, я й не подумав узяти з собою свої кошти і явно в тому помилився.

Коли наша компанія приїхала на автомобілі з персональним шофером в кафе, то всі розпочали вибирати з меню, що кому до смаку. Жінки та діти взяли кофе з тортом, а ми зорієнтувались на пиво з крабовими паличками. Коли підійшов час розраховуватись, то "новий українець" Володя, бачу, чогось засмутився. Виявилось, що в нього не вистачає грошей, щоб заплатити за те вгощення. Він довгий час про щось домовлявся з

адміністратором і таки вмовив того, що заплатить через банк. Напевно у нього з собою була печатка, щоб завірити свої зобов'язання. Ну, чим не мій Вадим десять років опісля, прямо таки копія.

В неділю ми ходили з дітьми в зоопарк. Непоганий в Миколаєві зоопарк, однак з'явився він там вже після того, як ми повернулись на проживання назад до Вінниці. У зворотну дорогу на Вінницю вирушили у понеділок. На виїзді з Миколаєва нас зупинив пост ДАІ за перевищення швидкості. Вони склали акт і здерли з мене штраф в сімнадцять гривень. Виявляється, там знак про закінчення зони міста поставили кілометра за два. А я набрав швидкість 70 кілометрів, зразу як закінчились будівлі і попався. Наступного разу я вже повертався додому районними трасами.

Через рік у 1999 році ми знову поїхали в сторону моря. Цей раз ми вже їхали тільки на відпочинок щоб побути хоча б тиждень біля моря. Виїхали ми в неділю, щоб було поменше міліції. Однак знову на одеській трасі я попав на пост ДАІ за порушення знаків дорожньої розмітки. На цей раз я вирішив обігнати на спуску якусь вантажівку, що ледве сунула по дорозі. А у нижній частині того спуску перед тим сталась аварія. На місці аварії стояли інспектори ДАІ. На цей раз нам вистачило десятки гривень без оформлення акту.

На цей раз ми вирушили вже прямо на Миколаїв. Втім, спочатку збирались десь днів зо п'ять побути на квартирі поближче до води і тільки на зворотному шляху заїхати до Тамари з Михайлом. Миколаїв ми проїхали без зупинки у напрямі містечка Жовтневе. Колись я вже бував у тому районі. Ми з батьком їздили на рибалку в сторону Бузького лиману. Тому я думав, що там нам вдасться десь прилаштуватись.

Однак, проїхавши аж до кінця лиману, ми так і не знайшли гарного місця для відпочинку. Тому вже під вечір направились в сторону села Олександрівки, яке знаходиться у Херсонській області кілометрів за сорок від Бузького лиману. Це село розташоване вже на березі Дніпровського лиману. Саме в цих місцях обидві річки впадають у Чорне море.

В'їхали ми в Олександрівку біля дев'ятої години вечора, і десь протягом півгодини знайшли квартиру у невеликому приватному будинку. У цьому будинку проживала бабка-пенсіонерка років шістдесяти п'яти. Бабка нам віддала у користування весь будинок, а сама перебралась у літню кухню. Машину ми розташували на подвір'ї.

Наступного дня після сніданку ми відправились на сільський пляж. Цей пляж був доволі великий, мав протяжність зо два кілометри. Втім за день там відпочивало та загорало не

більше десяти чоловік. Трохи більше бувало у вихідні, коли виходили до води жителі селища. В бухті перед пляжем завжди стояли одна-дві рибацькі шхуни. Вони періодично ходили на рибалку в Дніпровський лиман, а потім продавали рибу на берег. Ми дізнались, що вранці, біля сьомої години сюди за рибою приїжджають посередники та інші замовники.

Фото на морі у Олександрівці

Декілька раз і ми вибирались за тією рибою. Ціна її була порівняно з вінницькою смішною -

сімдесят копійок за кілограм. А одна рибина, а це були переважно великі лящі, заважувала по два-три кілограми. Ото візьмемо ми кілограм з десять тієї риби та й вживаємо її жареною і пареною два-три дні. Так ми знову провели біля моря п'ять наступних днів, і знову у суботу вибрались на зворотний шлях.

Майже одразу за Олександрівкою знаходилось помідорне поле, а тому Тетяні дуже захотілось набрати додому помідор. Ми там навіть через те посварились, однак помідори таки взяли, загрузивши ними все вільне місце у машині. До обіду дістались ми Широкої балки, де проживали Тамара із Михайлом.

По дорозі між Жовтневим та Широкою Балкою ми заїхали на заправку і залили майже повний бензобак. Як потім виявилось, у тому бензині була розбавлена солярка. Тому в подальшому до Вінниці ми їхали, як тим возом. Особливо під гору двигун майже не тягнув, проте якось доїхали.

В неділю знову ходили в зоопарк. І на цей раз приїхали Володя з Леною. Однак тепер вже не було директора і персонального шофера. Тепер шофером працював вже сам колишній крутий бізнесмен Володимир. Працював він тепер зовсім не директором фірми, а простим таксувальником на своєму "рено". Виявилось, що він "круто" влетів

на кидал та отримав десь вісімдесят тисяч доларів боргу, який успішно потроху віддає (ну чим не мій Вадим через шість років).

В понеділок ми виїхали у зворотному напрямі. На цей раз я вирішив не змагатись з міліційними залогами і проклав собі маршрут районними трасами через Доманівку, Врадіївку, Криве Озеро, Балту, а там на Ольгопіль, Чечельник, Крижопіль, Тиврів на Вінницю. На цьому шляху ми не побачили жодного міліціонера, дорога була набагато спокійнішою та цілком пристойною. Тільки на ділянці між Одеською та Вінницькою областями було кілометрів з сорок не дуже гарного шляху, або майже без покриття, або з старою бруківкою. Але то була тільки десята частина дороги.

Історія 20: Головний бухгалтер

Приблизно в той же період часу між 1997 та 1999 роком я отримав іще один свій фаховий досвід, пропрацювавши десь біля півтора року головним бухгалтером чужої фірми. В цей час нам вже зарплату потроху розпочали виплачувати, проте була вона незначною, десь гривень 140-150, а тому доводилось періодично шукати побічний заробіток.

Виходячи з свого попереднього досить значного досвіду ведення бухгалтерської документації та здавання звітності у податкову, я дав у газету об'яву про те, що можу підготувати квартальну, чи іншу бухгалтерську звітність. Ото по цій об'яві телефонує до мене якась жіночка та пропонує роботу головного бухгалтера. Виявляється бухгалтерка цієї фірми збирається десь виїжджати, немов би у Венгрію, і потрібно шукати їй заміну. Але директор не хоче знову брати жінку, а бажає тільки мужика (збоченець та й тільки).

Я став пояснювати, що хоча роботу головного бухгалтера знаю, проте маю постійну роботу і можу хіба що приходити на годину в день для виконання роботи по фірмі. Вона запевнила мене, що це їх влаштовує і запропонувала наступного дня прийти на співбесіду. Наступного дня я прийшов і зустрівся з директором. Звали його Олексій, колись він був в обкомі комсомолу відповідальним працівником, потім був десь в Сибіру начальником управління по матеріально-технічному забезпеченню. Повернувшись назад на Вінничину мав у Калинівці кафе, а зараз має фірму у Вінниці, яка займається оптовими поставкам всього, що під руку попаде.

Він мене прозондував на питання тіньових схем, на що отримав позитивну відповідь з точки

зору існуючої економічної ситуації. Втім, я йому одразу сказав, що тіньові схеми це його справа, я ж буду вести тільки те, що має офіційне підтвердження накладними, договорами, платіжками і таке інше. На тому і погодились, домовившись про оплату моєї праці на рівні ста доларів, що на той час складало 190 гривень. Вийти на роботу я мав десь через місяць.

Дійсно через місяць я приступив до виконання обов'язків головного бухгалтера на фірмі. Як і домовились, я приходив в офіс фірми по вулиці Володарського на годину дві і займався бухгалтерськими справами. В цей час досить активно у бухгалтерську справу розпочалось впровадження комп'ютерів. Загорівся цим питанням і Олексій та дав мені добро на придбання ПК. Я знайшов фірмочку, що надавала гарантію та збирала комп'ютери з комплектуючих, що зменшувало його загальну вартість.

Однак придбання цього комп'ютера та принтера до нього поставило перед мною іще одну проблему - секретарка директора, і по сумісництву його жінка, захотіла перекласти на мене частину своєї роботи по друкуванню різноманітних документів. Певний час по тому мені доводилось її пояснювати, що я не друкарка і приходжу на фірму тільки для виконання обов'язків бухгалтера. І хоча з часом свою позицію

я відстояв, проте отримав недоброзичливця в особі секретарки, і по сумісництву жінки керівника фірми. Їй, в подальшому, теж купили комп'ютер на якому з часом вона навчилась працювати.

Приблизно через квартал з початку моєї роботи на фірму завітала перша податкова перевірка (перша, бо була іще й друга). Прийшла така собі інспекторка років п'ятидесяти та розпочала річну перевірку. Олексій у свій час домовився з попередньою бухгалтеркою, що та прийме участь у перевірці, щоб повністю відзвітувати за свою роботу. Та бухгалтерка, як виявилось, нікуди не поїхала і була у Вінниці. Ото перевірку розпочали з неї, бо мій період складав тільки один квартал.

Десь за день, чи за два з тими трьома кварталами було завершено і нараховано сімсот п’ятдесят гривень штрафів та санкцій. Перейшли до мого кварталу. Продивилась та перевіряюча мій квартал і спочатку не знайшла ніяких порушень. Проте інспекторка була видно з досвідом, тому сказала, що візьме на день перерву для консультації, а потім знову прийде. Коли вона з’явилась через день, то нарахувала додатково п’ятнадцять тисяч штрафу, з них дванадцять не перерахованого податку на прибуток, і три тисячі санкцій.

Що ці тисячі можливі я знав з того ж моменту, коли підготував звіт в податкову. З тим звітом я тоді прийшов до Олексія і показав, що сорок тисяч авансу, які перед тим надійшли на рахунок фірми і не пішли на реалізацію, повинні бути обкладені згідно нового законодавства 30% податком на прибуток. Це виходило, що йому потрібно було перерахувати дванадцять тисяч податку.

Олексій в різкій формі заявив мені, що платити він такого податку не буде, бо немає за що – робота ще й не розпочиналась, звідки ж тут прибуток. На що я йому показую закон та інструкцію податкової по його застосуванню і кажу:

- Тут є можливість маневру, бо в законі цієї норми не виписано, а в інструкції вона з'явилась, щоб була можливість побільше стягувати податків. Однак я тебе попереджаю, що можлива оказія, коли їх з тебе стягнуть зі штрафом, бо податкова у нас керується не законом, а інструкцією. Якщо береш на себе відповідальність, то я покажу звіт без цього податку.

Олексій погодився і тепер вже не зміг від цього відмовитись. Однак перед тим, як він взявся за вирішення того питання, я показую інспекторці закон і кажу:

- Ото шановна, подивіться закон. Там немає жодного слова, що аванс рахується

прибутком і на нього потрібно нараховувати податок.

Шановна дивиться і дійсно не бачить цієї норми. Однак її досвід говорить, що тут щось не так і вона знову бере тайм-аут іще на один день. Через день вона приносить мені вже інструкцію і вичитує звідти цю спірну норму. Я очікував такого варіанту розвитку подій, а тому кажу:

- Знаєте, я акт підписувати не буду, тому що закон головніший за підзаконний акт. Тому це питання будемо вирішувати через суд, або хай рішення приймає директор.

Вона мені відповідає:

- Ну що ж в суд, то в суд. Тільки майте на увазі, що голова обласного арбітражного суду раніше працював керівником обласної податкової інспекції. Так, що можете здогадатись, яке буде рішення.

Пішли ми до директора, кожен з своїми поясненнями. Вислухавши нас, Олексій мене відправив працювати, а інспекторка залишилась. Після тієї розмови віч-на-віч в акті залишились тільки сімсот п’ятдесят гривень за попередні квартали, а мій квартал несподівано очистився від підозрінь Однак, нічого несподіваного в тому не було, бо я потім періодично бачив у офісі ту інспекторку – приходила запитувати, коли ж

нарешті її вікна і двері будуть готові. На фірмі на той час був свій напівпідпільний столярний цех.

Пройшло десь з півроку і якось Олексій заходить до мене в кімнату бухгалтерії. В мене на вулиці Володарського була своя окрема кімнатка, і каже:

- Зовсім не йде бізнес. Підкажи якусь свіжу ідею.

Він вже знав, що я досить довгий час керував малими підприємствами. Я подумав і відповідаю:

- Є одна гарна ідея. Однак вона більше технічна і я можу цю технічну сторону взяти на себе, а ти береш на себе фінансове забезпечення і організацію збуту та замовників.

Я мав на увазі ультразвуковий захист від гризунів, перш за все, сірих пацюків. Це питання дуже актуальне для хлібозаводів, елеваторів, комбікормових заводів, оптових продуктових складів тощо. Олексій зразу ж запалився тим питанням, тим більше, що на той час його колега по комсомольській роботі став директором обласного об'єднання хлібопродуктів. Він сказав:

- Я домовлюся з ним і ми отримаємо наказ усім заводам обов'язково встановити в себе такі системи.

Наступного дня я телефоную в Київ на фірму "Юлія", що на той час поставляла ультразвукові прилади захисту і домовляюсь про приїзд. На

фірмі я відбираю десять приладів нашого виробництва та один імпортний і телефоную Олексію, що сума для оплати складає більше п'яти тисяч гривень. Він зразу ж посилає дружину-секретарку в банк, а наступного дня своєю машиною забирає на фірмі ці прилади.

Я знаходжу для виконання робіт чоловіка з своєю машиною і ми приступаємо до робіт по встановленню приладів на Вінницькому комбінаті хлібопродуктів, що на вулиці Ватутіна. А потім встановлюємо їх на млині Жмеринського залізничного вузла. Там директори були хорошими знайомими Олексія і теж мали бажання отримати свою долю від спільного пирога. Третю партію приладів ми встановили на Теплицькому комбікормовому заводі, з умовою попереднього їх випробовування.

Однак в подальшому справа не пішла. Основний канал Олексія дав збій - його комсомольський друзяка запросив за підписання наказу авансом цілих десять тисяч доларів, а на розрахунок з обороту не погодився. Внаслідок цього, цікавість до цієї справи Олексій втратив, а потім зайнявся енергетичними взаємозаліками, які приносили більш значні прибутки фактично на пустому місці.

Частина сьома: У доросле життя

Історія 21: Смерть батька

Батько помер 20 травня 2000 року і вперше приснився мені в період до 40 днів після його смерті. Думаю, що батько був дещо ображений на мене, що я допустив його смерть. Але що ж я міг вдіяти? Свою смерть він сам і підготував, тим що звертав увагу на здоров'я тільки тоді, коли воно його підводило. Любив в старості жирненьке поїсти, особливо на ніч. Також тверезо не оцінював своїх сил. Підвела ж його голова, а точніше її атеросклероз.

Перший раз цей склероз прихватив його десь в років 80, коли я дав йому свій фотоапарат ФЕД щоб він його освоїв (батько ще в студентські роки та після війни захоплювався фотографією). Проте чи фотоапарат виявився складнішим, чи голова вже гірше працювала, але той фотоапарат він скрутив (порушилось фокусування). Каюсь, я виявив своє незадоволення, ну не занадто, але він видно переживав. Ото десь після цього випадку у нього раптом розпочався розлад мови. Він все розумів, але роздільно відповісти нічого не міг. Спасибі Татяні, вона одразу повела його в лікарню, де йому прописали вінпоцетін та цінарезін (такі таблетки від артеріосклерозу) і мова за місяць нормалізувалась.

Другий випадок, вже на рівні інсульту, стався за рік до його смерті - в кінці літа 1999 року. До цього часу ми купили в селі Колюхів (це рідне село батька) стареньку хатинку з садком та городом. В період, коли на роботі по півроку не платили заробітну плату, цей город допомагав нам виживати з під "кучманоїдської" влади.

Так от там літом періодично жили або батьки, або ми. Із часом вирішили побудувати на тій садибі новий будиночок. Я дав гроші на матеріали, а батько домовився з сусідом Юрою, щоб той побудував фундамент. Ну, а дальше, щоб класти стіни, то бажано спочатку мати вікна і двері.

Якийсь матеріал у нас був і батько вирішив зробити їх сам. Він у свій час викладав працю у школі, мав певний інструмент і дещо з цього вже робив. Проте знову ж таки не розрахував сили. Якось, коли він працював над дверима в прибудові, сусід, який був на городі, почув крик. Він прибіг до прибудови, а там батько лежить на полу. Якось вони з сусідкою занесли його до хати.

Коли я прийшов з роботи, то одразу викликав „швидку”. Вони приїхали і повідомили нам, що це інсульт. Батьку майже відняло праву сторону, рука без руху зовсім, а нога все ж рухалась. Ну, тоді він ще розмовляв з нами та просив допомоги. Ми викликали додому лікаря, а той направив

медсестру, щоб давати уколи (там були внутрівенні). Трохи його відходили після того інсульту, він ще сам ходив по усій хаті, виходив з паличкою у двір, йшов на город.

Так пройшло до березня 2000 року. Всю зиму батько діставав мене, щоб я віддав його на лікування в госпіталь для інвалідів війни. Як міг я відмовляв його та переконував, що ще зима і з такою болячкою варто туди зараз йти. Потім виявилось, що я був правий. Але переконати тоді батька не зміг (коли під час першого інсульту приїхала швидка, то лікар мені так і сказав "Ви отримали двох-трьох річну дитину".

Довелось везти батька в лікарню та просити лікаря-геронтолога дати направлення в госпіталь. Дали те направлення на квітень. Завіз я його машиною в госпіталь, а там новий курс уколів, в палатах досить холодно, особливого догляду немає. Якщо дома він самостійно ходив, то там майже цілий місяць просидів на ліжку. Після госпіталю батько і дома вже більше лежав на дивані та спав. Причому більше спав вдень, а вночі вмикав світло, ходив по кімнаті і будив матір (вона спала в тій же кімнаті на іншому ліжку).

Не пам’ятаю точної причини, але десь числа 13-14 травня виник скандал. Батько бігав (якщо можна було так сказати про напівпаралізовану людину) по хаті, стукав палкою і кричав, що

Тетяна хоче його смерті. Я розумів, що це мама його так накручує, бо чимось була незадоволена (а накрутити батька вона гарно вміла). Як міг я його урезонював, але це не допомагало.

Наступного дня, це напевно був понеділок 15 травня, я пішов на роботу. Коли прийшов, то мама каже що батько вдень ліг на диван, заснув і щось не прокидається. Але коли він не прокинувся і до наступного ранку, то ми знову викликали лікаря. Прийшов Дорошенко (дільничний лікар) оглянув батька та й каже – це кома! Я й сам вже це зрозумів, проте я ж не лікар. Виписав він на всяк випадок уколи, але сказав що це вряд чи допоможе. Уколи (це були внутрім'язові) я вже давав сам. Батько лежав майже без руху, тільки коли ми його мили, чи давались уколи, то закочував очі. Очі були зовсім пусті, без думки. Так пройшло п'ять днів і в суботу 20 травня він помер.

Хоронили ми батька в понеділок 22 травня у Вороновиці. Чому ж саме у Вороновиці? Трохи, звичайно далекувато, проте коли сказали Світлані (це дочка батька від першого шлюбу) про те що батько помер, то вона запропонувала хоронити у них. Мама згодилась, бо не хотіла лежати на цвинтарі у Луці, там могили підтоплювало навесні водою. Світлана домовилась за могилу, Ігор (її син) за машину. Тетяна через свою подругу Наташу Амфілову вирішила питання автобуса та

оркестру в військкоматі, як для учасника бойових дій.

Вночі молитви читала жінка, вдень відправив піп. Хоч батько і не ходив в церкву, проте останнім часом читав Новий заповіт, ну і це наші народні традиції. Виносили батька з хати солдати, а біля могили був салют. На похорон приїхала Тамара з Мішею, привіз їх Володя на своїй машині. Були сусіди, найближчі родичі. Кирилівни не було, потім Руслан сказав, що телеграму отримали через дві неділі. Але щоб зателефонували, чи щось таке поцікавитись – якби і нічого не сталось. Коли ж батько був живий, то вона казала, що його потрібно паличками підпирати, бо він у неї один дядечко.

До сорока днів батько снився мені два рази. Перший раз лежачим у гробу в хаті, з якого він вставав. Другий раз теж у гробу над ямою і теж він у тому гробі піднімався. Як я зрозумів, він показував, що дуже хотів жити і залишився ображеним, що я не допоміг йому в цьому. Якби ж це було в моїх силах!

Більше батько мені не з'являвся аж до недавнього часу. Контакти з батьком (звичайно ж у сні) оновились вже після того, як по матері виповнилось сорок днів. Мені чомусь здається, що тут є певний її вплив на події, типу зустріч душ і нагадування батькові, що я все-таки його син. Та і

цілком можливо є якийсь період очищення душі, коли земні контакти тимчасово припиняються (щось там таке писав Андрєєв у своєму творі „Роза мира”).

Перший, після більше як двохрічної перерви, контакт з астральним фантомом батька відбувся десь на початку лютого 2003 року. Він теж вказував на певну ображеність батька. Снилось мені, що десь на березі річки я маю зустрітись з батьком. Я йду до того місця і починаю розуміти, що я теж помер і вже на тому світі. Попереду мене якийсь натовп і я маю через нього пройти. Натовп досить густий і я розумію, що пройти нікого не зачепивши не зможу. І тут мене осягає, що йде тільки моя тінь, а тому я нікого не зачеплю. Тому сміливо проходжу крізь натовп і направляюсь до того берега. Наближаючись до батька бачу на березі людей, які, як я зрозумів, справляють по мені поминки. Коли я наблизився до батька контакт (сон) перервався. Коли проснувся, то страху не було, було тільки переконання, що вмирати мені напевно ще рано – маю маленьку дитину, та й багато я ще не зробив з того що маю зробити

Наступний контакт був у вигляді якоїсь погоні. Немовби я тікаю і ховаюсь, а за мною ганяється хтось з гвинтівкою та стріляє в мене. І рядом з ним мій батько.

Проте третій контакт був вже цілком мирного характеру. Немовби ми десь на ринку, а батько сідає в машину їхати на рибалку. Машина типу ГАЗ-24. От повертаємось додому, а на вулиці стоїть той же ГАЗ-24. Заходжу у хвіртку, біля кута сараю стоїть батько, щось він похитнувся. Я підтримав його та питаю - як там рибалка. Він почав розповідати по те, як гарно ловились кленичі (це риба така). І сон перервався.

Четвертий контакт (з 14 на 15 лютого 2003 року) був досить короткий. Немов перекриваємо ми кусок даху на сараї. Батько зсередини пересуває кусок шиферу по даху, а я стою на вулиці та керую в яку сторону цей кусок сунути.

Черговий контакт відбувся під час сну в ніч з 8 на 9 березня 2003 року. Перед цим мені снилася мама, а потім невдовзі приснився батько. Немов він дома, а мама вже померла. Я не можу зрозуміти, як це так адже я знаю, що і він помер. Проте мені пояснюється, що він ожив вже в могилі, побачив що знаходиться в гробу і розпочав стукати палицею в верхню кришку. Цей стук почули і його відкрили. Таким чином він опинився тут. Чомусь мені здається, що всі описані вище контакти свідчать, що душа батька дуже хоче з’явитись знову на цьому світі. Питання тільки в кому і коли?

Наступний раз батько мені приснився десь 13-14 травня 2004 року, в переддень того дня як він впав у кому. Десь ми в якійсь незнайомій мені хаті. І немов би перед цим вмерла батькова мати, вона чомусь лежить не в хаті, а надворі на лаві, чи столі. Я запитую батька, скільки їй було років. Він відповідає, що вона прожила сто сімнадцять років. Мені трохи дивно, що бабуня Олександра прожила стільки років, але чомусь і приємно, що вона довгожитель. В подальшому було ще щось, але запам'яталось що ми з батьком та декількома людьми кудись пішли. Коли виходили з хати то я кажу:

- Потрібно бабусю чимось накрити, бо може розпочнеться дощ.

Накрили та й пішли. Потім з часом повертаємось назад по вулиці до раніше згаданої хати. Вулиця розгалужується, одна йде прямо, а інша повертає направо до хати. Бачу, що батько до хати не повернув, пішов прямо і раптом щез з поля зору. Я запитую :

- Куди це він?

У відповідь чую:

- Це він, напевно, пішов за попом.

Аналізуючи цей сон я подумав, що може це день та рік народження бабці Олександри, матері батька. Однак в цей рік їй повинно було виповнитись не сто сімнадцять, а сто двадцять

три роки. Чи може це батько так нагадує про річницю своєї смерті.

Наступний сон вже з батьком та з мамою вдвох приснився 22 липня 2004 року десь під ранок. Десь ми з ними разом біля якогось магазину. Мама сидить прихилившись до каменя. Я дивлюсь на них і у мене раптом вголос проривається щось типу:

- Ну хто б міг подумати!

Тут мама вже запитує мене:

- Про що ти?

Я відповідаю:

- Ну хто б міг подумати, що ви обоє оживете?! От я тільки не порахував скільки кожен з вас пролежав у гробу, поки не ожив.

Тут з магазину виходять якісь люди, дві жінки та чоловік, і чоловік розпочинає досить настирливо пропонувати нам молоду цибулю. Батько каже їм:

- Ну, нащо мені ця цибуля?

Все таки той чоловік присікався до батька, щоб він узяв ту цибулю і навіть розпочав його шарпати за одежу. Тут вже втрутився і я та розпочали ми з тим чоловіком борюкатися. Рядом була якась вода, чи то став, чи то ріка. Ото я потягнув того чоловіка до ріки та занурив його голову в воду. Коли побачив, що він став захлинатися, то запитав, чи не досить. Той

розпочав головою махати, що таки досить. Витягнув я його із води, підняв та розпочали ми підніматись вгору до того магазину по східцях. По них теж піднялась мама, потім батько і все щезло.

Наступний контакт відбувся під ранок тринадцятого листопада 2004 року. Щось там мені снилося і перед тим, проте зафіксувалось у пам'яті наступне. Ми з батьком їдемо у машині, судячи по усьому, дорогою з Вінниці на Миколаїв. У машині ми тільки вдвох і, розглянувшись у салоні, я бачу що машина та наш "Москвич-401". Я запитую батька:

- А де усі інші. Ми ж були усі разом.

Він на те відповідає:

- Вони поїхали поїздом. Ми той поїзд скоро повинні наздогнати.

І правда, через деякий час ми під'їжджаємо до станції, на якій стоїть якийсь поїзд. Ставимо машину біля вокзалу, заходимо у вагон та розпочинаємо шукати наших рідних. В той же час поїзд зрушив з місця і нам довелося бігти до дверей, щоб зійти з вагона. Однак, там стоїть провідниця і не дає цього зробити. Вона каже:

- Тут недалеко знову зупинка, там і зійдете.

Умовляння не допомагають і ми їдемо деякий час до якоїсь великої станції. Там виходимо з вагона, і я кажу батькові, що потрібно

дізнатись з якого напряму ми приїхали та йти туди колією до нашої машини. Втім, визначити напрям одразу не вдалось. Виявилось, що на колії стоять тільки два вагони і колія ця обривається з обох сторін, немов би стоїть на вертушці. Бачу - трохи поодаль сидять на перилах огородження троє мужиків. Я підходжу до них і запитую:

- Чи не можете ви нам підказати з якого напряму приїхали оці вагони.

Один з мужиків щось розпочинає нам розповідати, але чомусь все не по темі запитання. Послухавши його трохи, я махнув на ту мову рукою і хотів відійти. Однак мужик, що вішав мені локшину на вуха, чомусь вчепився руками за мою одежу і спробував вдарити мене кулаком у лице. Ухилившись від того удару, я відійшов на перон і тут до мене причепились якісь два інших молодики. Стали шарпати мене за одежину із явним наміром побити. Я їм кажу:

- Ну, хлопці! У вас з цього нічого не вийде!

Відбившись від тих хлопців, я побачив на пероні якийсь натовп, але батька серед тих людей не було. Я розпочав його голосно кликати:

- Папа, папа!

Бачу - поряд з тим натовпом в кутку перону щось лежить, схоже на брезент, чи то на ковдру і звідти, немов би, відгукується батько. Я піднімаю з одного краю ту ковдру і, дійсно, бачу там батька.

Він лежить там поряд з іншими людьми. Батько пояснює, що таким чином хотів зігрітись, бо йому стало в його одежі холодно. Поряд лежить іще якась купка одежі. Я переглядаю ту купку, щоб знайти там одежину для батька. Знаходжу якесь дитяче пальто, яке все ж розміром батьку підходить. Допомагаю йому те пальто надіти на себе. І тут біля мене з смішком пробігає якась дитина схожа на Валю. Я кличу її:

- Валя, Валя!

На що батько мені каже:

- Це не наша Валя. Валя ж поїхала з мамою на поїзді.

Я придивляюсь до цієї дитини і бачу теж, що це не наша Валя. На моє запитання:

- Ти тут живеш? - вона відповідає ствердно.

- А батьки у тебе є?

- Є батько, а мами вже три місяці як немає.

- І як же тебе звуть?

- Оля.

На цій відповіді сон і завершився. Яку інформацію я з нього отримав, на час написання цих стрічок, мені не відомо. Описаний сон приснився майже зразу опісля того, як я у розділі "За картоплею" описав нашу з батьком пригоду на "Москвичі-401". Все ж думаю, що цим самим я стимулював енергетичний феномен батька вийти на фантомний контакт зі мною і надати певну

(поки що загадкову) інформацію із мого майбутнього.

Як майже завжди у таких випадках, цей контакт я, на час його опису, не можу однозначно і чітко трактувати. В мене існує тільки невеличка надія, що це стане можливим (спробую проаналізувати це в майбутньому, наприклад, років через 13-14).

Весь цей час мені постійно не дає спокою думка про те, що енергетичні феномени (душі померлих людей) маючи, на моє переконання, практично необмежений доступ до всесвітніх інформаційних каналів, не мають можливостей цю інформацію використати на практиці. І навпаки, біологічно живі люди, маючи деякі (звичайно досить обмежені) можливості використання цієї інформації – не можуть реалізувати їх у своєму житті.

Історія 22: Смерть матері

Мама померла за чотири місяці до свого 90-річчя і досить для мене несподівано. Хоча значний період свого життя мати хронічно хворіла (серце, тиск, остеохондроз ніг, нетримання сечі і таке інше) проте з цими хворобами вона постійно боролась тими чи іншими методами. І тому мені

здавалось, що вона зможе ще досить значний час зберігати життєздатність та ясну пам'ять.

Втім протягом останнього року вона вже інколи розпочинала говорити, що от-от не вмерла вночі, і деякий період навіть впадала в сонливість. Все ж мені не вірилось, що вона так швидко мене покине. За своїх 53 роки я завжди знав, що у мене є рідні і близькі за духом люди на яких я зможу завжди покластись. До цієї думки я просто звик.

Мати померла в четвер 5 грудня 2002 року, приблизно о п'ятій годині ранку. Ще цілу ніч вона боролась зі смертю, проте не змогла її перемогти. На жаль, і тепер я змушений сказати, що фактично вона також сама прискорила свій перехід в світ душ. Коли я прийшов з роботи біля восьмої години вечора (доводилось працювати в дві зміни, першу в університеті, а другу в редакції, започаткованої мною, газети "Радіоінформ"), то був зустрінутий докорами Тетяни. Вона виявляється розшукувала мене, навіть по мобільному, а тут мамі погано, викликали швидку.

Коли Тетяна разом із Валею прийшли додому, то ніхто двері хати їм, як зазвичай, не відкрив. Валя підбігла до бабусиного вікна і почала кликати свою маму. Підійшовши, та побачила матір через вікно на дивані. Ноги були спущені на підлогу, а сама вона лежала навзнак і

стогнала. Тетяна розпочала тормосити двері, вони закривались з середини на дерев'яну палицю. Рвонувши двері зі всієї сили, вона їх зірвала та увійшла до хати.

Мати лежала наознак на дивані у своїй кімнаті, навколо неї була блювотина, сама вона теж обробилась. На допомогу прибігла сусідка Ліда, разом вони маму обмили та викликали швидку. Швидка приїхала досить скоро, десь за 10 хвилин, проте тиск був вже 40х70 (і це при 90 на 140 мінімально в середньому раніше). Ввели щось зо шість уколів, проте тиск не піднімався. Не піднявся він уже і в подальшому, видно відкрилась якась внутрішня кровотеча.

Мама, ледве розкриваючи рота, ще відповідала на мої розпитування про те, що вона їла. Розказувала, що на обід нажарила собі картоплі та багато її з'їла. Що іще їла вона не розповідала. Втім по блювотинні було зрозуміло, що їла вона не одну тільки картоплю.

Сусідка Ліда розказувала, як бачила маму через вікно. Та сиділа на дивані біля вікна у своїй кімнаті. Потім десь біля третьої години дня до хати пройшла Неля, так звана "подружка" мами (їй десь років сорок з чимось). Я не дуже заперечував, щодо цієї не зовсім зрозумілої мені дружби, тому що бачив потребу матері у спілкуванні. Ми ж усі дні на роботі, а вона дома одна. От вони по

телефону спілкувались, Неля щось купляла мамі на ринку (займалась приватною торгівлею овочами).

По змісту холодильника я зрозумів, що Неля принесла мамі якесь вгощення (видно залишилось після якогось святкування), явно не дуже свіже. От, судячи по усьому, мама додатково до картоплі пригостилась. ЇЇ постійно тягнуло на блювання та в туалет, вона намагалась підніматись. Я приніс до хати крісло з діркою (було зроблене ще для батька), щоб садити.

Мама періодично просила пити. Спати я ліг вже в її кімнаті, щоб приглядати. Цілу ніч вона перекидалась з сторони на сторону, розкривалась, стогнала і під ранок, здається, заснула. Задрімав і я. Коли ж проснувся біля шостої ранку, то в кімнаті було тихо. Я підійшов до мами, а вона вже не дихала. Зрозумівши, що вона вже відійшла я пішов у нашу спальню до Тетяни та й кажу:

- Все, нема вже мами!

Ми разом повернулись у її кімнату, і тільки тут до мене дійшло, що я залишився сиротою. Я впав на мамину постіль і гірко заплакав.

Хоронили ми матір на третій день в суботу 7 грудня у Вороновиці, біля батька. Приїхала Тамара з Оксаною та зятем Анатолієм (у нього був свій бус). Приїхали вони сьомого вранці, а після похорон одразу ж поїхали. Казали, що дітей

залишили із дідом Михайлом, а в нього прогресує склероз.

Прийшли мої діти, Вадим та Лєна, навіть і Галина із зятем прийшли прощатись. Зійшлись сусіди, приїхала Світлана з Тиврова, Люда Окунь з Василем із Гнівані, були діти маминої сестри Леоніди (Валерій та Лілія). На цей раз і Кирилівна із сином Русланом теж з'явились. Вже на поминальний обід приїхали тітка Тетяна з Яришівки із дочками Вірою і Надією та зятем Петром.

Пам'ятник моїм батькам у Вороновиці

Відправили ми маму за християнським звичаєм - з попом. Я думав, що той піп буде провадити процесію на кладовище, але він відмовився (Бог суддя цим сучасним служителям церкви). Наступного, після похорон, дня ми зробили другий поминальний обід, а на сороковий день – третій.

Мій перший астральний контакт з духом моєї матері відбувся, звичайно уві сні, десь в період до дев'ятого дня з її смерті. Мама з'явилась мені в момент, який описував картину її смерті. Немов сиджу я біля неї, а вона раптом перестає дихати. Я кинувсь до неї, розпочав її розтирати, і вона віджила.

В процесі другого контакту, це було вже десь між дев'ятим та сороковим днем, приснилось мені щось схоже на похорон. Однак, мама тут не лежить в гробу, а йде поряд з нами. Немов би ми проводжаємо її в дуже далеку дорогу. Вона зі всіма прощається і йде сама дальше.

Після того до 12 лютого 2003 року мама мені не з'являлась. Проте періодично я інтуїтивно відчував її підтримку. Так в одному з номерів 33 каналу в гороскопах (які, як правило, не несуть будь-якої дійсної інформації і друкуються в газетах тільки тому, що їх хочуть читати) вичитав, що якщо на тій неділі я, як „риба" (за гороскопом), почую дзвони, то в мене все йде добре. І дійсно я почув

дзвони два рази, один - коли їхав на роботу біля православного собору (що в центрі Вінниці). Іншого разу дзвони лунали із радіоточки. Окрім того, мені розпочав снитись батько, який перед тим не з'являвся вже більше двох років.

Продовжились контакти з феноменом Духа матері після 8 березня 2003 року. Це сталось в ніч з 8 на 9 березня. Немов я заходжу в двір, а вона кудись йде з паличкою (паличка ще одна, бо останнього часу вона вже повзала по подвір'ї з двома). Каже що йде вниз вулиці зустрічати корову з гуртка (корови у Вінниці у нас не було, були тільки кози, корову держали ще у Витаві). Через деякий час я вийшов на вулицю щоб подивитись – де ж там мама. Бачу, вона впала внизу вулиці біля якогось горбка, та пробує на нього сісти. Збіг я донизу і кажу:

– Що ж ви йдете, якщо не можете ходити.

Ото очікуємо ми гурток, а це вже місце стало схоже на Витавські бурти (так звали пасовище за селом). Йдуть якісь корови, але нашої все нема і нема.

Наступний контакт був наступної ночі з 9 на 10 березня. Немов виходжу я на подвір'я, а мама стоїть біля хліва та переодягається. Каже, що потрібно переодягтися, бо скажуть, що я одяглася в чужі речі. Мама щось мені іще каже (але я забув, що). Я теж щось хочу в неї запитати, але теж не

можу згадати про що. Потім на подвір'я заходить якась не знайома жінка, сідає під яблунею та розмовляє з матір'ю. Потім з'являється якийсь хлопчик (здається, що це мій не народжений брат – припущення цілком можливе, якщо ознайомитись із книгою батька). Я пробую розпитати в того хлопчика, як він переноситься, коли хоче попасти в інше місце (напевно я вважаю, що він теж у світі душ). Відповіді, здається, я не отримав.

Довгий час контактів майже не було, або були такі короткі що я їх не запам'ятав. Однак інколи відбувались такі речі, які навряд чи можна назвати простим везінням. Схожий випадок стався тоді, коли виникла потреба пройти техогляд нашого автомобіля. На той час у мене був ВАЗ-2102 1985 року випуску. Досить не новий автомобіль, який проте пройшов тільки 80 тисяч і ще був у непоганому стані. Втім, у мене не було медичної довідки, та й звик я вже не витрачати час на цю неприємну процедуру.

Довгий час перед тим, років з п'ятнадцять, я проходив техогляд через знайомих. Спочатку це був мій співробітник Володимир Лозовий, підполковник у відставці. Він виконував функції інженера по матеріально-технічному забезпеченню і вирішував для мене паралельно питання техогляду теж.

Потім це був чоловік однієї з подруг дружини – Амфілов Анатолій Никанорович. Один раз через батька вдалось звернутись до зятя Степана Петровича Олексюка (той був у свій час завучем школи у Колюхові, а тепер жив у Вінниці). Як виявилось, той зять працював автоінспектором. Один раз Тетяна вирішила це питання через батька одного з своїх учнів, якогось Бірюкова. А тут усі ці можливості вичерпались, а термін техогляду підійшов.

Щось таке обіцяв зробити сусід Саша. У нього на роботі був автотранспорт, і він техогляд свого автомобіля проходив там. Але час йде, а віз не рухається. І от якось викликає мене мій завідуючий кафедрою та натякає, що одній студентці-заочниці необхідно вирішити проблему заборгованостей за моїми предметами. Я не завжди прислухався до таких натяків, але все ж доводилось інколи їх враховувати, щоб не попасти в немилість до керівника. На цей раз я теж не поспішав із вирішенням питання, тому він мене викликав повторно і каже:

- Чому ти тягнеш, мені вже два рази телефонував замначальника обласного ДАІ.

От тоді я зрозумів, що тут отримав щасливий шанс. Вирішувати питання із заборгованостями так чи інакше доведеться, а тут одночасно може вирішитись і моя проблема. Так

воно і вийшло. Заплатив я необхідні гроші в Ощадбанк, віддав документи і квитанції та через день отримав назад документи і талон техогляду.

Десь біля 18 серпня 2003 року був сон у якому, я йду до якогось великого будинку, бо знаю, що там знаходяться мої батьки. Будинок цей схожий на будинок культури і в ньому є холл. Мама сидить біля входу в кріслі, немов би виконує обов'язки чергової в цьому будинку. Коли я заходжу, вона шкандибає зі мною до столу, який стоїть біля протилежної сторони цього холу (чи великої вітальні). Мені чомусь здається, що у неї одна рука паралізована і я запитую:

- Може Вам щось зварити їсти?

Вона на те відповідає:

- У мене завжди є зварене.

І показує рукою в глибину цієї кімнати-хола. Там я бачу великий стіл, за ним сидить чимало людей і між ними мій батько. На цьому контакт завершився.

Після цього десь з місяць контактів не було і тільки в середині вересня наснилося ніби ми з мамою їдемо в якомусь автобусі. Автобус їде через чималеньке містечко і робить в ньому значне коліно. При цьому можна пройти через центральну частину цього містечка, якщо зійти з автобуса на початку цього коліна, і зайти в його кінці. Поки автобус огинає своє коліно, то можна

пройтись по магазинам, та зробити покупки. От мама і каже:

- Я зійду та пройдусь по магазинам, бо потрібно купити гов'яжого жиру.

Сказала, вийшла з автобуса та й пошкандибала. Коли автобус зупинився на другому кінці коліна, вона зайшла в автобус уже з покупками і ми поїхали дальше.

Черговий контакт відбувся 12 жовтня 2003 року десь під ранок. Немов приходжу я додому і зустрічаю у веранді якусь молоду жіночку. Я на неї дуже уважно дивлюсь і бачу, що вона ніяковіє та хоче заплакати. Виходжу в другу кімнату і чую як мама заспокоює цю жінку. Потім вона заходить до мене та каже:

- Це ж Валя, наша сусідка з села. Вона там продала хату і поживе трохи у нас.

Відповідаю:

- Я бачив її тільки раз і не впізнав.

Хоча яка це Валя не знаю, окрім дочки Валі близьких родичів та знайомих Валентин нас немає.

Потім ми починаємо розмовляти і я запитую:

- Мамо, а це мені не сниться. Вас же вже немає.

Не пам'ятаю, що вона там мені відповіла, але потім каже:

- А ти можеш мені написати.

- На яку ж адресу писати, і якщо я напишу цього листа, то чи отримаю відповідь?

Мама розпочинає називати адресу. Це якась дев'ята вулиця (чи дім) і там двадцять другий дім (чи квартира). Я хочу уточнити цю адресу, але вона не називає її чітко, говорить якось так, немов не хоче прямо сказати. Каже, що немов це колишня адреса чоловіка її племінниці, а моєї двоюрідної сестри Лілії. Але ж у нього немає колишньої адреси, він як жив так і зараз проживає у селі Академічному (не знаю тільки номерів будинку та квартири – потрібно запитати у Льоні).

Так ми говоримо, потім я десь там сідаю біля неї, притуляюсь до її рук. І тут згадую, що вона вмерла. Коли до мене це доходить, то починаю гірко плакати і просипаюсь

Наступний раз такий контакт відбувся в ніч річниці її смерті з 4-го на 5-те грудня 2003 року. От десь ми з Валею йдемо біля якогось озера. Я пробую воду рукою та відчуваю, що вона дуже холодна. Нагинаюсь над озером і бачу, що воно дуже глибоке, але вода чиста та прозора. І от через цю прозору воду видно, що дно вкрите льодом. Дуже хоче заглянути в це озеро Валя, але я її відмовляю, бо може туди впасти. Йдемо дальше і от знову озеро, але вода в ньому вже замерзла. Я пробую ногою лід і бачу, що він ще тонкий і от-от проломиться. Ми йдемо дальше і

проходимо біля греблі схожої на греблю через ставки в кінці городу Подоляна. Але я чомусь розумію, що це не те місце і ми йдемо дальше.

Проходимо повз якусь посадку з формою загорожі. Входимо в ту загорожу і бачимо, що там пасеться коза, а по деревах навішано ультразвукових випромінювачів. От думаю тут хтось бореться ультразвуком з птахами. Надумав я зірвати декілька випромінювачів. Тягну до себе провід, щоб розірвати його. Але він не рветься а розтягується. Згадав я, що в кишені у мене є ніж. Виймаю та пробую розрізати провід. І в цей час помічаю, що до загорожі біжить якийсь чоловік, напевно хазяїн, та кричить. Ми з Валею розпочали втікати і через деякий час почули, що той чоловік відстав.

Тут сон перервався і в подальшому ми підходимо до якоїсь хати. Але Валі немає, а зі мною йдуть мама та Вадим. Мама так активно шкутильгає з однією паличкою і каже, що їй щось дуже набридло. Підходимо до хати, а в ній двоє дверей. Одні відкрити не ми не змогли, то входимо в другі. Мама при цьому каже:

- Не страшно, що вона не прийшла. От дай тому чоловікові тридцять гривень, то він другу приведе.

І на цьому я просинаюсь.

Шостого грудня 2003 року ми зробили поминки. Перед цим запросили через Леоніду родичів з села Яришівки, Тетяна зателефонувала сестрі Світлані в Вороновицю. Я написав Тамарі в Миколаїв. Нікого з них не було. З родичів прийшли Леоніда з Лілею, Лена прибігла вже аж в час дня, хоча я просив прийти раніше, щоб допомогти готуватись. Зібрались сусіди. З восьмої години читали катехизи вчителька з Тетяниної школи та її син. Посиділи, згадали. От так і пройшов рік мого дорослого життя. Бо недаром кажуть, поки живі батьки, то ми ще діти.

На початку 2004 року мати інколи мені снилась, але це були або короткі сни, або сни які приходили посеред ночі і до ранку стирались з пам'яті. Більш-менш в пам'яті зостався сон, який приснився під ранок 27 квітня.

Десь в цьому сні я приходжу на кладовище до могили матері і чую звідти стук палицею по дошках (напевно по гробу). Я кажу:

- Зараз відкрию, я вже знаю що ви віджили, тому й прийшов.

Із якимось дядьками розриваю могилу та відкриваю труну. Мама піднімається звідти, але що каже я не запам'ятав. Кладовище чомусь знаходиться у Колюхові, але не на його звичайному місці, а біля вулиці яка йде за школою в сторону церкви. Я за допомогою людей виймаю

труну з могили, але не знаю куди її подіти. Хтось каже:

- Давай ми її віднесемо на нову вулицю ту, що за ставком з другої сторони школи навпроти колгоспу.

На дні труни раптом бачу купку грошей та купку лайна. Грошей виявляється там десять гривен купюрами по дві гривни. Люди беруть труну та й несуть. Мама переходить вулицю і йде до якоїсь хати на протилежній стороні. І сон на цьому закінчується.

У наступній зустрічі форма спілкування з матір'ю змінилась. Це був вже не сон, а спілкування наяву. Але ви не лякайтесь, це був зовсім не привид моєї матері. Просто, майже випадково, ми зустріли стареньку жінку яка була дуже схожа на матір. От як це відбулось.

Історія 23: Нарешті нова машина

Розпочався відпускний період літа 2004 року. Перед цим я пообіцяв Валі, що якщо її мама знайде того, хто посидить з тиждень у нас вдома, то ми в цьому році поїдемо на море. Вона, звичайно, це запам'ятала і періодично довбала або Тетяну, або мене. Ми вже років зо п'ять не їздили на море. Не було можливості залишити самих батьків. То інсульти у батька, то мати вже

не в силі щось сама по господарству робити, та й здоров'я її періодично підводило. Ну, а тут ці питання зняло саме життя і можна було Валю звозити на тиждень до моря, хоч б для демонстрації виконання даної обіцянки.

На початку відпуску ми, як і раніше планували, розпочали роботи по обкладанню старої літньої кухні цеглою. Одночасно вирішили побудувати на місці старого дерев'яного гаража, новий - цегляний. Замовили п'ять тисяч цеглин з вінницького заводу, привезли по машині щебеню, відсіву та піску, знайшли бригаду і роботи розпочались. Спочатку зробили розширення старого фундаменту та новий фундамент на гараж, а потім розпочали обкладання. Будівельні роботи розтягнулись майже на два тижні, бо періодично йшов дощ. Проте вони успішно були завершенні накриттям гаража старим шифером. Зостались внутрішні роботи і дах літньої кухні, але це вирішили перенести на наступний рік.

Перед тими роботами я задумав змінити свою машину на більш нову. Як я вже писав, у нас був ВАЗ-2102 1985 року випуску. Ще досить непогана машина, але вже у неї повзла фарба і хотілось, може хоч раз у житті, поїздити на новій машині. До того у мене були Москвичі 401 та 408, потім Таврія і цей ВАЗ. Але усі вони були куплені з рук у відповідному стані. Перед розвалом Союзу

ми з батьком стали в чергу на ВАЗ-2163, проте та черга десь зникла одночасно із зникненням Союзу.

Ото з цього приводу я дав об'яву у газету РІА і став чекати покупців. Однак вони спочатку телефонували і, дізнавшись ціну (я перший раз назвав 1800, а потім 1650 доларів) вони не виявляли бажання навіть прийти глянути. Приходило тільки два бажаючих, але захоплення не виявили і пішли. Після двох об'яв у РІА, я дав третю у "33-й канал". Ця газета йде більше на область і тут нарешті з'явився реальний покупець з Тульчина, однак з досить значною знижкою ціни до 1350. Порахувавши свої можливості ми вирішили машину продати. Оформили вони її за генеральним дорученням, це щоб менше платити податку. Тепер таке доручення оформляють до десяти років і платять до ста гривень (нормальне оформлення через ДАІ обходиться в десять раз більше).

Після продажу старої машини ми з Тетяною пішли на пошуки нової. Я зняв частину грошей у гривнях з свого депозитного рахунку у банку "Мрія", іншу частину держали у доларах. Пройшовшись по магазинах ми не знайшли того, що хотілось. Зорієнтувались попередньо на ВАЗ-21043 (це аналог нашої двійки з напіввантажним кузовом), проте то капот не відкривається, то двері заклинило, то двигун не чисто працює.

Сходили ми також на ринок, однак на нові 21043 скрізь ціна була однакова 26900 гривень, тому ми звернулись туди, де був найбільший вибір машин. Виявилось, що там ми вже були і це на вулиці Київській в представництві концерну "Промінвест". В концерн входить і Луцький завод, який збирає ці автомобілі з російських комплектуючих. У них дійсно виявилось на СТО біля півсотні таких машин. Ото купили ми ВАЗ-21043, оформили його в ДАІ (тут теж цікава історія, але можливо в іншому місці) і, залишивши матір Тетяни на хазяйстві, вирушили на південь.

Попередньо вирішили їхати на Очаків. Раніше я там не був, але знав, що це невелике містечко у Миколаївській області на Чорному морі біля гирла річок Дніпро та Південний Буг. Я взяв автомобільний атлас та склав маршрут до Очакова по районних трасах. Дороги на них досить непогані, а руху транспорту майже немає. Дістались ми до Очакова десь годин за дев'ять і були там біля п'яти годин вечора, проїхавши 525 кілометрів та витративши 35 літрів 92-го бензину.

На в'їзді в Очаків нас зупинив якийсь чолов'яга з обличчям бурякового кольору, в захисній уніформі і назвався інспектором екологічного контролю. Виявляється, Очаків це курортна зона, а тому для в'їзду потрібен талон контролю викиду газів. У нас такого не було і, хоча

машина була тільки з заводу, нам його всунули за 23 гривні без усякого контролю цих викидів. Однак той талон майже не знадобився, тому що містечко мені не сподобалось. Людей було досить багато, а до моря далеко.

Об'їхавши центральні вулиці Очакова вирішили ми їхати назад у напрямі Миколаєва. Однак через кілометрів двадцять я побачив асфальтовану дорогу в сторону Бузького лиману і звернув на неї. Проїхавши декілька сіл і розпитавши жителів, куди можна поїхати на лиман, ми виїхали на дорогу до села Каталіно. Розпочався дощ, а дорога була кілометрів зо п'ять всипана жорствою з глиною. Проїхати ми її проїхали і виїхали на асфальт, однак нову машину було не впізнати. Вона була повністю захлюпана болотом, потім довелося його вигрібати з усіх закарвашів.

Нарешті ми виїхали на асфальтоване шосе. Це шосе виявляється йде від того ж Очакова в сторону Миколаєва через заповідник Ольвію та через ряд сіл на лимані. Ми цього не знали і поїхали через болото. Проїхавши Каталіно в сторону Очакова ми виїхали в село під назвою Парутіно. З дороги було добре видно лиман, до якого йшла асфальтована дорога. Ми по ній і поїхали.

Дорога на Парутіно

Лиман нам сподобався, місце було спокійне, людей на пляжі майже не було, тому ми вирішили пристроїтись десь тут. Вже була сьома година вечора і потрібно було шукати квартиру. В попередні рази наших поїздок на море проблеми з квартирою не виникало. Як у Коблево, так і в Олександрівці трохи порозпитувавши людей вдавалось на протязі не більш як півгодини прилаштуватись на нічліг навіть з машиною. Однак тут щось не склалось. Тетяна пройшлась по одній вулиці, по другій по третій. Ніхто нас на квартиру

брати не хотів. Направляли десь за три кілометри на косу, але туди йшла напівгрунтова дорога. А ми вже в одну дорогу таку вляпались і тому не поїхали у тому напрямку.

Вирішили пошукати квартиру трохи подальше від пляжу в глибину села. Вже розпочинало темніти. Була дев'ята година вечора, а ми ще на вулиці. Виїхавши назад на центральну дорогу, я зупинився і Тетяна пішла в одну з бокових вулиць. І тут нам пощастило. Десь хвилин за десять бачу як вона махає рукою. Знайшла!

Заїхали ми на подвір'я. На подвір'ї біля приземкуватої хатини стояла старенька бабуся, яка опиралася на дві палички. Мені одразу впала в очі досить значна зовнішня схожість цієї бабусі з моєю матір’ю в останні роки її життя.

Бабуся була не тільки зовнішньо схожа на неї, але й мала ту ж хворобу, з якою мама прожила останніх двадцять-тридцять років - остеохондроз ніг. У неї також на стопах були гулі, які не давали можливості нормально ходити. І тому вона пересувалась з двома паличками. Останні роки мама теж ходила з двома палками, і так же, як і наша хазяйка, старалась на місці не сидіти, весь час щось робила. В останній рік вона перебрала майже всю картоплю, яку ми викопали і держали деякий час в мішках.

Ця бабуся Надя держала курей і качок. Вона так вподобала Валю, що навіть зарізала їй півня. А до мене за цей тиждень вона відносилась, майже так як мама. Коли ми звідти їхали вона плакала. Це й зрозуміло, дітей своїх вона не мала. Дочка чоловіка з нею чогось посварилась, напевно з-за того, що той переписав на жінку хату. Але що з того, все рівно інших дітей нема, хіба що на вулицю хотіла бабку вигнати.

Пообіцяв я їй вислати мамине масло від швейних машинок (в місцевому магазині його не знайшлось). В останні декілька років вона ним натирала гулі і казала, що ті розм'якали і стало трохи легше ходити. Рецепт застосування цього масла я знайшов у газеті "Бабушка", що деякий час була у продажу у Вінниці на лотках, а потім зникла.

Знаю, що завзяті скептики посміються з моїх висновків. Але мені все таки дуже хочеться чомусь вірити, що там я зустрівся, якщо не безпосередньо з матір'ю, то ясно відчув вплив її енергетичного феномену (так званої душі) на події та людей. І навіть те, що після довгих пошуків ми попали на квартиру саме до цієї бабки Надії, свідчить на користь моїх висновків.

Відомо, що в процесі отримання інформації з середовища людської цивілізації в основному розвивається права напівкуля головного мозку

людини. Чим більша ступінь цього розвитку, тим більше розвивається ця напівкуля, і тим більше закривається канал отримання космічної інформації, який більше пов'язаний з діяльністю лівої напівкулі мозку людини. І лише у людей, у яких є якісь вади психічного розвитку, цей процес заторможується. А тому у них підвищена чутливість до такого сприйняття.

Щось подібне я спостерігав і у цьому випадку. Так у бабки Надії у звичайному повсякденному спілкуванні була досить корява мова. Однак ця мова ставала майже повністю ясною, коли вона вживала порцію алкоголю - вина, чи горілки. Так у останній вечір вона поставила на стіл літру свого виноградного вина. Вино виявилось досить міцним і півлітра його по дії мені видалась на рівні півлітра самогонки. Перед відходом до сну довелось декілька раз вставати з ліжка і мити голову під краном. А от у бабки після свого півлітра (Тетяна випила може грам зо сто) мова стала значно чіткішою і виразнішою.

Історія 24. Помаранчева революція

Не можу обійти стороною у своїх історіях і помаранчеву революцію. Тим більше, що відбулась вона у період між тринадцятим та чотирнадцятим роком існування незалежної Української держави. Тут слід зауважити, що

числа тринадцять та чотирнадцять завжди несли для мене певне нумераційно-смислове навантаження. Так 14 березня 1913 року народилась моя мати, а мій рік народження теж пов'язаний з числом 13. Це число виходить, якщо скласти між собою цифри мого року народження (4+9=13). 9 серпня 1914 року народився мій батько, а нумералогічна сума цифр року народження моєї дружини Тетяни теж дорівнювала чотирнадцяти (5+9=14). Більше того, номер мого тогочасного паспорта був 005949 і ці цифри є роками народження Тетяни та моїм роком народження.

Цей нумераційний відступ я навів для того, щоб показати наскільки вважаю важливим як для України так і для своєї родини цю подію. Звичайно з відстані десь з півроку з того часу, я бачу, що не все розвивається у потрібному напрямку і не все так добре як хотілось. Проте якийсь крок вперед зроблено і це крок є дуже важливим для подальшого руху країни.

Для нас Помаранчева революція розпочалась з студенсько-викладацького мітингу ініційованого нашим ректором Борисом Івановичем Мокіним. Я не завжди схвалював його дії, особливо по участі у організації прокучмівської "Злагоди", та й деякі інші кроки організації внутрішнього життя університету. Однак у випадку

Помаранчевої революції він зробив мужній крок в сторону демократії і за це заслуговує на повагу.

Звичайно ректор, як і більшість з викладачів і студентів, добре розумів яка перспектива нас чекає у випадку приходу до влади Януковича та його команди. Не важко було передбачити, що десь за рік ця нова влада призведе Україну до того стану, що колишня "кучманоїдська" злодійсько-олігархічна влада нам буде видаватись рожевою мрією ідіота. Перспектива стати під прапори бандитських угруповань і жити “по понятіям” призвела до того, що люди розпочали вставати з колін.

Я теж був на двох мітингах, пройшов у колонах студентів з Вишеньки до площі перед міськвиконкомом і мене просто вражала емоційна налаштованість, перш за все, молодих людей на боротьбу з шахрайством та брехнею

Тетяна у перші ж дні після другого туру виборів теж збиралась їхати в Київ на Майдан. Вона навіть одяглась по зимовому - надворі несподівано розпочались морози. Однак щось там у їхньому шкільному колективі не склалось і та поїздка не відбулась. Проте вона кожного дня ходила на мітинги, навіть виступала з трибуни перед міськвиконкомом. Це була її стихія і я тут цей порив, як часто бувало в деяких інших випадках, не стримував, тому що відчував

важливість цих днів для майбутнього, перш за все для наших дітей. Ми звичайно вже прожили більшу частину свого життя, однак теж зовсім не хотілось закінчити його в кримінальній зоні під назвою "Україна".

Все таки в Київ Тетяна вибралась і до того ж у самий кризовий момент. Їхня група виїхала в п'ятницю саме в той період коли стала розповсюджувалась інформація про приготування "кучманоїдської" кліки до силового варіанту боротьби з Майданом. Я навіть умовляв Тетяну взяти на голову під шапку якийсь друшляк, тому, що якщо підуть в хід дерев'яні бити, то шапка не захистить.

На той час мені не вірилось, що влада таки піде на силовий варіант із стрільяниною. А в тому, що буде варіант з битами та кийками, я майже не сумнівався. На щастя Кучмі вистачило глузду не обвалятись у народній крові і це, можливо, з часом трохи відбілить його, досить зловісну для України, постать у історичній перспективі.

Тетяна пробула у Києві до неділі. Весь той час вони провели або в походах від Верховної Ради та до Кабінету Міністрів, або на кухні в будинку профспілок по продовольчому обслуговуванню тисяч людей. Готували борщі, різали ковбасу, сало, хліб, цибулю. Ми ж з Валею цей час просиділи в основному біля телевізора,

спостерігаючи за подіями. На щастя все закінчилось досить мирно, хоча і не зовсім так як планувалось, судячи з результатів першої інавгурації Ющенка та закликів Комітету Національного порятунку.

Звичайно всі чекали революційного варіанту захоплення влади помаранчевими, адже вся Західна, Центральна Україна і Київ були на боці Ющенка. Проте наші зверхники не змогли вчасно переагітувати Східну Україну та Крим і майже зовсім не врахували інерційний спротив російськомовного населення. А така ситуація могла поставити державу на грань розколу, до чого було вже не так і далеко. Тому логічно відбулось повернення подій на дорогу легітимізації передачі влади до честі Верховного суду, який таку дорогу юридично визначив.

Результати переголосування виявились досить несподіваними як для усіх нас, так, судячи по усьому, і для керівників помаранчевих. Особисто мені здавалось, що масштаби фальсифікацій будуть набагато більшими і сорока трьох процентів за Януковича ніяк не може бути. Однак виявилось, що це таки правда і тут були не тільки пенсіонери. Більшу частину голосів дав Януковичу російський козир. Тут і мова, тут і зв'язки з Росією. І цим людям було зовсім не важливо, що державою керуватиме людина, яка

своїми судимостями довела відсутність поваги до законів. Людина, яка практично не маючи вищої освіти, отримала дипломи доктора економічних наук і академіка неіснуючої академії.

Епілог

Ось і завершена друга частина книги, про життєву дорогу простої української сім'ї Марценюків. Тихо пішли із життя основні дійові особи першої та другої книг „Над Бугом-рікою" – мої батьки Марценюк Пантелій Іванович та Марценюк (дівоче прізвище Табачнюк) Марія Пилипівна. Життєва естафета перейшла вже до третього покоління цієї сім'ї – їх онуків. По тому з'явились повноправні представники і її четвертого покоління - правнуки. Так що є певна надія на продовження цієї історії у третій частині книги.

Історико-біографічна повість

Марценюк Валерій

Пантелеймонович

Над Бугом-рікою

частина друга

Підписано до друку 26.07.2005р.

Обсяг 3.0 умовних друкованих аркуші.

Тиврівське видавництво МП „Кобза”

Свідоцтво ДК 203 від 28.09.2000р.

Адрес для звертань: 21014, м.Вінниця, а/с 13
Тел. 096-890-50-29. E-mail: **walmar@ua.fm**
www.radioinform.vn.ua